ပိုၼ်း
ၶူးမေလိၵ်ႈၸွႆး
ၵဝ်ႈၵဝ်ႈ

5/2/04

လုင်းၶုၼ်မႁႃႉ တႅမ်ႈ

ပိုၶၼ်း ႁႅပ်ႈ

ၶူးယေႃတ်းဂဝင်ႉဝေင်ႉ

ၵိတ်ႉ ၵမ်းထိၶိုင်ႈ [1000] ပပ်ႉ။

ၵေႃးလႃႇ– 1348။ ၶရိတ်ႈ– 1986။

ၵႂၢမ်းၶေမ်း

ပိုၼ်းၵႅပ်ႈၶူးမေႃလိၵ်ႈတႆးၵဝ်ႈၸဝ်ႈၼႆႉ– လုင်းၶုၼ်မႁႃႇ ၵိင်ၵၢဝ် ၼွင်းပပ်ႉ "ပိုၼ်းၶူး မေႃလိၵ်ႈတႆး ႁူၵ်းၸဝ်ႈ" ၼေၼ်ႉသေ ၼိုၼ်း ထႅမ် တႅမ်ႈသႂ်ႇထႅင်ႈ သၢမ်ၸဝ်ႈၸေႈ ၸင်ႇ ပႅၼ်မႃး– "ပိုၼ်းၵႅပ်ႈ ၶူးမေႃလိၵ်ႈတႆး ၵဝ်ႈ ၸဝ်ႈ" ယဝ်ႉ။

ၶူးမေႃၵၢၼ်ဝႃႈၼႆႉ ပႅၼ်ၽူႈၵတ်ႉၶႅၼ်ႇ ၼွင်းၽိုင်ႈၸင်ႈ လိၵ်ႈလၢႆး ႁူႈလွင်ႈလွင်ႈသေ မိူဝ်းလိူဝ်ၶွတ်ႇႁၵ်ႉ ယုၵ်ႉယွင်ႈ ၽႃႇသႃႇ၊ သႃႇ သၼႃႇ၊ သိၢၼ်လိူဝ် လိူဝ်ႉၶူဝ်းၸေႈ ပိုတ်ႇႁူ လိၼ်းတႃႇပၼ်ယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈၼႆႉ– လိၵ်ႈၼၼ်ၵၼ် ႁၼ်ထိုင် ၵုင်ႇၵၼ်းမုၼ်ငဝ်း ၸဝ်ႈၶူးမေႃၶဝ် ၸတႉၸတႉ။

[ဝၼ်းၶူးမေႃတၢႆးၸမ်ႉ] ၽူႈႁၵ်ႉလိၵ်ႈ လၢႆးတႆးႁဝ်းၶဝ် ၸင်ႇၽွမ်ႉတုမ်ၵၼ် မိူဝ်ႈပီ ၵေႃးၸႃႇ– 1325။ 12• 5• 1963 ၼီႈ။ ၵဝ်ဝၼ်း– ၸဝ်ႈၵၢင်းသိူဝ် ၵိုတ်ႇႁၼ်ၶေႃႈ ပေႃႈၸေႈ သွင်ၸဝ်ႈ မိူဝ်ႈလိုၼ်သိပ်းသွင်မိူင်ႇ

[1] ၶမ်ႈၶဵၶၼ်ႉ တၢ်ပ်းတတ်း လႆႈလွင်ႈ ႁူႈပၢၼ်
ဝၼ်း "လဝ်ႈၶူးမေႃႇတႆး" ၵူႈပီ ဝႃႈၶၼ်ယဝ်ႉ။

ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈ ၶၼ်ႇၶႅၼ်ၼလႈ— ပိၼ်းၵၢပ်ႈ
ၶူးမေႃႇတႆး ၵဝ်ႈလဝ်ႈၶၼ်ႉ ၶၼ်ႇႁူဝ် ပီႈၼွင်ႉ
လၢဝ်းၶိူဝ်းတႆးႁဝ်း မေႃးတေ ႁူႉႁၢၼ် လႅင်ႈ
လႅင်းသေ ၶွပ်ႈလွင်ႈထိုင် ၵုင်ႇၼၵႃးလူး ၶဝ်လဝ်ႈ
ၶၼ်ၶၼ်ႉ လုင်းၶုၼ်မႁႃႇ မူင်းယႆ ႁွင်ႉ– [လိူဝ်း
ပိၼ်းမိူင်း] ၶတ်းလွင်ႈႁႃႁွမ်ၵၢပ်းတွမ်ၶိုၼ်းတၢမ်ႈ
ၵွၵ်ႇပၼ်ၶၼ် ပိၼ်းၵၢပ်ႈၵွၼ်ႇ ၵဝ်ႈလဝ်ႈၶၼ်ႉသေ
ႁွင်ႈၵၢၼ် ၽဝ်ႇလိၵ်ႈလၢႆး၊ လိုင်ႈတႆး၊ လင်ႇ
ၶိုၼ်းၵိတ်ႇၵွၵ်ႇ ပၼ်ၽိုၼ် ပိုၼ်ၼၽႇထၢင်ႈ
ယဝ်ႉ။ လၵ်းႁူႈ ပီႈၼွင်ႉ ၶိူဝ်းတႆး တင်းလႆၢ
မႃလွင်ႈ ၽိုၵ်းႁၢၼ်း ၵၼ်ထၢင်ႈ ႁူႈပၢၼ် ၶူးမေႃႇ
ပၢၼ်မွႆႇ သေၵမ်းတႃႉ။

[ႁွင်ႈၵၢၼ် ၽဝ်ႇလိၵ်ႈလၢႆး]
လိုင်ႈတႆး။
[1. 3. 1986]

လမ်းၶွင်း

1.	ၸဝ်ႈထမ်ႇမတီၶၼ်ႇၶႄ	....	1
2.	ၸဝ်ႈၵၢင်းသိူဝ်	....	8
3.	ၸဝ်ႈၵေႃးလီႇ	....	17
4.	ၶေႃင်းၶမ်းႁူႇ	....	23
5.	ၸဝ်ႈမိူင်းၶွင်	....	30
6.	ၸဝ်ႈၶေႃႇၶမ်း	....	42
7.	ၸဝ်ႈဝေႃးရၸၶ.	....	52
8.	ၸဝ်ႈၶမ်းပၢင်ႇ	....	61
9.	ၸဝ်ႈပၶၼ်ႇလၢႆႇၽေႃးၵ	....	74

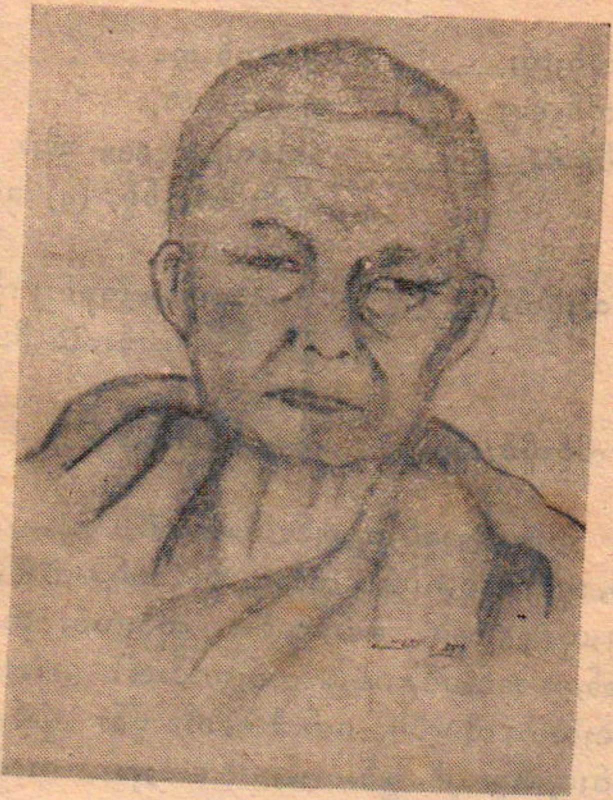

ၸဝ်ႈထမ်ႇမတီၼ်ႇၼႄ

လဝ်ႈထမ်ႇမတိၵ်ႇၶေ

လိုဝ်ႈၵူႈ.........	လုင်းထမ်းၵူ။
လိုဝ်ႈၼမႈ.........	ပႃႈထမ်းၶႂတ်ႇ။
ပီႁူတ်ႇ...............	ၵေႃးလႃႇ– 903 ၶိုၼ်ႈ။
	လိူၶ်သိပ်းသွင်မိူၼ်ႇ (9) ၶမ်ႈ၊
	ဝၶ်းသဝ်။
တီႈႁူတ်ႇ...............	ဝၢၶ်ႈၶၢင်၊ ၼလႁၵ်ႉ၊ ၵူင်ႇ
	မူင်းတိင်။ ယၢမ်းလိဝ် မီးၶိူဝ်း
	မူင်းၼၶႇ။
လိုဝ်ႈမူဝ်ႈလိၵ်ႉ....	လၢႆးၶမ်းတိုၶ်း။

ၵႃႇယု(8)ၶူပ်ႇယူႇၵျင်း ပ်ၶ်ၵပ်ႉပီႇ၊ ၵႃႇယု(9) ၶူပ်ႇ ၶုင်ႈသၢင်ႇၵၢၶ်း၊ လိုဝ်ႈသၢင်ႇ– ထမ်ႇမတိၵ်ႇၶေ။ ၵႃႇယု(20) ၶူပ်ႇ ၶၢမ်ႇလၢင်း၊ လိုဝ်ႈလဝ်ႈ ထမ်ႇမတိၶ်ႇၶေ ၶင်ႇၵဝ်ႇယဝ်ႉ။ လဝ်ႈလၢင်းၶ်ႉ ၸၢၶ်ႇပၢႆ လဝ်ႈလိတ်း လိမ်လိၵ်ႉ ၵတ်ႉၶ်ၶ်ႇ သ်ၶ်ပူင်၊ မူၶ်ၶင်ႇ လဝ်ႈတူၶ်ၶူးလူင်–ၵျင်းဝၢၶ်ႈၶၢင် ၼလႈႁၵ်ႉ၊ ၵၢၶ်ပ်ၶ် ၵုပ်တ်ႉသေႇ ၸႃႇတူၶ်ငဝ်ႈၶေၶ်ႉယဝ်ႉ။

လဝ်ႈလၢင်း ထမ်ႇမတိၶ်ႇၶေ ဝႃႇၼၵႇမႃးလိုဝ်ႈသိင် ၵေႃႈ လင်လိုဝ်းမႃး၊ လင်ႇၶေၶ်ႉ လဝ်ႈယႁႃႉမူင်းသ်ၶ်ႈပီ

လုင်းၸုၶ်မႁႃႇတ်မ်ႈ

လူင် ၸဝ်ႈၶမ်းၶဵင်ႇႁေႃႉ ပၢင်းၶၢမ်ႉမႃး ႁဵတ်းႁႂ်ႈတေႃႇ ၼင်ႈဝတ်ႉၵျွင်း ဝဵင်းသူပ်းတၢတ်ႇ မိူဝ်ႈပီ သႃႇသၼႃႇ- 2133 ၼၼ်ႉ၊ မိူဝ်ႈပွၵ်ႈၼိုင်ႈ တၢင်းၸဝ်ႈႁေႃႉလူင်- လူင်းဝႆႈပျႃးၸဝ်ႈ ၵၢင်ႉမေႃႇ=မေႃႇၵျူဝ်ႇ,ဝဵင်းသီႇပေႃႉ ပွၵ်ႈၶိုၼ်းမိူဝ်း၊ ႁႂ်ႈတေႃႇၸဝ်ႈထမ်ႇမတိၼ်ႇၼ ထူၵ်ႈ ပဵၼ်ၵူၼ်းႁိုၼ်းၼတႇၼႃႈႁိုၼ်းသေယဝ်ႉ။ ၸဝ်ႈႁေႃႉလူင် ယုၵ်ႉပဵၼ်တီႈပိုင်ႈၵိင်ၼွၼ်းၵေႃႈယဝ်ႉ ၵေႃႈ လႆႈလိုဝ်ႈၸဝ်ႈ ၶိုၼ်းလူင်ၼႆယဝ်ႉ။ ပၢၼ်မိူင်းယၢမ်းၼၼ်ႉ ပိူၼ်ႈႁတ်ႉသွၵ်ႇ ႁၢင်ႉ= သွၵ်ႇၵဵတ်း ၼလႈ ၸပ်းလိုဝ်ႈဝႃႈ- ၸဝ်ႈၶိုၼ်းလူင် သွၵ်ႇႁၢင်ႉၼႆယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈပီပုတ်ႉထ သႃႇသၼႃႇ- 2143။ ၼၢင်းမိူင်း လၵ်ႉလဵၼ်ႈယူဝ်ႇၵဵမ်၊ ၵၼ်ပဵၼ်ၵၢဝ်ၸဝ်ႈႁေႃႉလူင်ၼၼ်ႉ လုၵ်ႉယိုၼ်ႉမိူင်းၼလႈ ၸဝ်ႈၶိုၼ်းလူင်ၵေႃႈ ၵွၵ်ႇပႆႈမိူဝ်း ယူႇၼလႈလၢၼ်ႉ ႁိမ်းၼမ်ႉၶမ်း ပုၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၸဝ်ႈထမ်ႇမတိၼ်ႇၼ ႁွင်ႉၸဝ်ႈၶိုၼ်းလူင်သွၵ်ႇႁၢင်ႉ ၼႆႉ ၵတ်ႉၶဵၼ်ႇ လွင်ႈလိၵ်ႈလၢႆး ၵပ်ႉလင်ႇၵႃႇ၊ လွင်ႈ ထၢတ်ႈပိင်းတေႃး ယႂ်ႇယူတ်းယႃ၊ ယႂ်ႇၼၶၢတ်ႈ လိူၼ် လၢဝ် ပေႇတၢင်ႇၵႃႇလႃး၊ ပဵၼ်ပေႃႈလိၵ်ႉ ပေႃႈပိုင်ႈ ပိူၼ်ႈတၢင်းလႆႈ၊ တေႃႇထိုင် ၵႃႇယုထူၼ်ႈ (99) သိင်ႈ ၵၢမ်ႇသုတ်းမုၼ်ႈၵူႇ မိူဝ်ႈပီပုတ်ႉတႃႉ သၵရ 2184 ၼီႈ ပီၵေႃးၸႃႇ သၵရ- 1002 ၼီႈ၊ ဝၼ်းလိူၼ်ႁူၵ်းလွင်ႈ (6) ၶမ်ႈ၊ ဝၼ်းသဝ်ယဝ်ႉ။

မူႇလိၵ်ႈ ၽိုၼ်ထမ်း ၵၢၼ်မၢၼ်းလဝ်ႈ တႅမ်ႈဝႆႉ

1. သုတ်တၼီပ်ႉပၢၼ်ႇၼ မွၼ်းထမ်း။
2. ပရမတ်ႈသုတ်ႉတၢၼ်ႇ ၶဝ်ၵူမ်သိူင်။
3. ၵၼီၸ်ႉလမူႇလသၢၵ်ႈသေႇ။
4. လိၵ်ႈၼမေႃးလူင်။
5. လိၵ်ႈလဝ်ႈႁူဝ်ထမ်း။
6. မင်ႇၵလႃႇသုတ်ႈလူင်။
7. သၢမ်ၵွင်လူင်။
8. လဝ်ႈသၢင်ႇထၢမ်လႃး။
9. ဝေႃးၵႃႇလသုတ်ႈ။
10. သင်ႇၸၶႇပ ပိၼ်းတိူဝ်း။
11. ဝၢင်ႇၵူဝ်းဝၢင်ႇ။
12. ထမ်ႇမဝတ်ႈသိပ်းသွင်။

လိူဝ်ၼႆႉ ၵၢၼ်ပႆႇႁၢၼ် ပႆႇထူပ်း မီးထိူင်ႈ တင်းၼမ် လူးၵွၼ်ႇယဝ်ႉ။

သုတ်ႉတႃ မွၼ်းထမ်း

ၼႆႉၸလႈ ပိၼ်ၶင်ႇမိူဝ်ႈၼၼ်ႉမုၼ်သုင်ၽြႃး ယွတ်ႈသၢမ်မိူင်းတၢင်ႇၵဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈၵၼ်ၵိူၼ်ႇလဝ်ႈ ယူႇတမ်ႈ ၼီၵျႃႇထႃႇ ရိူင်ႇႁၢၼ်ႉ ၷွင်းလဝ်ႈ ယၢမ်းၼၼ်ႉ။ ၵိူၼ်ႇလဝ်ႈ ၺွတ်ႈၵဝ်ပိူတ်ႇမိူၼ်ႇ

လုင်းၶုၼ်မႁႃႇတၢမ်ႈ

ငိူၼ်ႈဝူင်ႉသႂ်ႇ ၵိႇဝၢင်ႇ ပၼ်ႁူင်။ ၶၼ်ႁိူႈထိုင်လမ်ႅ ၼိပၢၼ်း ယွမ်ႉတၢင်းလူင် သိင်ႈသိင်ႈ။ မုၼ်ၶမ်း ၽြႃး သဝ်းလီယူႇႁိူင်ၼၢၼ်း မိတ်ႉတႂ်ႇ။ ၵမ်ႇ ယၢၵ်ႈၵပ်ႉပီႇလဝၢတ်ႈ ဝူင်ႉလဝ်ႈလုမ်ႈသႂ်ႇယႂ်ႇ ပၼ်ႁူင်။ ယၢမ်းမိူဝ်ႈ လိူၼ်ယူႇယႂ်ႉ သိပ်းႁႂ်ႈ တိမ်မူၼ်း။ တင်းၵႂ်ႈ ၵျင်းလူင်ၽြႃး မူႇယိၵူၼ်း သတ်ႉယိုင်ႈ။

မုၼ်ၶမ်းၽြႃး သဝ်းၼိူဝ် မူင်းမူင်း တၼ်ႈ ႁူင်းၶမ်းပလၢင်ႇ။ တင်းၵႂ်ႈ မိုၼ်ႇၼိုင်ႈ လုၵ်ႈ ၶႃႇယႂ်ႉ လွမ်တၢင်ႇ ၶၢင်းယႃႉ။ မၢပ်ႈမိပ်ႈ လွင်ႇ တႄႇဝူင်ႉပုင်ႈၵွၵ်ႇႁူၵ်းတၢင်း။ မီးတၢင်း လိူင် လိင် ၶၢဝ်ၶဝ်ပူးလၢႆး ထွင်ႇၵၢင်းၵၢင်း ပၼ်ႇၵဝ်ႈ။ ၵႃႈသူပ်းၽြႃး ႁွမ်ၼူဝ်ႁူလ်းႁူလ်း ယူိင်ႈလၼ်းၵူး ၼၢမ်ႇသႂ်ႇ။ လဝ်ႈလင်ႇၶူၼ်ႉလၢတ်ႈ ယိုၼ်မြၢတ်ႈ သုတ်ႉတၼိပၢၼ်ႇၼႄႇ မွၼ်းထမ်း။

ဝႂ်ႈတီႈ သင်ႇၶႂ်ႇယႂ်ႉ လုၵ်ႈလဝ်ႈ လၢႆပႂ်း ၶေႂ်း....။ တင်းၵၼ်ယိၵူၼ်း မႂ်းထိုင်ထွမ်ႇၻြႂ်း လဝ်ႈၶႃႈ။ ၵိုၵ်းတင်းၶုၼ်လူင်ဝူင်ႉႁေႂ်ၶမ်း သုတ်ႉ ထေႂ်ႇ။ ၼိုၼ်ႈဝႃႈ လဝ်ႈလုၵ်ႈဝူင်ႉ သၢင်ႇပေႂ်ႇ ယမ်ၸဝ်း။ ၵိူၵ်ႇလူလ်ႈ ၸမႈၶ ၵေႂ်ႇတမိႇ လႂ် ၶမ်း။ မႂ်းထိုင် ၵျင်းသိင်ၽြႃး ထွမ်ႇၵၢမ်းထမ်း လဝ်ႈလွတ်ႈ။ တင်းယိင်းတင်းလၢႆး ၵမ်ႉႁွမ်းၵၼ်

တဝ်ႈသူႇ။ ၵႃႈၽူႈယၢၵ်ႇ သေတီႈသၢင်ႈ ႁွင်ႈႁူႉၶႅၼ်း
ယူႇ မႃးထိုင်။

ၽိုင်ၼလႈ ၵမ်ႇပၼ်ႈ ၵႃႇယၢင်ႈ တူဝ်ၵဝ်ႇ
ၵိၼ်းလီ။ ၵိၼ်ႇလၵ်း ၽိတ်းပိုင်တြႃး ဝူင်ႉလွမ်ၽီ
ၶင်ႇဝႃႈ။ မိူင်းၽီ ႁူၵ်းၶူင်း ၵိၵ်ႇမိူင်းသၢင်
ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ။ ႁူႉတၵ်း မဝ်ႇႁွတ်ႈထေႉ ၵမၢၼ်ႇ
မိူဝ်းထိုင်။

သင်ဝႃႈ ပၼ်ႈမၼ်ႈ ၵႃႇယၢင်ႈ တူဝ်ၵဝ်ႇ
ၵိၼ်းၶိင်းလမ်ႉ။ လိမ်ၶုၼ်လိမ်ၶေၢင်း မူႇထႃးယိင်း
ထွမ်ႇမၢတ်ႈၵဝ်တႃႈ။ မိူင်းၽီလီတွၼ်း တီႈသုၵ်း
မၢၼ် ၶျၢမ်းသႃႇ။ ႁူႉတၵ်း ၵမ်ႇၵၢတ်ႈထေႉ
မၢၼ်ႇယႃႇမိူဝ်းထိုင်။

ပိုင်ၶိုင်ႈ ယႃႇႁူၵ်ႈၶႃႈသၢၵ်ႈ သတ်းတဝႃႇ
ၶမ်မျႃး။ ၵိၼ်ႇလၵ်းၽိတ်းပိုင်ၵုမ်းထမ်း ၶုၵ်ႇ
တြႃး ထူၵ်ႉၵၢင်ႈ။

သွင်ပိုင် ယႃႇပေတိၼ်လူၼ်း မိုဝ်းလူၼ်း
လၵ်ႉၵဝ်ၶွင်ၵုလ်လႃႇ။ ၵိၼ်ႇလၵ်း ထုၵ်ႇလွင်ႈ
ၵတိၼ်ႇၼႄႇၶွင်သွမ်း။

သၢမ်လွင်ႈ ၵႃႇမေႇသု မိလ်ႉသႃႇ လိၵ်ူဝ်။
ပိုင်ပီၼ်ယိင်းထႃး ၵိၵ်ႇဧမးၽူဝ် ယႃႇသူႈ။

လုင်းၶုၼ်မႁႃႇတၢမ်ႈ

လႆၢးတၢမ်း ၶၢၼ်ၵႂၢမ်းလၢတ်ႈ သူပ်းလႆၢ ဝႃႉၸႃႉ။ ၵႅၼ်ႉလၵ်း ထုၵ်ႉလွင်ႈ ၶေႃႈမုသႃႉ လႅၼ်ယၢင်း။

ႁႃႈလွင်ႈ လွင်ႈသူႉရႃႉ ၶွင်မဝ်း။ ယႃႉႁူႈ ၵွၼ်ၵၼ် လၢမ်းၵိၼ် သႂ်ႉၶေႃးႁဝ်း ယဝ်ႉမူဝ်ႈ။ တင်းလူင် မီးမႃး ယွမ်ႉႁွမ်းၵၼ် ႁႃႈတၢၼ်ႉ။ ၵႅၼ်ႉလၵ်း ၵိတ်ႉၶွင်ႈ ထမ်ႉမ ဝူင်ႉၵႅၼ်ႉၸဝ်ႈ ၵမ်ႉမၢၼ်ႉတြႃး။ တင်းၵႃႈ တူဝ်ယႂ်ႉ ၶိင်းမၼ်း မႅတ်ႉၵႅမ်းၸႃး ႁူႈလႆႈလီယဝ်ႉ။

☆ ☆ ☆

လဝ့်ဒါင်းသျှိုဝ်

ၸဝ်ႈႁၢင်းသိူဝ်

ၸိုဝ်ႈၵူႈ............ ပူႇလွႆ။
ၸိုဝ်ႈမႄႈ............ ၼၢႆးသၢင်ႇ။
ပီၵိူတ်ႇ............ ၵေႃးၸႃႇ- 1149 ၼီႈ။
လိူၼ်သိပ်းသွင် မႂ်ႇ (1) ၶမ်ႈ၊
ဝၼ်းသုၵ်း။
တီႈၵိူတ်ႇ............ ဝၢၼ်ႈၼေႃးၵဵင်း၊ ႄလႈတွၼ်ႈ
ဝဵင်းလဝ်း ၵဵင်းတွင်း၊ ၵိူင်ႇ
မိူင်းၼၢႆး။
ၸိုဝ်ႈမိူဝ်ႈလိၵ်ႉ..... သႂ်သႃႇ။

ၵႃႇယု လႆႈပဵတ်ႇၶူပ်ႇ ယူႇၵျင်း။ ယူႇၵျင်းၶမ်း ဝဵင်းလဝ်း၊ ပိၼ်ႁပ်ႉပီႇ ၵႃႇယုလႆႈႁဝ်ႈၶူပ်ႇ၊ ၼုင်ႈသၢင်ႇ လႆႈၸိုဝ်ႈ- သုမၼ။ ၵႃႇယု (20) ၼိုင်ႈ ၼုင်ႈထၢင်း။ ပိၼ်ၸဝ်ႈထၢင်းသုမၼယဝ်ႉ။

ၸဝ်ႈသုမၼၵွၵ်ႇႁႃႁႃၼ်းမေႃ- ပၺ်ႇယႃႇၵႃထႃႇ ရသ ထွတ်ႇတူဝ်ႈ မိူင်းမၢၼ်ႈ၊ မိူင်းယူၼ်း၊ မိူင်းထႆး၊ လွင်ႈႁူႉ တၢင်းမေႃ တိမ်ထူၼ်ႈ သိၼ်ပိူင်။ လေႃးၵီႇ၊ လေႃးၵုတ်ႉတြႃႇ၊ ၵႃႇထႃႇ တိၼ်းၵၢင်း၊ ၶွၼ်ႉ ၼိၼ်ႉ ၸိူင်း လႆး၊ တွၵ်ႇထၢၵ်ႈ ယၢင်ၼိမ်၊ ၵႃႇႁႃႉ ၵႃႇမင်း၊

မိတ်ႈမွင်ႈ ၵူဝ်းတွၵ်ႇ၊ ပေႇတၢင်ႇ ၵႃႇလႃး။ တၢင်းမေႃ
ၵၢၼ်ၵူၼ်း မဝ်ႇၵိုတ်းသင်ယဝ်ႉ။

ပီၵၼ် ထဝ်ႈသုမၶ ၶိုၼ်ႈယဵၼ်ႇႁူင်းၼႆႉ ထဝ်ႈတူၼ်
ၶူးလူင်လွၼ်ႇၵႂႃႇ—ၵဵၼ်ႇထဝ်ႈ လႆႈပုတ်ႈၶၼ်ႈ ႁူင်းတဵၼ်း
ဢႃႇထဝ်ႈလူင်ယဝ်ႉ။

ပၢၼ်ဢႃႇတေႃႇလူင် ထဝ်ႈသုမၶ ၶၼ်ႈႁူင်းၼႆႉ—
ထဝ်ႈသၢင်ႇ၊ ထဝ်ႈထၢင်း၊ ၵပ်ႉပီႇၸလႈ ၵူၼ်းမႃးယူႇ
ႁူင်း ႁိမ်းမေႃ၊ ၼူပ်ႇပီ ၶွၵ်ႈဝႃႇ၊ ၶႂၼ်းဝႃႈ— မီးသွင်သၢမ်
ပၢၵ်ႇ ၵမ်ႇယွမ်း။ ၶိုၼ်ႈၶိင်ႇ သူႇရသတိႇ၊ သွၼ်လႆး
ၶဵၼ်ႉ လႆးထိူင်း၊ တွၵ်ႇထၢၵ်ႈ ယင်ၶိမ်— ၵႃႈၶႂ်ႈႁူႉ ၶႂ်ႈ
မေႃယဝ်ႉ။

ယွင်းၼႆႉ— ပဵၼ်ပၢၼ်မၢၼ်ႈ မိူင်းၵၢင်းဝ ၶုၼ်ႁေႃ
ၶမ်းယႃႉတုင်း။ ပွႆႇလိတ်ႈၵႂၢႆးပူဝ်ႇမူးမၼ်း ၶိုၼ်ႈမႃးယူႇ
မိူင်းၼႆး။ မၢၼ်ႈၶဝ်ၵိၼ်းၶၢဝ်ႇ ၵူဝ်ယိုၼ်ႉၶဝ်— ၶိုင်ႈႃ
တၢင်းယိတ်းသႂ်ႇ ဢႃႇထဝ်ႈသုမၶၸလႈ ၵဵၼ်ႇထဝ်ႈငိူင်ႉ
ပႆႈ မိူဝ်းမိူင်းၵၢင်းသိူဝ်၊ မိူင်းဝပွတ်းၶိူဝ်၊ ထဝ်ႈယႃႉလူင်
ဝဵင်းၵၢင်းသိူဝ် ယုၵ်ႉပဵၼ်ထဝ်ႈဢႃႇတေႃႇလူင် ငၢမ်းပႆး
လူင် ယူႇသဝ်းသွၼ်မေႃပၼ် တၸပ်းတၢၵ်ႉၵႃႇ၊ ၵွၼ်ၵၼ်
ႁၵ်ႉပဵင်း ယုမ်ႇယမ် ယႂ်ႇၶမ်၊ ၵိုၼ်းသွၼ်ႈ ၸတႉၸတႉ။
တင်ႈၵဝ်မိူဝ်ႈၶၶၼ်ႉ ထပ်းလိုဝ်ႈဝႃႈ— (ထဝ်ႈၵၢင်းသိူဝ်)
ၼႆယဝ်ႉ။

လုင်းၶုၼ်မႁႃႇတဵမ်ႈ

တေႃႇထိုင် ႁိုင်ထုၼ်ႈ ပီပုတ်ႉထ– 2395 ၼီႈ၊
ၵၼ်ႇၵဝ်ႈလွၵ်ႈထိုင်ၵိုဝ်ႉၵၢတ်ႈ မိူင်းလင်ၸလႆ ၶိုၼ်းလူင်း
မႃးသူႇထွင်း တီႈႁူင်းဝဵင်းလဝ်း ၵၢပ်ႉၶိုင်ႈယဝ်ႉ။

ပၢၵ်ႇႁူၺ်ႈ ယတူၼ်ႈႁူၺ်ႈ၊
ပႃလမ် ၵိၼ်လုၵ်ႈၵဝ်ႇ၊
ႁူဝ်ၶဝ်ႇ တုမ်ႉႁူဝ်တႃ၊
တႆးၵႃ ယလိူဝ်ႉၵၢတ်ႈ။

တႆးၵမ်ႇၶႆႈႁၼ် တႆးလီၼၼ်ႉ လိၼ်ႈမိူဝ်း လၢတ်ႈ မၢၼ်ႈ တီႈမိူင်းၼၢႆးယဝ်ႉ။

ၵမ်းၼႆႉ မၢၼ်ႈၶဝ် ၵဝ်သိုၵ်းၶိုၼ်ႈမႃး– ဝႃႈၸေ ၸဵတ်ႉလွမ်ႉ တီၵဝ်ႁူႈလႆႈ ၼႆၸလႆ– [ၽူႈႁၵ်ႉၵၢတ်ႈ] လိၼ်ႈမႃး တွႆႇလၢတ်ႈ မၼ်းၵဝ်ႈ လႆႈလၵ်ႉၵွၵ်ႇပႆႈ တင်းၶိုၼ်း၊ ၶိုၼ်ႈမိူဝ်း မိူင်းတႆးပွတ်းၼိူဝ်။ ယၢမ်းၽွင်း ၽဵၼ်ႉမိူဝ်း ၶွင်းၵိုင်ႇ ၵဵင်းလိူၼ်ၼၼ်ႉ ၶိုၼ်းၼိုင်ႈ၊ ၽိၶဝ် လူင်းပၼ်ၽၼ်ဝႃႈ– ပႃးၵမ်ႇၵွၵ်ႇ ၶွင်းသၢင်ႇၵၢၼ်း သေ ၼ်ၼ်တေၼမ်ယူႇၼႆၸလႆ ၵဝ်ႈသုမၼၵႃႈ ၼပ်ႉ တူၺ်းၵႃႇလႃး ၵိၼ်းၶၢၼ်း ႁၢဝ်ႇၵၢၼ်း ၼၵ်ႉၶၢတ်ႈ ၵႃႈ ထိုင်ယၢမ်းမၼ်း ယဝ်ႉၼႆ– ၵဝ်ႈၵင်ႇ ၵွၵ်ႇၶွင်း သၢင်ႇၵၢၼ်းသေ မိူဝ်ႈၵၼ် ဝႃႇၵဝ်ႈလႆႈ (45) ၵႃႇယူ ၵဝ်ႈလႆႈ (65) ၼၼ်ႉ ႁဵတ်းမေႃတႃႇ–ႁွင်ႉ မေႃၵၢမ်း လူင်၊ မင်ႇၵလႃႇႁိူၼ်း၊ ႁဵတ်းမၢၵ်ႇ ႁဵတ်းၽွၺ်ႉ ပွႆးလၢမ်း

ၵႂႈပိူၼ်ႈၽိတ်ႈ ထူမ်ႇၵူၼ်း ၸိူဝ်းၼၼ်ႉ၊ ထွင်ႇမိူဝ်းလၢႆး မွၵ်ႇမိင်ႈ လမ်းဝၼ်း ၼမ်ႉသၢဝ်လူင်– ၼၢင်းသိၼ်သူၺ်ႇ၊ ယူႇႁိုင်ထိုင်ထုၼ်ႈ ပဵၼ်ႁိူၼ်းႁူမ်ႈၵၼ်– မီးမႃးလုၵ်ႈယိင်း ၵေႃႉၼိုင်ႈ၊ လႆႈထိုဝ်ႈ– ၼၢင်းၶမ်းၵူႇၼႆယဝ်ႉ။

ထိုင်မႃးပီပုတ်ႉထ– 2425။ ပီၵေႃးၸႃႇ– 1243။ လိူၼ် (12) လွင်ႈ (9) ၶမ်ႈ၊ ဝၼ်းသုၵ်း။ ၵႃႇယုလႆႈ– (94) သိၼ်ႈၵၢမ်ႇ သုတ်းမုၼ်ၵူၼ်ႇ တီႈႁိူၼ်း မၼ်းထဝ်ႈ– ၵွင်းမွၵ်ႇ ၼူၼ်းၶမ်း၊ ႁူဝ်ၼႃး မိူင်းထိုင်း၊ တီႈဝၢၼ်ႈ– ႁူဝ်တႃႈ၊ ၽႃႇဝၼ်းၵွၵ်ႇ ၶႅပ်ႇၶင်ႇၼမ်ႉပၢင်၊ ၼွင်းၵိူင်ႇ ဝၢၼ်ႈလဝ်းၼၼ်ႉ– လိၵ်ႈမၼ်းထဝ်ႈ တၢမ်ႈ မီး (190) ၽိုၼ်ယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈပီၵေႃးၸႃႇ– 1321။ ၼွင်းၽွင်းလိူၼ်လဵတ်းမွႆႇ၊ လုင်းၶုၼ်မၢၵ့်၊ ၵြႃႇထဝ်ႈ ၵူးသေႃးၼၼ်ႇတီ၊ ၵျွင်း ဝၢၼ်ႈလဝ်း၊ ၼၢမ်းႁူဝ် ၵေႃႇၵုမ်း လုမ်းလႃး ပႃႇၵႅဝ်ႈ သၢင်းၶဵင်းမၼ်းထဝ်ႈ တၢင်ႇထိုဝ်ႈဝႃႈ– (ထမ်ႇမ ၽၼ်ႇ တႃႇၵႃႇရိၵ) ၶူးမေႃလူင် ထဝ်ႈၵၢင်းသိူဝ်– ၼႆယဝ်ႉ။

တင်ႈၵဝ် လိူၼ်သီႇ လွင်ႈပဵတ်ႇၶမ်ႈ တေႃႇလိူၼ် သိပ်းလပ်း၊ ပဵၼ်ဝၼ်းပွႆး ထဝ်ႈၵၢင်းသိူဝ်ၼႆ– ၵိုၼ်းယူႇ ၵူႈပီ တေႃႇယၢမ်းလဵဝ်ယဝ်ႉ။ တီႈၵွင်ႈႁိူၼ်းၵဝ်ႇ မၼ်း ထဝ်ႈၼၼ်ႉ ၵေႃႇဝႆႉ ၵွင်းမူး ထဝ်ႈၵၢင်းသိူဝ်ၼႆ– မိူဝ်ႈပီ 1322 ၼၼ်ႉ တၢင်ႇထီးယဝ်ႉတူဝ်ႈလီငၢမ်းယဝ်ႉ။

ၶွင်းပွႆး လိူၼ်သီ, ၸဝ်ႈၵၢင်းသိူဝ်ၶဵဝ်.– ပၢင်တေႃ, ပၢင်လွင်းၵမ်ႇမီး။ ပၢင်ၸၢတ်ႈသႅင်း တီႈတူၺ်းတီႈမူၼ်ႈ ၵမ်ႇမီးသင်။ ၶုၼ်ၵိူင်ႇ, ဢေယးပလိၵ်ႈ မႃးထၢမ်းပွႆႉပွႆး ၵမ်ႇမီး။ ၵမ်ႇမွၵ်ႇ, ၽိတ်ႈတၢင်းလွႆ တၢမ်ၸွႆ ၽွႆမၶၼ်း မႃးလူႇ,တၢၶၼ်းလႄႈလႄႈၵွႆး။ ၵိုၼ်းဢေႉၵိုၼ်းဝႃႈဝႆႉၵူႈပီ, ၵူၼ်းမဝ်းလဝ်ႈ ၵူၼ်းၽိတ်းၵၼ် လၵ်ႉၵၼ် ၵမ်ႇမီး, လီၵၢမ်းဢေႉဢေႉယဝ်ႉ။

ၶမ်ႉၵႂၢမ်း ၸဝ်ႈၵၢင်းသိူဝ်
လိၵ်ႈၸဝ်ႈသႅင်မိူင်း ၶေႃင်းလမ်းပူး

ၵွႆးတူဝ် ၶုၼ်လီ သႅင်မိူင်း ၵပ်းပႆ တၢၼ်းၶွင်း သႅၼ်လူင် ၵိုင်းတူၼ်းထိူၼ်ႇ,လွႆလႃးၽၢတ်ႇ,ၽၢၵ်ႈ။ မူဝ်းလွႆၽၼ်းႁူင် သၢင်ပူင်ၶၼ်ၼ်းယူဝ်း မဵဝ်းၶမ်း လုၵ်ႈၶုၼ်မိူင်းဢေႇမႃႇ။ ႁူထွမ်ႇ,ၵူဝ်ႇ,တူၵ်ႈ ၵုတ်ႈ ၵုၵ်ႈ ၵွတ်ႇ,ၵွင်ႇ, ႁွင်ႇတွႆႈ ၶွင်းလိုင်ႈ ႁွင်ႉၼႅၵ်ႇမီး ဢေၵႈဝၢင်ႈၽူၺ်းပႃႇ,ၶိူဝ်လမ်း။ ၶွၵ်ႈၶဵဝ်ႉၵႆႇ,ၶမ်ႉ မႃလၢင်ႇ, ၶၢင်ႇလေႃႉ ၶူၵ်ႉၶေႃႉ ၶူၵ်ႉၵဵဝ်ႇ, ၼဵဝ်ၵဵင်ႈ မူၼ်ႈသႅင်ၵုတ်ႇ, မေႃးၶၢင်း။ မီးလဵမ် ယုင်းၶမ်း မေႃးရႃ ၶူၵ်ႉၶႃမိၼ်ဝႆး ၶူၵ်ႉၽွႆး သႅင် ၶူဝ် ၶူၵ်ႉထူဝ် ထၢမ်ၵႂၢမ်း ႁၢင်ႈတၵ်းပွင်ႇ, သႅင် ယၢင်း ၵိၵ်ႇမၢၼ်ႈ။

ၼိူဝ်ၼႆ တင်းကၼ် ၵႃႄၵ ၵႃလမ် ၵႃဝဝ်း
ၼူၵ်ႉသိူဝ်း ၵဝ်ႉၶူဝ်မိူဝ်း ၵူပ်းမၢင်ႇ။ မိုၼ်ႇထိုဝ်ႈ
ၼူၵ်ႉတူႈ ၼူၼႆႇ ၵႆႇလႂၼ်ႈ ၶႂၼ်ရေႃႈ ၵီႇဝႂၵ်ႈ
လႅင်းၵၢင်ႈ ယၢင်ႈယႅပ်ႇ လႅပ်ႈတႆႇမႆႉ ၵႂပ်ႈတူၼ်ႈ
တႅင်တၢင်ႇ တူၼ်းတူဝ်ႉ တၢင်တိူၼ်း။ ၼႂၵ်ႈၼႆႉ
ယႆၢႇတုၸ်ႈတူၼ်းတႂင်ႇ ၵႂင်ပႅၼ်တူဝ်တႂၼ်ႇ တူဝ်မႅၼ်ႈ
လႅၼ်ႈႄလႈ ၵူၼ်ႈႁုင်မူႇၼၼ်းၶၢင်း။ တူဝ်သူဝ်
တူဝ်မီ ယီးၸၢင် ပၢင်တႆၢး လႆၢးလူင် လူင်တိုင်
ယူိင်းႁၢၼ်း တင်းမူ ဝူဝႃ ဝႃးဝီး လပ်းလၼ်
ၼူိဝ်ၶူိဝ်း လႂင်ႇၶႅဝ်းသၢင်း တၢၵ်ႇၵူင်ႈ။

လီလူမ်းသိတ်းၶိတ်းသႂတ်းၶႂတ်း ၼႆၢးယႂတ်း
မူလုၵ်ယိူတ်း ႁိူတ်းႄႁ ဝေႃႄဝ ဝႂၵ်းဝိူင်း မိူင်း
လူမ်း သႂႆႈၵႂၼ်းလူင်း ဝူတ်ႈသမ်ႇ။ လမ်ႇပေႇ
ႄႁႇၵႃႈ ငႃးလၢင်ႉ လၢင်းၼႂႆႇ သိူင်လႂႆႇယႂႆးပႅမ်ႇ
ၶႃႈလိုင်းလမ်ႇ တိၼ်ၵုင်း။ မဝ်ႇၶၢင်ႉသႃႇရႁီႇ
ၵီႇလႂပ်ႈ သၶႂပ်ႈမႂၵ်ႇပိတ်ႇ မႂၵ်ႇလိတ်ႇၶမ်းလၢမ်ႈ
ၵမ်ႉေၵႃႇၶေႃႇလႃႇ ၸႃႇလူဝ်ႇ ၵိူၵ်ႉၵရ တုမ်ႇမီႈ
မႂၵ်ႇၵၢဝ်ၵီႈ ၵိုင်ၵၢမ်ႇ လူမ်းၼႆၢး။ သႂတ်းၶႂတ်း
ၼႂတ်းၼုတ်း ႁုတ်းႁိူင် ၵၢင်လမ်း ၶမ်းလူင်တႃ
ၸႆၢး ဝႆၢးဝၼ်းတၢၼ်ႉသၵူး ပုင်ႉႁူးတုမ်ႇတႃယႆး
ႄလႈ.... ၵူႇမၼ်း ထၢၼ်ႈပေႃးသၼ်ႇ ဝၵ်ႉဝၵ်ႉ
ဝိၼ်ႈဝိၼ်ႈ။

လုင်းၶုၼ်မႁႃႇတႅမ်ႈ

တူၺ်းလူ မၢင်ဝႂ်မၢင်ႁဵဝ်း ပေႃးလၵ်း ႁၵ်း ယူဝ်ႉ ပူဝ်ႉယုမ်း ၼႃးၵုမ်းၼမ်ႉမူၺ်သႂ်း လႂႃႉ ၵၢပ်ႇ။ မၢင်ၵူႇ မၢင်သႂ်ႈ ထၢၼ်ႈပေႃးငေႃးငၢၵ်ႈ ႁၵ်းငူပ်ႉ ယူပ်ႈယူဝ်ႉ လူဝ်ႉလူၼ်ႇ လူမ်းပြူၼ်ႇ ပေႃႉယၢၵ်ႇတူၼ်ႈၵီးတၢပ်ႇပေႃးပိၼ်ႈတိၼ်ၶိူဝ်း။ မၢင်ၵိင်ႇမၢင်ၵၢၼ်ႈ မၢင်လူင်ႇ ၵူင်ႇၵၢပ်ႇ မၢပ်ႈ ပိၼ်ႈလိၼ်ႉၵႃႇ ယၢင်းပႆႇၵီႈ ထႃးၵူႇ မိူၼ်ယိူင်ႈသူး သႂ်ႈငူးသႃ။ မၢင်ယုမ်း မၢင်ၶိူဝ်း မၢင်ထုမ်း မၢင် ထိူဝ်း ယၢင်းပိၼ် ထီးလီး ထေႃးလေႃး ယေႃး သေႃး ငေႃးငႄး ယႂ်တ်းသႂ်တ်းယိတ်းသိတ်း ယူၼ် ယိတ်းၼိူဝ်လမ်း ၼႃးယမ်းၵူႇသူပ်းၵႃ ယၵ်ႉယၵ်ႉ ယႂ်ႈယႂ်ႈ။

မၢင်ယုမ်း မၢင်တေႃ မၢင်ၵေႃ မၢင်ႁဵဝ်း မၢင်လမ်း ယႂ်င်းၶၢဝ်း ဝၢဝ်းပူ ႁူၵၢင် ႁၢင်တုင် ၶဝ်ယိူင်း ၵႃႉၵႃး ၵီႈၵိမ်သႂ်ႈဝႃႁိူင်း ယႂ်တ်ႈမူၼ်ႇ။ ထမ်ႇပႃႇ ထမ်ႇပီႇ ထမ်ႇပႆႇ ၶမ်းၶႆႇ ထၢမ်လူင်ႇ ပေႃးပူင်ႇ ယူၺ်ႈယူၺ်း မူၺ်းၶိၼ် လူမ်းတိၼ်ႇ ပေႃႉငၢၵ်ႈလိင်ႈ သိၼ်လူၼ်ႇ မိတ်းသီႈၵိင်းလူင်း။ ထဝ်ႉၶမ်ႈပိၼ်တီႈ ဝီႈဝေႃႈ တူဝ်တေႃႇ တိၼ်တႆႇ ၼမ်ႈယိုင်ႈ မိင်းဝၢၵ်ႇ သၵ်းသိၵ်ႇ ဝီးပိၵ်ႇ တူင်ႉ တိုၼ်ႇ တူဝ်ႉတႆႈတူၼ်ႈ မူၼ်ႉၼၵႈ ပြေႃႈပြေႃႈ ၼပြႃႈၼပြႃႈ ထႂ်င်ႇထုပ်ႇ ထီးသႂ်ႈၼူၼ်းႁူမ် သိၼ်

တူဝ် ၸရူဝ်ႇၸရွင်ႇတွင်တၢင် ဝႃလႅင် ဢၼူၼ်းလဵမ်း
သွပ်ႇၶျႃင်းတွမ် ၵၢၼ်ႇသိတ်ႈ။

လိလူပႃဢၼ်းသိူင်း ပႃဢၼ်းသႅင်း ႁဵဝ်းသႂ်ႇ ဝႃမွင်
လမ်းယႃဝ်း ႁႃဝ်းလွႆ ႁွပဵၼ် သုတ်းႁူတ်း ဢၼုတ်း
လမ်း သွႆႈလိူင်ၶမ်း မူႈမူဢၼ်ႇ။ ပဵၼ်တိူႈ ဝူႈဝူႈ
ပူႈတေႃႇ ၵေႃႇႁူဢၼ်ႈ မူဢၼ်ႈဝႃင်ႈ တေႃးၶႃင်ႇ
ပႃင်ႇလႅတ်ႇ သႅၼ်သိင်ႇ သပ်ႉပရၵ်ႉၶႃႇ သပ်ႉပ
ယလႃႇ မႃၵ်ႇၵႃႇ မႃၵ်ႇၵေႃႇ လူင်းလေႃႇပုၵ်ႉ
လိူင်ႇၶွၼ်ႈ လူဝ်ႉလူဢၼ်ႇ ၵွၼ်းၵိူင်း။ ႁိူဝ်လၵ်း
ငိၼ်းပဵၼ် မူဝ်းလႄလႃင်းလႆး ၵေႃႇၶမ်း မွၼ်းၶုၼ်
မင်းလွင်း မႃဝ်ႇသႅင်မူင်း မဝ်ႇတိူၵ်ႈ ၸတႉယဝ်ႉ။

ဢၼ်မ်ႉၵူမ်း လိၵ်ႈၵႃဢၼ်ၸဝ်ႈၵႃင်းသိူဝ် တႅမ်ႈၵွၵ်ႇ
ႁွႆးႁွႆး လႆႈႁဢၼ်ၸလႈ ၸဢၼ်ဝႆႉ ဢၼ်းပိုၼ်းၶူးမေႃႁူၵ်းၸဝ်ႈ
ဢၼ်ဢၼ်ႉ မိူးဝႆႉ (190) ယဝ်ႉ။ ၵႃဢၼ်ပႆႇလႆႈႁဢၼ် ၵိုတ်းတင်း
ဢၼ်မ်ၸလႈ ၵမ်ႈယွင်ႈဝႃႈ– ၸၶးတေမိူးယိုဢၼ်မဢၼ်း မွၵ်ႇ–
သွင် သႃမ်ပႃၵ်ႇယိုဢၼ်ယူႇ ဢၼ်ယဝ်ႉ။

☆ ☆ ☆

လဝ်နဲ‌ဆြေးလီ၊

လဝ်ႈၵေႃးလီႉ

ၸိုဝ်ႈၵူႈ	လုင်းၵျွင်းၶုမ်ႉ။
ၸိုဝ်ႈဢေမႈ	ပႃႈၵျွင်းသႅင်။
ပီၵိူတ်ႉ	ၵေႃးလႃႉ— 1184 ၶဵဝ်ႈ။ လိူၼ်သိပ်းသွင် လွင်ႈ(၉)ၶမ်ႈ၊ ဝၼ်းလၼ်။
တီႈၵိူတ်ႉ	ဝၢၼ်ႈလွၵ်ႇ ၼွင်ၶဝ်ႈလၢမ်၊ မိူင်းပၼ်ႉ။
ၸိုဝ်ႈမိူဝ်ႈလိၵ်ႇ	ၸၢႆးလိၵ်ႇ ႁွင်ႇ ၸၢႆးၵႃႈၶမ်း။

ၵႃႉယူႇလႆႈ (၄) ၶူပ်ႇ ယူႇၵျွင်းဝၢၼ်ႈလွၵ်ႇ ၼွင်ၶဝ်ႈ
လၢမ်၊ ပႅၼ်ၵပ်ႉပီႈဝႃႉၸိူင်း၊ ၶုင်ႈသၢင်ႇ လႆႈၸိုဝ်ႈ—
ၵေႃးလီယ ၼႆယဝ်ႉ။ ထိုင်ၵႃႉယူႇထူၼ်ႈယဝ်ႉ ၶဝ်ႈသိမ်ႇ
ပႅၼ်လၢင်း။ ၸၢၼ်းတၢင်းမေႃ တီႈလဝ်ႈၶူးလွင် ပေႃးယဝ်ႉ
ၶႃႈမႃးၶိုၼ်ႈလိၵ်ႈထႅင်ႈ တီႈလဝ်ႈၶူးလွင်ၵျွင်းၶႄးၵိင်ႉ။
ၵႃႈပႅၼ်ထမ်းတႆး၊ ထမ်းယူၼ်း၊ သုတ်းယွတ်ႈယဝ်ႉ၊ တႃႉ
ၶိုၼ်ႈထႅင်ႈ သတ်ႉတႃႉ သၢင်းၵျူဝ်ႉ ထမ်းပိတၵတ်ႈ
ၶၼ်ႇ သမ်ႉၶႃႈမႃးယူႇၵျွင်းၽွင်ႉတေႃႉၵူႈ ဝဵင်းမိူင်း
ၼႆး၊ ပေႃးသုတ်းယဝ်ႉ လဝ်ႈၵေႃးလီယ လွင်ႉၶႃႈ
လူင်းမိူင်းမၢၼ်ႈ၊ မိူဝ်းယူႇၵျွင်း (မၢၼ်းဝၼ်ႉတိူၵ်ႈ) တီႈ

လုင်းၶုၼ်မႁႃႉတိမ်ႈ

မႃၼ်းတလေး လႆႈဝႃႇၼိုင်ႈ။ ၵွၵ်ႇႁိူင်ႈမႃး ၽွင်းလိူၼ်
သႃမ် ပိူၼ်ႈႁိူတ်းပွႆး ထႃမ်လိၵ်ႈ ၸဝ်ႈၸႃင်းတႆးႁဝ်း။
ၸဝ်ႈၵေႃးလိယ တွပ်ႇလႆႈ ထိၼိုင်ႈ၊ ၼိူမ်ႉလီတွၼ်းပိူၼ်ႈ
တင်းသိူင်ႈ၊ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း မင်းတုင်း ပေႃးၶျူႉသူးသေ
ပႆႃသမ်ႉယွၼ်းႁိူတ်း ပေႃႈၵွၵ်ႇ ၵွၼ်ႇယဝ်ႉ။

ၶိုင်းပီၼႆႉ ၵေႃႉပိူၼ်ၸမ်ႈ ပႃႈႁူင်းသိူင်ၵမ်ႇယူႇလီ၊
ၵူၼ်းလွမ်းမႃးၽိူတ်ႈ ၼိုၼ်းမူဝ်း မိူင်းပၼ်ႇ" ပေႃးလဝ်ႈ
လႃင်းၽိူဝ်ယဝ်ႉ ၶႃၸမ်ႈလုၵ်ႈ တၼ်းလႃတ်ႈ တေႃႇၵၼ်
ၵိတ်းၶိုင်ႈ၊ပႃႈႁူင်းသိူင်ၵေႃႈ ပူတ်းၵွႆ လပ်းတႃ လိုမ်း
မူင်းၵူႇသေယဝ်ႉ။

လင်ႇၼႆႉ လဝ်ႈၵေႃးလိယ တိူမ်ႈလိၵ်ႈ (သုတ်ႉတ
မူင်းပၼ်ႇ= ၵမ်ႇၼၼ် သုတ်ႉတ ၵေႃးလီႇ) ၼၼ်ႉ
လူႇလွမ်းၸမ်ႈ ၵူၼ်းထဝ်ႈၸလႈ မီးမႃး တေႃႇယႃမ်း
လိူဝ်ယဝ်ႉ။ မၼ်းလဝ်ႈ ၼိုၼ်ႈလွင်ႈ ထူင်ႇထိူဝ်ႈ ၶိုင်းမူင်း
တႆးႁဝ်း လႆႈထူပ်း တႃင်းယႃပ်ႇၽိုတ်ႇၸလႈ လွင်ႇၵွၵ်ႇ
ႁိူတ်းၵူၼ်းႁူၼ်း၊ ၸတႇၼႄႇႁူၼ်း ယူႈတီႈ (ဝႃၼ်ႈမႃၵ်ႇ
မူင်ႈ ၶႃၵူႃး) ၶိုင်းမူင်းပၼ်ႇ။ ၶႃဝ်းႁိူင်ႈ ၵွၵ်ႇၸလႇ ႁႃ
တိူမ်ႈလိၵ်ႈ။ ၶႃဝ်းႁုဝ်ႉ ၼိုၼ်းမႃးယူႇႁူၼ်း ႁိူတ်းလူင်ႉၼၼ်ႉ–
တေႃႇထဝ်ႈ။ ၵႃႇယုလႆႈ (73) သိူင်ႈၵႃမ်ႇၵူႇ မူဝ်ႈပီ
ပုတ်ႉထ– 2419 ၼီႈ။ ပီၵေႃးလႃႇ– 1237ႉ ၼီႈ။ လိူၼ်
သိပ်းသွင်မူႇ(15)ၶမ်ႈ ဝၼ်းလၼ်၊ တႃမ်းၶမ်ႈ တီႈႁူၼ်း

မၼ်းလဵၼ်ႈ (ဝၢၼ်ႈမၢၵ်ႇ မူင်ႈၶၢႆး) ႁိမ်းဝဵင်း မိူင်းပၼ်ႇ
ၼႄၼ်ႇယဝ်ႉ။

ထိုင်မႃးပီၵေႃးလႃႇ– 1322 ၼီႈ။ လိူၼ်ႁႃႈလႂ်ႈ (8) ၶမ်ႈ၊ လဵၼ်ႈၸႂ်ႇလူင် ၵူးၼႄၼ်ႇတထလ ဝဵင်း မိူင်းပၼ်ႇ၊ လဵၼ်ႈၸႂ်ႇ ႁူင်းၼႄးၵိင်ႇ ၼလႈ လိုင်းၶုၼ် မႁႃႇ တွင်ၵျီး ႁွင်ႉ– လိုင်းၶုၼ်မႁႃႇမိူင်းယႆ၊ ၼၢမ်းႁူဝ် ၵေႃႇၵုမ်း လုမ်းလႃး (ယၼ်ႇတႃႇၵႃႇလိၵ ၼလႇတီႇ) ပႃႇႁဵဝ်ႈမၼ်းလဵၼ်ႈယဝ်ႉ၊ ၶၵ်းဝႆႉၶပ်းႁိၼ် ၵမ်းၼေႃးသေ ႁဵတ်းပွႆးဝၼ်းၶူးမေႃ ၵူႈၶူပ်ႇၵူႈပီယဝ်ႉ။

ယိုၼ်လိၵ်ႈ ၵၼ်မၼ်းလဵၼ်ႈ တမ်ႈဝႆႉ တင်းသိၼ်ႈမီး (200) လိူဝ်။ တီႈလိၵ်ႈ လဵၼ်ႈၵေႃးလီ မီးၼမ်ၼႄၼ်ႇ– ပိၼ်ၵိၼ်းပူႇႁိၼ်သေႃးလိၼ်ႇ၊ ပွၵ်ႉၵၢတ်ႇ၊ ဝၢၼ်ႈတူၼ်ႈ ႁုင်း၊ ၵိင်းတွင်းယဝ်ႉ။

ၼမ်ႉၵွၢမ်းလဵၼ်ႈၵေႃးလီ "ၶိူင်းၵၼ်ၵိလ်ႉလသၽႃး"

ၵျၢမ်းသွင်ၵျၢမ်းလမ်ႉ ပေႃးမိူၼ်ၽွႆးလၢမ်း
ၵေႃၶမ်ပူင်းၶႃး တီႈယုမ်းတၼ်ႁဵင်ႈၶႄႇ။ လွင်ႇ
ၵျႈၵၵ်ႉၵိ လရမ်ႇ ၵူၼ်းၵမ်ႇ လုၵ်ႉႁုပ်ႇၶိုၼ်ႈ
လၢမ်းၵူၺ်ႇ တမ်တူၼ်း။ ၵူၼ်ႈတေႃႇၵူၼ်ႈလမ်ႉ
ပေႃးတၢၼ်ႇ ၶုၼ်ႈမွၵ်ႇၼိဝ်ႉမူႇ ယိတ်ႈသႂ်ႇ မွၼ်
မွၵ်ႇလႃႇရိ ၼယႃးၼီ ၶွပ်ႇတၢႆႈၶတ်ႉတီႇပႃႇ မင်း

လိုင်းၶုၼ်မႁႃႇတမ်ႈ

လုင်းယဝ်ႉ။ တၵ်းမႃးဝၢင်းပၼ်ၵူၼ်းလႆ လူမ်းလႆ
မွၼ်ၼွၼ်း လူဝ်ႇသူင်သုင်း ၵမ်ႇလၢၼ်ႈမၼ်း
ယဝ်ႉ။ ၼဵင်သွင်ၼဵင်လမ်ႉ ပေႃးမိူၼ်ထၢင်ၵူမ်းလိူဝ်
မိူဝ်းၸႃး လုၵ်ႈလုင်းႁိူၼ် ယၢင်ႈတဵၼ်ႇယဝ်ႉ။
ပိၵ်ႉဝႃႈ ထႆကမ်ႇဝၢင်ႈၵေႃႈ သေလႃႇ ယႃႁူၺ်ႇ
ၶိုဝ်ႉ မၢၵ်ႇလုၵ်ႈႁိူၼ်ၵဵၼ်ႇ တၵ်းပင်းလမ်ႉၶေႃႈ။
မိူၵ်ႈတေႃႇမိူၵ်ႈလမ်ႉ ပေႃးထၢၼ်ႇ လၢင်ႈၼိူဝ်ႉ
မိူဝ်ႈၵွၼ်ႇၸလႈ လၢင်ႈလဝ်ႈ မဝ်းသေႇသွင်မဵဝ်း။
တၵ်းမႃး ပူၵ်းသဝ်တြႃး ထူးၵၼ် မၢင်ႇၵႃးၵူဝ်း
ယႂ်ကမ်ႇလၢင်ႈယွၢတ်ႈ မၼ်းယဝ်ႉ။

တူဝ်လူင်တႆႇယမ် ၼႂ်းတေႃး ပိူဝ်ႈၶေႃးႁီး
ၶဝ်ၸၵႇ။ လွင်ႇႁုႈ ပိၼ်ႈလႆႈပွၵ်ႇလွၵ်ႈ ၵျႃၼ်ႉ
ၵျူၺ်ႇ သွင်ႁူၺ်ႇ လုၵ်ႈလုၵ်ႇ ၶွၼ်ႉတဵၼ်ႇၶေႃၵ်ႈ
ပၼ်ၸၶ ၶၢႆပေႃး ၸတႉယဝ်ႉ။ လၢင်ႉထိုၼ်ႇၼွႆႈ
ၵေႃႈ ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈ လွႆႈၵွႆႈ လဵမ်ႈၵူမ်သွႆႇ ငႃးႁီး။
လင်ႇႁိုၼ်ႈၵူၼ်းလႆႉ ကဝ်တႆႉႁိမ်းၶူင်းမၢၼ်ႇကႃးၵျီး
သဵင်ႈသၢၵ်ႈ ယဝ်ႉၶေႃႈ။ ၼၢင်းတဵၼ် တႆႉယမ်
ၶမ်ၶိုမ်း ပိုဝ်ႈၵူဝ်းၸၢၼ် ၼဵၼ်ၸၶႇ။ လွင်ႇႁုၺ်ႈလဝ်ႈ
ၵႆႈ တိလႆႈၼူၵ်ႉထွတ်ႇထူၺ်ႇၶူၼ်ၸၵႇ တႆႉသုမ်း။

ပမႃႇ လေႃးယႂ် ၵျၢမ်ႇယ တူဝ်ၵဝ် ပေႃး
ထၢၼ်ႇငူးၸဝ်ႇ လႃႉသွမ်ႇသဝ်ႈ ၵျၢင်းၸလႇ ၵုၼ်
ယၢၼ်း။ ၵိုၼ်သေ တင်းတူဝ် ၵွႆးၵိုတ်းၵွၵ်းႁူဝ်

လၢႆလၢႆ ပၢႆၶဝ် မိူဝ်းၶမ်ၶေႃးငူး ၼိင်ႈယၼ်ၵၢၼ်း
ၵမ်ႉလႆႈ။ မေႃၵွင်တၢႆၵေႃႈ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈ ၵူၼ်းလၢႆ
ယေႃးၵၢမ်း ၵၢႆႈမိူဝ်းလီ ထၢင်ႈႁႆႉ။ ယေႈပိူၼ်ႈ
ယွင်ႈၵေႃႈ ယေႈၼႄႉ သႄႉသႄႉ လူမ်ႉတၢၵ်ႉ
ပိၼ်ႈ တိၼ်ၶိုဝ်ႉ လူမ်းမိတ်ႈ ႁူၼ်ထူဝ်း။ မႄႉၼ
တေႃးသ လေႃးယႁ တၼ်ႉၼႄႉ ပမႄႉ ၵွင်ႉမိူဝ်ႉ
တိူဝ်ႉထုၵ်ႉၼမ်ႉမၢၵ်ႉယႄႈ ၵိုၼ်ထႄႉတူၵ်းၶေႃး။
ယင်းပွႆး တွၼ်းသေ ယေႃးမီ ယေႃးသိူဝ် လိူဝ်လိုၼ်
ဝႆးတွၼ်း တၢၵ်ႉၶူတ်းငေႃး ယွၵ်ႈၵမ်ႉထၢင်ႈလွႆး
ယဝ်ႉၼႄႈ။

☆ ☆ ☆

လုင်းၶုၼ်မႁႃႉတိမ်ႈ

ၼၢင်းယမ်းၵူႇ

ၶေႃင်းၶမ်းၵူႈ

ၸိုဝ်ႈၵူႈ............ လဝ်ႈၵၢင်းသိူဝ်။
ၸိုဝ်ႈဢမ်ႈ.......... ၶေႃင်းသႅင်သူလၢႆႈ။
ပီၵိူတ်ႇ............ ၵေႃးလူႈ– 1215 ၶိင်ႈ။
လိူၼ်သိပ်းသွင် မိူဝ်ႈ (7) ၶမ်ႈ၊
ဝၼ်းလၼ်။
တီႈၵိူတ်ႇ.......... ဝၢၼ်ႈၵဵင်း ဝဵင်းလဝ်း၊ ၵူင်ႇ
မိူင်းၼၢႆး။
ၸိုဝ်ႈမိူဝ်ႈလိၵ်ႈ.... ၶေႃင်းၶမ်းၵူႈ။

တင်ႈၵဝ် ၵျႇယူလႆႈ(6)ၶူပ်ႇ၊ ယိုၵ်းႁဵၼ်းလိၵ်ႈတႆး တီႈပေႃႈၵူၼ်းထဝ်ႈ– လဝ်ႈၵူႈ ၶူးမေႃလႅင်ႁဝ်း လဝ်ႈ ၵၢင်းသိူဝ်–

မႆႇတင်းလူင် မႆႇမီးၵျႈ ပူၼ်ႈဝျႈ–မႆႇသၵ်း။
ပဵၼ်းတေပဵၼ်ၵူၼ်းလၵ်း ပူၼ်ႈလၵ်းမျးလိမ်လိၵ်ႇ။

မဵၼ်းမႆႇသၵ်းၼႆႉ တူၼ်ႈမၼ်း ယႂ်ႇထၢၼ်ႇႁိုဝ်ၵျႈ လွၼ်ႉၵဵၼ်ၶိူင်းမၼ်း ယႂ်ႇတၼ် လွမ်းမျး ထၢၼ်ႇၶၼ်ႉ။ လွၼ်ႉမႆႇသၵ်း ၵမ်ႇယင်ႉၵမ်ႇမွတ်ႈသေပွၵ်ႈ။ ၶေႃင်းၶမ်းၵူႈၵျႈမိူၼ်လိူင်ႉၶၼ်၊ ၵျႇယူမၼ်းၶေႃင်းယႂ်ႇမျး

လုင်းၶုၼ်မႁျႇတဵမ်ႈ

ထၢၼ်ႇၵိူဝ်ႇၵႂႃႈ တၢင်းမေႃယဝ်ႉ လွမ်း မႃးထၢၼ်ႇၶၼ်ႉ၊ မိူဝ်ႈပၢၼ်သိၵ်ႉၵိၵ်ႉ သၢဝ်ၵူၼ်းၵူမ်ၶူမ်းတဝ်ႈ ယၢမ်းၶၼ်ႉ မၼ်းၶၢင်း သိုပ်ႇၶိုၼ်ႈ တၢင်းမေႃ သတ်ႉတေႃႇသၢင်း ၵျူဝ်ႇ လွၵ်းလႆး ၵပ်ႉလင်ႇၵႃႇ တေႃႇတေပၼ် ၶူးမေႃ ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၶႅင်းၵျိၼ်းလဝ်ႈၶူးမေႃလူင်ၶႆႉ တၢင်ပႃးၶႅင်းၵျိၼ်း 20၊ 30 ၵေႃႉ ၵမ်ႇယၢတ်ႇ၊ မိူၼ်ၽိုင်ႈတွမ်မွၵ်ႇ။ ၵမ်ႈၽွင်ႈ သွၼ်ၵႃႇထႃႇ တီၼ်းၵၢင်း။ ၵမ်ႈၽွင်ႈ သွၼ်ပေႇတၢင်ႇ ၵႃႇလႃး။ ၵမ်ႈၽွင်ႈ သွၼ်ၶၼ်ႉသွၼ်လိူင်း။ ၵမ်ႈၽွင်ႈ သွၼ်လိၵ်ႈ သွၼ်ထမ်း ၵမ်ႇလိူၵ်ႈ မိဝ်းမၼ်း၊ ၵႃႈၵၢၼ် ၶႆႈၵျူႉၶႆႈမေႃ လႆႈသိၼ်ႈမူတ်း။ မိူၼ်ၶၢင်ႇ ၵျိၼ်းတီႇသႃႇ ပႃႇမွၵ်ႇၶလူင် မိူင်းတၵ်ႉၵသူဝ်ႇၶၼ်ႉၸလႈ–လုၵ်ႈယိင်း သၢဝ် လဝ်ႈၶူးလူင်ႁဝ်းၶၢင်းၶမ်းၵူႇ ၵေႃႈ မေႃၵူႇလွမ်း ၶႅင်းၸၵႈၶႅင်းၵၢင်ပိူၼ်ႈ လိူဝ်းၶႆႉ ၵူႈလိူဝ်ႉ ၵူႈပိူင်–

လိူဝ်ႉၵူလၢႆႈသူမ်ႈၵေႃႈ မၢၵ်ႇၵူလၢႆႈသူမ်ႈ။
လိူဝ်ႉၵူလၢႆႈလူင်ၵေႃႈ မၢၵ်ႇၵူလၢႆႈလူင်ယဝ်ႉ။

ၵႃႇယု လဝ်ႈသၢဝ် ၶၢင်းၶမ်းၵူႇ ႁဝ်းလႆႈ (22) ၵေႃႈႁၵ်ႈ ၽိုၵ်းတၢမ်ႈလိၵ်ႈ။ ၵႃႇယု (27) ၸတႇၶႃႈ ၵျိၼ်းၵပ်းသေႃးလိၶ်ႇၶ တၢင်ပႃး လဝ်ႈၶူးလူင်ႁဝ်း ၵၢၼ် ယူႇလွမ်း ၶႅင်းၵျိၼ်းၶၼ်ႉ– ပေႃႈၵူၶၼ်းထဝ်ႈ လင်ႇၵဝ်ႇ သွၼ်ႉမိင်ႈ ၵိၼ်ၶိၵ်ႇ ပၼ်ယဝ်ႉ။ ၶႅင်းပီၶႆႉ ၶၢင်ႇၵဝ်ႇ

ၸဝ်ႈၶူးမေႃလူင်ႁဝ်းၵေႃႈ လပ်ႉလွႆငိုၼ်း လွႆၶမ်းၵႂႃႇ
သေယဝ်ႉ။

ၵႃႇယူမၼ်းၸဝ်ႈ ၶူးမေႃယိင်း ၼၢင်းၶမ်းၵူႈႁဝ်း
လႆႈ (64) ႁူၵ်းသိပ်းသီႇၶူပ်ႇ သိင်ႈၵၢမ်ႇသုတ်းမုၼ်ၵႂႃႇ
မူဝ်ႈပီၵေႃးလႃႇ– 1279 ၼီႈ။ လူၼ်သၢမ်မိူဝ်ႇ (8) ၶမ်ႈ။
ဝၼ်းလၼ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

လိၵ်ႈၵၢၼ်မၼ်းၼၢင်း တၢမ်ႈဝႆႉဢေလႈ
ၸိူဝ်းၵၢၼ် လႆႈႁၢင်ႈ

1. ၵလွင်းၼိဝ်သွင်မွၼ်း (ၼူၵ်ႉၼိဝ်ၵွၼ်ႇသွင်မွၼ်း)
2. ၵလွင်း ဢၶၶမ်း။
3. ၵလွင်း မွင်းသၢမ်ၼူမ်း။
4. ၵလွင်း ဝူဝ်းၶဝ်လိဝ်။
5. ၵလွင်း ၵွႆးတႃႇသိင်။
6. ဝိသေႇသၼႄႇၵႃႇၶမ်း ။ (တွင်တူလ်တွင်မွင်း)
7. လေႃးၵဝိၼႄႇယႃ။
8. ၶုၼ်သၢမ်လေႃး ၼၢင်းၵူးပိမ်ႇ။
9. ၼၢင်းထၢမ်လႃး။
10. ၼၢင်းၵွၼ်ႇၵမ်သိၼ်။

ဢလႈ ၵၼ်ပႆႇထူပ်းပႆႇႁၼ် မီးတင်းၼမ်ယဝ်ႉ။

ပႃႇႁိဝ်ႈမၼ်းၼၢင်း၊ ထၢမ်ႁႃပႆႇႁူႉတီႈ။ ၸဝ်ႈလွႆ
ပေႃးလႆႈထူပ်းႁၼ်၊ သိုပ်ႇလုမ်းလႃးၵၼ်တႃႉ။

ၼၢင်းၶမ်းၵူႈတႅမ်ႈ— ဝိသေႇသၼႃႇ ၵႃၶမ်း။

ဝႃႈၵႃႈ သူၺ်ႇၵိင်ႇ, ထိင်ႇသႅင်ထႅတ်ႈၵိူၺ်း ၼႂင်ႉဢလႇ, ႁႃဝႅတ်ႈ တူၼ်းတႂင်ႇ, ၽူၺ်းၽိူဝ် ၼေႃး.... ၵႂႆးၵူဝ်သေဝၼ်းမုႆးၼၢင်း ၸႃႇၺႃးသိူဝ် ၼင်ႇဝႃႈ။ လိူဝ်သေ ၶတ်းသႅင် ထႂၼ်းမူၺ်း လီ တူၺ်း ၼႅၼ်းႁူဝ်ပႅင်းၼၢင်း ထူဝ်းႁႅတ်းၵႅတ်းႁႂၼ် ၼၵ်းၵႃး ပူၵ်းၻိတ်း ၼႅပ်းထၢမ်းၼႂႆးၼႂႆး ယိူင်ႈ ပၢၼ်းသႂႆး ယႅတ်ႈပၼ်ႇ။ ႁၵ်ႉလူၺ်ႈ ၵႃႇယေႇ, ၵျေးၼီႇ, ပထုၼ်ႇသီႇ, ၼူတ်ႇ, ၵူင်ႇ, မႂင်ႉၶူၺ်ႇ, ၽႂတ်ႈ တၢင်ႇ, ရႅတ်ႈ ၽႅတ်းသၼ် ဝႆၶႂၼ်း။ ၵိၵ်ႈလူၺ်ႈ မုတုင်ႇ, မုင်ႇယုႃႇ, ၵလၼီႇ, ၽႃႈႁုၼ်ႇငိူၵ်ႈ ထိူၵ်ႈ ၵႃႈၶၼ်တၢၼ်ႇ, သႅၼ်ၶမ်းၼၼ်ႉ။ မူင်းမူင်း လႆၢး ဝူင်း ယူင်းပူ လီလူ သႆၢၶႅဝ် ပႅဝ်ၵႅၼ် ၵႅၼ်ႁူ ၶမ်းၵူ ထတ်းၽိမ်း ႁႂၼ်ႈႁေၵိမ်း သူၺ်ႇၼီႇ။ ၼိုင်ႈပႃႈ ပေထဝ်ႈ ငဝ်းထိုၼ်ႈ မိူၼ်ၼင်ႇ, ၵုၵ်ႉၵႃႇ, ဢၵျႇ ပျၢၼ်ႇ, သၼ်ႇတႅၼ်ႈ လႅၼ်ႈၵႅမ်ႈဝူင်ႉ ထၢမ်ႇတႅၵ်ႈ လုၵ်ႈလၢဝ်ႁိူဝ်ႈ ငဝ်းယႂတ်ႇ, တၵ်းၶဝ်ႈလိူၼ်ငိုၼ်း။ ပႆၢလိူဝ်သႃႇပႃႇ, ပၢတ်ႈမႃႇ, ပိဝ်လၢၵ်ႈ ပၢၼ်းယႅၼ်ႇ, လ ပဢလးယိၵ်ႈ ထၢမ်းယိူင်ႈ မဝ်ႇပိူင်ႈ ႁူင်းၵႅဝ်ႈ မႃႇလၽၢင်ႇ, ပၢင်ႇထုၼ်ႈ ၼႅၼ်းႁႂတ်ႇ, ဢပမိူင်း။

ၶႄႈၶေင်ႇ,ၶေၶၢတ်ႈလိတြႇ သွၵ်ႉၵျႇ လုၵ်ႉတုင်ႇ
ႁူင်ႈ ပုင်ႈသၢဝ်ႈ လၢဝ်ယူႇယႃႉ ၶႇ,ၶိုင်ႈ ၶိုၼ်းဝႃႇ
လမ်ၶႄႈ တၵ်းလိူင်း။ ပႃႇလိူဝ် ၶူၼ်တႃ လမ်လီ
လိဝ်းငိဝ်း ပႃႇႁိူဝ်ၶူတ်းမူၼ်း တုင်ႈပိၵ်,မိူင်းသိူင်း
တူဝ်ယူႇ,ၵူင်ပိုင်ႈ။ သႂ်ႇၵႂၢမ်းၶေႃင်းလၵ်း ပၵ်းၶိတ်း
ပူၵ်းၶႂၢင် လွၼ်းၶေႃင် မူဝ်းလူးလဝ်ႈၵိူမ်မူင်း ၶိတ်ႉ
ပႃႇ။ ယဝ်ႇ,ၶေၼ်ႉ ဝႂ်ႉၵူႈၶုၼ်လဝ်ႈ မေႇ,လၼီႇ
ၵီႈၶႄႈ ယုမ်ႉသူႇ,ပွမ်ႈ ၶူဝ်ဝႂ်ႇ မႃးလူးယဝ်ႉ။

ဝႄႈတီႈ ႁူၼ်ႇ,ယီတိူမ်ႈၵူလ်း.... ၶႄႈလိုၼ်ႈ
ၶၢဝ်ၶွင်ႇ,ၶူဝ်ႈလၢမ်မွၵ်ႇ ၶူၼ်းႁွမ်။ ဝႄႈတီႈတူဝ်
ၵူမ်ယိူင်းသေးၵူလ်း.... ၵယေးယီလူင်လၢဝ်လိူၵ်း
ယတ်းမူၼ်း ဧလႇ,သဝ်းငွမ် လိပ်ႈလိုင်ႈ။ တွင်း
သႂၢင်းလႂ်တႃႉ,တူဝ်ၵူမ်သေးၵူလ်ႉ တၢင်းပိူင်းၶႄ
သေ လေးၵျၼ်း ယင်းတွၼ်း လုၵ်ႈလၢဝ်မူင်း
သိူင်ႇ,ၶေႇ။ သႂ်ႇ,လႂ်မၢတ်ႈတႃႉ ယိူၼ်ႇ,ႁၢၼ်ႇ,ၶုမ်ႇ,မုၼ်ႈ ၵိူမ်ႈလိုၼ်ႈ မီးၵိူင်ႇ,သရေႇ မိူဝ်းၵႃႉ
သုင်းၶုၼ်ၶေႄး။ ဝႄႈတီႈၵၼ်ႇ,ရႃႇ,ႁၢၼ်ႇ,ယိူၼ်ႇ,
သမီးလိူတ်ႈၵူလ်း.... လၼိူတ်ႈ သၢင်ယၢၼ်ႇ, ၵၼ်ႇ,
ရႃႇ,ပႃးၶွင်ႇ,ၵလွင်ႇ,ယူင်ႈလၼ်ႇ,တႃႇ,လူၼ်ၵႂၢင်း။
ၶၢဝ်မူၼ်ငုၼ်းၶေႄး ယင်းပိူၼ် ၵွၵ်းတွၵ်း ပူမ်
လွၼ် သွင်ၶွၼ် ႁႃမိူၼ်း ၶုမ်ႇ,သိူင်ၶေႃင်း ၵၼ်
ပူၼ်ႈပႃႇ,တီသေပွၵ်ႈ။ လူဝ်သေ ၶူၼ်းၶျႃးၶၢဝ်

လုင်းၶုၼ်မႁႃႇ,တိူမ်ႈ

ယဝ်ႉ ငၢႆးတူၺ်းလၢဝ်လူင် မုင်းမိူင်း ၸိူဝ်ႈတၵ်းလႅင်း
ၶေႃႈၵႂ်ႈ။ သုင်းၶဵတ်ႈ ရႃႇသီႇ ၵသၢၵ်ႈ တၢၵ်ႈ
ၵၢၼ်ႇ ၶီႈပႅင်ႈပွႆႉ ၵႃႇယသင်မဝ်ႇထိ မဝ်ႇၼိူၵ်ႈ
ၽွင်ပႆႇၵမ်းတူၺ်း ၶၼ်ႈၵိူၺ်ႉ။ ဝႃႈၵႃႈ သူၺ်ႇၵိင်ႇ
မွၼ်းထိင်ႇ လုၵ်ႈမီးၵႃႈၶေႃး ၵိုင်ႇၵၼ် ၶၼေမ်ႇ
ပၢၵ်ႈ ပီႈၶႆႇပွႆႉ ပိူင်ႇထိုင်ႈ မေႃႇရၶီႇႁူမ်းမႃး။
ၽွင်ၵေႃႈ ပႅၼ်လူၺ်ႈ ပၢၼ်ၵွၼ် ယွၼ်းမႃး တၢင်း
ႁႃး ၵၢမ်ႇၵွင်းမူး ႁူမ်ႇသၢင်ႈၶႆႉၵိူၺ်း။ ပိူင်ၽူဝ်
ပိူင်မေး သေးၽွႆး လုၵ်ႈဝၼ်းႁူမ်း သထ်ႉထႃႇ။
ၵမ်ႇမီး ရၢၼ်ႇၽွၵ်ႈ ၵမျၢၵ်ႈ လႆႈလုၶၢတ်ႈ
ယၢၼ်ယႃႇ ႁူမ်းပႅင်းၵၼ်ယဝ်ႉ။

☆ ☆ ☆

လဝ်ႈမိူင်းၶွင်

လဝ်ႈမိူင်းၶွင်

လိၵ်ႈၵူႈ .... လုင်းမၢၼ်ႉထီႉ။

လိၵ်ႈမႄႈ .... ပႃႈမၢၼ်ႉထီႉ။

ပီၵိူတ်ႉ .... ၵေႃးလႃႉ– 1216 ၶီႈ။
လိူၼ်သိပ်းသွင်မႂ်ႉ (4) ၶမ်ႈ၊
ဝၼ်းသုၵ်း။

တီႈၵိူတ်ႉ .... ဝၢၼ်ႈပၢင်လူင်ယၢဝ်း၊ ၵိူင်ႉ
မိူင်းၶွင်။

လိၵ်ႈမိူဝ်ႈလဵၵ်ႉ ..... သႃႉၵွင်ႉ၊ မွင်ႉဢိင်ႉ။

ၵႃႉယုလ်ႈ (7) ၶူပ်ႉ၊ မိူဝ်းယူႉႁျင်း သူလ်ႉပုတ်ႉ ထေႃး ဝၢၼ်ႈလိင်း မိူင်းၶွင်၊ ပီၼ်ၵပ်ႉပီႉဝႃႉၶိုင်ႈ၊ ၶၢမ်ႉပီၼ်လဝ်ႈသၢင်ႉ၊ လႆႈလိၵ်ႈ သေႃးယိၼ်ႉၶၼ်ၶၼ်ယဝ်ႉ။ လိၼ်းၶၼ်ႉ ၶႆႉမိူဝ်း ယူႉႁျင်းၶူဝ်ၵုင်၊ ၵိူင်ႉၶႃးၶၢၼ်၊ တူင်ႉဝိင်းဢၢၵ်းသီး ဝၢၼ်ႈလၢမ်။ ႁိၼ်းလိၵ်ႈ ႁိၼ်းထမ်း ပၵ်ႉသုတ တင်းလႆႈယဝ်ႉ။

ယၵ်းဝၢၼ်– ဝၢၼ်ထူၼ်ႈပီ၊
ၶဝ်ႈလီ ဝၢၼ်ႈထူၼ်ႈလူဝ်ႈ။

ၶဝ်ႈယၵ်းဝၢၼ်– မဝ်ႉၵႃႉတၢင်းၵိမ်ႉ၊
ၸေးလိမ်ႉလီ– ၵမ်ႉၵႃႉတၢင်းလိမ်း။

မိူၼ်ၶွင်ႇၵႂၢမ်းဝႃႈ။ ၵေႃႉၵၼ် ၶဵဝ်ႇႁူမ် လွင်ႈႁူႉ တၢင်းမေႃၵေႃႈ မေႃယဝ်ႉ ၶႂႃႈမေႃထႅင်ႈ၊ ၵမ်ႈႁူႉ တီႈ တိူၵ်ႈ တီႈၵိမ်ႇ။ လဝ်ႈသၢင်ႇ သေႃးယိၼ်ႇၶႄ သမ်ႉၶႂႃႉ မိူဝ်းယူႇၵျွင်း မိူင်းၶဵမ်၊ ပဵၼ်ၶွင်ႈ လေႈတွၼ်ႈ ၼၵ်းသီး ဝၼ်ႈလၢမ်ၶွင်ႇၵဝ်ႇယဝ်ႉ။

ၵျွင်းမုၼ်ႈလဝ်ႈတၢႆးၵဝ်း မိူဝ်ႈပၢၼ်မိူင်း ယၢမ်း ၶႄၼ်ႉလမ်ႉ– ပဵၼ်မိူင်းတၵ်ႉၵသူဝ်ႇ လိူင်ႈတၢႆးၵဝ်းယဝ်ႉ။ သြႃႇသင်ႇၶႃႇ ၶဝ်လဝ်ႈၵေႃႈ ပဵၼ်တီႇသႃႇ ပႃႇမွၵ်ႉၶ တၵ်ႉၵသူဝ်ႇ သြႃႇလူင်လိူင်ႈတၢႆးၵဝ်းသေၼလႈ ၵိူတ်ႇပၼ် ၶမ်ႉၵတ်ႉ တၢင်းမေႃ သၢၼ်ပိူင်၊ ပေႃးလူင်းၵျွင်းမႃး တၢင်းမေႃ တႃႇၵိူတ်းၵိၼ် လႅင်ႉတွင်ႉ လႅင်ႉၶႄႈႁူၼ်း ၵေႃႈ လႆႈပႃးလွမ်းမႃးၼလႈ– ၵျွင်းမုၼ်လဝ်ႈ တၢႆးၵဝ်း မိူဝ်ႈၶႄၼ်ႉ ၵၼ်ႇပၼ် လဝ်ႈၼၵ်းလူးလူင်၊ တီႈပိူင်ႈၵိူင် လိူဝ်ႉၶိူဝ်းလၢဝ်းတၢႆးၵဝ်းၼတႉၼတႉယဝ်ႉ။

တီႈၵျွင်းလဝ်ႈသြႃႇလူင်မိူင်းၶဵမ်ၶႄႉ– လဝ်ႈၶေႃႇ ၶမ်း တင်းလဝ်ႈ မိူင်းၶွင်– မိူဝ်းယႃးၵၼ် ၶိုၼ်ႈလိူၵ်ႈ သတ်ႉတႃႇ သၢင်းၵျူဝ်ႇ။ လွင်ႈလႂ်း ၵပျႃႇ လင်ႇၵႃႇ သွၼ်လႂ်းတၼ်ႈလိူၵ်ႈ လွမ်းၵၼ်၊ ၶိုၼ်ႈသူႇရသတိ ၵိၼ် ၵၢင်း လူၺ်ႈၵၼ်။ ပေႃးတၢင်းမေႃ တၼ်ထူၼ်ႈယဝ်ႉ၊ လဝ်ႈယႃႉ ၶုၼ်ထုၼ်း မိူင်းၶွင် ႁူင်ႉမိူဝ်း ၵိူတ်းလရေး တၼ်ႈလိူၵ်ႈ လွႆႈထၼ်ၵၢၼ်ႁေႃၵၢၼ်လုမ်း။ ၵိူင်မႃးတၢၼ်ႇ တၢၼ်ႇ၊ လွင်ႇယွၼ်း ၵၶၢင်ႉလဝ်ႈယႃႉ ၵွၵ်ႇႁႃႇၵိူတ်း

လုင်းၶုၼ်မႁႃႇတၼ်ႈ

ၸေရေးတႅမ်ႈလိၵ်ႈ ယႅဝ်မိူဝ်းမိူင်းလိူၼ်း၊ မိူင်းယႆ၊ တၢင်ႉ
ယၢၼ်း။ လူင်းမႃး လၢႆးၶႃႈ၊ လူင်းမိူဝ်းတၢင်းၵၼ်ႉတႃႇ
ရဝတီႇ မိူင်းယၢင်းလႅင်၊ ဝဵင်းလွႆႈၶေႃ လွႆႈၶိုၼ်း၊ ၸေႃးလ
ယေႃႇ၊ ဢမ်ႈႁဵၵ်ႇ ယႃႇၸွင်း၊ ၶဝ်ႈမိူဝ်း မိူင်းယူၼ်း-
မိူင်းထႆး။ ၶိုၼ်းၵွၵ်ႇမႃးတၢင်း မိူင်းပၼ်ႇ၊ မိူင်းၼၢႆး။
ၶိုၼ်းယႅဝ်မိူင်းၼွင် လိုဝ်ႈႁိူဝ်ႉ၊ လိုဝ်ႈယဵၼ်ၵမ်းၼိုင်ႈယဝ်ႉ။

ထိုင်မႃးပီပုတ်ႉထ- 2444။ ပီၵေႃးၸႃႇ- 1262။
ၸဝ်ႈၾႃႉမိူင်းၵိုင် ၸဝ်ႈၶုၼ်မုင်ႇ မိူဝ်းႁပ်ႉၵဝ်မႃးႁဵတ်း
ၵမၢတ်ႈဢေလႈ လႆႈၸိုဝ်ႈ- ပၼ်ႇတီတ မႁႃႇ သုၶမိၼ်ႇ
မင်ႇၵလႃႇၵမၢတ်ႈလူင်ၼႆယဝ်ႉ။

မၢႆတွင်း။ တီႈဢေတ- ပဵၼ်ၵမၢတ်ႈလူင် မိူင်းၵိုင်၊
ပိူၼ်ႈသမ်ႉၵဝ်လိုဝ်ႈမိူင်း တီႈၵူတ်ႇမႃး
ႁွမ်းဢေလႈ ၸဝ်ႈၵမၢတ်ႈပဵၼ်ၵႂႃႇၸဝ်ႈ
ၵမၢတ်ႈလူင် မိူင်းၼွင် ၼႆယဝ်ႉ။

ထိုင်မႃး ပီပုတ်ႉထ- 2448။ ၸဝ်ႈၾႃႉၶုၼ်သၢင်ႇ
ထူၼ်း ႁွင်ႉမိူဝ်းသဵၼ်ႈဝီ၊ ပွႆႇၵူၼ်းလူင်းမႃးယွၼ်းၵၶၢင်ႉ
ၸဝ်ႈၾႃႉမိူင်းၵိုင်၊ ယိတ်ႈမိူဝ်း ႁိုႈလႆႈႁူမ်ႈၵၼ် ပူၵ်းပွင်
သႃႇသၼႃႇ လိၵ်ႈလၢႆးတီး ၼႆဢေလႈ ၼွင်ႇပီၼ်ႆ- လိူၼ်
သိပ်းသွင် မုၼ်ႇပႅတ်ႇၶမ်ႈ၊ ဝၼ်းယတ်း၊ မၼ်းၸဝ်ႈၵွၵ်ႇ
ဝဵင်းမိူင်းၵိုင် ၶိုၼ်ႈမိူဝ်း မိူင်းသဵၼ်ႈဝီႁွင်ႉယဝ်ႉ။ ယူႇလႆႈ
ပီၼိုင်ႈ၊ ပီပုတ်ႉထ-2449။ ယွင်းလိူၼ်လႅင်လွင်ႈ၊ ၸဝ်ႈ

ၵမႃတ်ႈလူင် လူင်းမိူင်းမၢၼ်ႈ၊ မိူဝ်းသိုဝ်ႉ ၸၢၵ်ႈၵိတ်ႇ လိၵ်ႈတႆး တီႈဝဵင်း ယၼ်ႇၵုင်ႇ။ ၵဝ်တၢင်းမၢၼ်ႈမေႃ ၸၢၵ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ ၶိုၼ်ႈမႃးတင်ႈၸၢၵ်ႈ သွၼ်ပၼ် ၵၢၼ် ၸၢၵ်ႈပေႃႉလိၵ်ႈ၊ ၵိတ်ႇလိၵ်ႈ၊ ၶူင်းမိူင်းတႆး ပတ်းပိုၼ်ႉ ပဵၼ်ၵမ်းၵွၼ်တၢင်းသုတ်းသုတ်းယဝ်ႉ။

တေႃႇထိုင် ႁိုင်ထူၼ်ႈသွင်ၶူပ်ႇ သၢမ်ပီ၊ တၼ်းတႅမ်ႈ လိၵ်ႈယဝ်ႉ၊ သၢမ်သီႇမူႇ၊ လၵ်ႉသွတ်ႉသႅတ်ႉ ၵႅၼ်ႈၵၼ် တၢင်းၶေႃင်းၵျႃႇယူင်ႇ၊ ၶွင်ႉယိင်း ၸဝ်ႈၾႃႉလူင်။ ၸဝ်ႈ ၶၼ်သၢင်ႇတူၼ်ႈႁိုင်းလႆႈႁူႉ— လီလီၸႃႉၸႃႉ ၸဝ်ႈၾႃႉ ၵေႃႈ ၵမ်တၵ်ႉၵမ်ႇဝႃႈသင်ၶၼ်ႇၵဝ်ႇ။ ႁွႆးၵႃႈယူႇယူႇ မၼ်းၸဝ်ႈ ငိၼ်းၵႆႇတူဝ်မၼ်းၸဝ်ႈၼေလႈ ယွၼ်းၵၢၼ်ၶုၼ်ႉ ဝႃႈ— တေမိူဝ်းလွင်း ဝၢၼ်ႈၵဝ်ႇ မိူင်းလၢင်ၼေလႈ— ၸဝ်ႈ ၾႃႉလူင်ၵေႃႈ ပၼ်ၵၢၼ်ၶုၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ပၼ်သူး ၶိူင်ႈႁၢၵ်ႇ ၶူဝ်းၶူင်း၊ မူႇလိၵ်ႈၵၼ်တႅမ်ႈဝႆႉလိုဝ်းၼႆႉၵေႃႈ ၵဝ်မိူဝ်း ၵုၼ်းပေႃႈၸၢင်တႃႉ ၼႆၸေႃႈ— ၶဝ်ႈၵျႃႇတၢပ်ႈ သၢမ်ၵေႃႉ ႁၼ်းၶူဝ်းသေ ၵွၵ်ႇမိူဝ်း သိၼ်ႈဝီႁွင်ႇ၊ ၶပ်ႉၶၢဝ်းတၢင်း၊ တၢင်းႁႃလႆႈလိၵ်ႈ၊ ႁေႃးလိၵ်ႈ လူင်မႃးလွႆးလွႆးယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈတေ ပၢတ်ႇယၢမ်ၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၵမႃတ်ႈလူင် တႅမ်ႈလိၵ်ႈၼဝ်ႁိုၼ်ၼိုင်ႈ ပၢၵ်ႇဝႆႉတီႈၸဝ်ႈသၢဝ် (ၼၢင်း ၵျူႇယူင်ႇ) ၼၼ်ႉဝႃႈ—

လုင်းၶုၼ်မႁႃႇတႅမ်ႈ

ၶျၢၵ်ႈၼေ်ႉ တၢၵ်းလႆႈ ယၢၼ်ယၢတ်ႇ ၽၢတ်ႇ
သေ တီႈယူႇ ပူႇရိၼ်ႇ ၵိၼ်ႇတႃႇ ၼေၢတ်ႈသႃး
သိၵ်ႉၵျႃး ထဝ်ႈလူင်းၽၢၼ်ႇ ပဵၼ်တီႈၸေႃ တီႈ
ဝၢင်း တီႈၼေၢင်းပိၼ်ႇတူဝ်သီႈၵိူင်းတူင်ႉ။ ဝႃႈတီႈ
တႃႇလီႇထလႂ်ႇ သႂ်ႈၶမ်းလိဝ်ၶႂတ်ႇယူင်ႉ— မႂ်ပိၵ်ႇ
ထႂင်ႈၶမ်းၼိုင်ပိုတ်ႇတူင်ႉ— လူင်းႁူမ်ႈတူဝ်သပိၼ်း
ယႂင်ႇ။ သူႇရိၼ်ႇထႂင်ႇလူင်း တႂၵ်ႈၽၢင်သပိၼ်း
ၺုၼ်ႉ၊ ၵဝ်ၵၢမ်ႇ ၵလၢင်းထုၼ်ႉ— ႁဵတ်းသထ်ႉ
ထႃႇမူမ်ႇ။ သိူင်ၵိုင်ႇထိုင်ႈတူၵ်းၵူမ်ႇ— မူဝ်လူင်ႇ
ၵီႈမုင်းႁူမ်ႇ— ၵဝ်ႁူမ်ႈမၼ်းသႂၼ်ႉ။ သုၵ်ႉယူႇ
ယုင်ႈ ႁင်းတူဝ်ၶီႇတႂၼ်ႉ— သဵင်မဝ်ႇႁတ်းၵႂၵ်ႇ။
ၵမ်ႇမႂၵ်ႇၵေႃႈ ၼေၢင်းတေႃႈလီလၢင်ႈၽၢမ်းႁူႉ—
လႂမ်မၢင်ႇဝႃႈမီးထူႉ— ႁဵတ်းတီႈထိုၵ်ႈၼ်ႇ။ လိၼ်
ၽိူၼ်ႇ တီႈႁဝ်းသၢင်ႈၼ်ႉ— မူဝ်ႈၵႂၼ်ႇႁၢင်ႈမၼ်း
ၵုၢင်ႈ— တေႃႈလဵဝ်ၿပႉမႃးၵိတ်ႇ။ ၵမ်ႇယူႇလႆႈ
သၵ်းၽိတ်ႇ—ထိုင်ၵၶၢၼ်းယူလုပ်ႉ။ ယၢၼ်ယၢတ်ႇ
ၽၢတ်ႇသေ ထုင်ႉဝိူင်းတူႈၶမ်း တုမ်ႉႁမ်းလႆလိင်ႇ
ၵူလုပ်ႉ— ၶိုၼ်းပႂၵ်ႈႁႃဝၢၼ်ႈမူင်းၵဝ်ႇ။ မၢင်ၽဝ်ႇ
ၼႄႈမူင်းမိုတ်ႉ။ ၼိုင်ပၼ်ႇႁႂၼ်ႇပိုၼ်းပိုတ်ႉ— ငႂ်ႈ
ပူၼ်ႈၵႂ်လုၵ်ႈသႂင်းၵူႇ။ ၵုင်ႇၼေႃႇ— သႂ်ႈလုၵ်ႈ
ဝၼ်းႁူၼ်ႉ။ မူၼ်ၼေင်ႇသၢမ်ႇသီႇလုၵ်ႈမႃးသႂၼ်ႉ—
ထိုင်ၿပႉငိၼ်းလူတ်ႇ။ လိုဝ်ႈႁူမ်ႈမႂ်ႉၿတႉပႃႈၼႂၵ်ႈ

ႁၢင်ႈမၼ်းၵူတ်ႇ။ ၶၢမ်ႇယၢပ်ႇၵၼ်လိုတ်ႇ— တီႈ
ၼႂ်းၼိူဝ်ႉ။ ပိုၼ်ၵၢင်ႇပိူၼ်ႈယိုဝ်းတူဝ်ႉ—တူဝ်ၼူၵ်ႉ
ႁၢင်းသႃႇ။ ၵမ်ႇၵႂႃႇၵေႃႈ ႁိုဝ်ပူၼ်ႉ၊ ၵမ်ႇဝူၼ်ႉ
ၵေႃႈမၼ်းပွင်ႇ။ ၵမ်ႇယွင်ႇၵေႃႈ မၼ်းၶိုၵ်ႉ။
ၶႃၶၢမ်ႇသၢမ်ႈ သမ်းမိုၵ်ႉ— ထိပ်းလိုၵ်ႉ ႁွပ်ႈ
လေႃးၵီႇ။ ၶိုင်တီႇၶၢမ်ႈ ၵဝ်ပုၼ်ႉ။ ၶိုင်ဝူၼ်ႉ
ႁိုၼ်ႈပေႃးလွတ်ႈ။ လိူၵ်ႈယွတ်ႈ ထူၼ်ႈသိပ်းၶူၺ်ႇ။
တႃႁူၺ်ႇ မုင်ႈမိုၼ်းၵွင်ႉ။ သွင်ၶေႃႇ ပီႈတင်း
ၼွင်ႉ— သူၸေႈႁဝ်း ႁူမ်ႈၵၼ်ၵျၢမ်ႇ။ လီတ်ႇမႆႈ
ၵေႃႈ ႁဝ်းႁူမ်ႈၵၼ်ၶၢမ်ႇ။ ယီလွႆႈၵေႃႈ ႁဝ်း
ႁူမ်ႈၵၼ်ထၢမ်ႇ— ပီၼ်တီးၸေႃတီႈဝၢင်းတီႈၼေႃင်း
ၼွင်ႉၶဝ်သဝ်း.... ပဝ်းသႆႈႁူမ်ႈႁိုၼ်း။ တိုၼ်းလိူဝ်ႉ
လၢဝ်ႁွၼ်း၊ မွၼ်းလွၼ်ႉသိင်တူၢင်း၊ ၼေႃင်းမၢတ်ႈ
ထိုင်တုင်း၊ လေႃးၵီႇၵယႃႇ ထမ်ႇမတႃႇ မိဝ်းၼႆႉ
မၼ်းထၢင်ႈ ႁိတ်းႁိူႈႁဝ်းလႆႈ မဝ်းသုၵ်ႉၼမ်ၼုင်း
ယဝ်ႉၵိုၺ်း....။

ပိုင်ပိၼ် သတ်ႉတဝႃႇ တင်းလႆၢ— ၵိုတ်ႇၼိုင်ႈပွၵ်ႈ
တႆၢၼိုင်ႈယဝ်ႇ မဝ်ႇလွတ်ႈ။ တၵ်းတႆၢၵမ်ႇလွတ်ႈႁူႉယူႇ။
ၵွႆးၵႃႈ တေတႆၢမိူဝ်ႈလႂ်ၵမ်ႇႁူႉ။ မိူၼ်ၼင်ႇၼၼ်ထုၵ်ႇလႆႈ
ယင်ႁူဝ် တီႈလႂ်ၵေႃႈၵမ်ႇႁူႉၼင်ႇၵဝ်ႇ။ လဝ်ႈၵမၢတ်ႈ
ၶုးမေႃလူင်ႁဝ်း လဝ်ႈမိုင်းၼွင် [သျႃႇ]တၸေပးလုၵ်ႉသိၼ်ႈဝီ
မႃးလွႆးယိဝ်ႈ။ ၶဝ်ႈမိူဝ်းတၢင်း ၵီႇၼႆၢး၊ ၶေႃးသီၢး၊

ပၢင်လူင် ဝၢၼ်ႈလၢမ်၊ ၶၢမ်ႈၼမ်ႉတူႈ ၶဝ်ႈမိူဝ်းၼိူင်းၵိူင်ႇ
သီႇပေႃႉ၊ ၸဵဝ်မိူဝ်းၸူႇတၢႆႇႁႅၵ်ႉၼမ်း။ ယၢမ်းမိူဝ်ႈၸဵဝ်
ႁႅၵ်ႉၼမ်းဢၼ်ႉ– မီးလူမ်းၵူၼ်ႉမူလ်ႈ ၼႅတ်းဢေႃဝ် ၵမ်ႇ
ယူႇလီ။ ထွင်ႇယၢႆႇယီႇ ၶႃႉမိူဝ်း ဝၢၼ်ႈႁွင်းမူးပုတ်း၊
ထႅင်ႇထၢၼ်း ဝၼ်းတူၵ်း ဝႅင်းႁႅၵ်ႉၼမ်း ယၢၼ်သွင်လၵ်း၊
မိူဝ်းယူႇႁိူၼ်း ၵူးၵျီးထုၼ်းၶဝ်– လူမ်းဢေႃဝ်ၼတေႃႉ ၶႅၼ်း
မႃးယူႇ။ သမ်ႉပႅၼ် လၼ်ႁိပ်ႇ– ထိပ်းမႃး ၼိူင်းၶေႃး
ဢႃႇမႃးတိၵ်းတိၵ်း။ ထိုင်တီႈၵမ်ႇလၢတ်ႈႁႂၢမ်းလႆႈၼလႈ
သႅင်ႈၵၢမ်ႇသုတ်းမုၼ်ၼေ ပိူၼ်ႈၵဝ်ႁႂၢႆႇယင်ၼိူင်းပၢႆႇႁိပ်ႈ
ၵူၼ်းၶႅၵ်ႇ၊ ၵၼ်မီးၸႂ်ႇႁွင်ႇ ဝၼ်းတူၵ်း ဝၢၼ်ႈႁွင်းမူး
ပုတ်းဢၼ်ၼ်ႉ။

ပႅၼ်ၼိူင်းပီပုတ်ႉထ–2449။ ၵေႃးထႃႇ– 1265 ၼီႈ။
လိူၼ်သိပ်းလွင်ႈ (4) ၶမ်ႈ၊ ဝၼ်းသုၵ်း၊ ယၢမ်းၵၢင်ၼိူင်
(9) မွင်း၊ မိူဝ်ႈၵႃႇယုမၼ်းထဝ်ႈလႆႈ (51) ဢၼ်ႉယဝ်ႉ။

ထိုင်မႃး ပီပုတ်ႉထထဝ်း– 2506။ ပီၵေႃးထႃႇ–
1324 ၼီႈ။ ၼိူင်းၸွင်းလိူၼ်ထႅင်၊ ထဝ်ႈသြႃႇဝတႃႇ ၵူးသု
မဢ– ႁႅင်းမိူင်းတၢင်ႈ ၵိူင်ႇႁႅၵ်ႉၼမ်းၼလႈ လုင်းၶုၼ်
မႁႃႇတွင်ႇၵျီး ႁွင်ႉ လုင်းၶုၼ်မႁႃႇ မိူင်းယႂ်– ဢေႃမ်းႁိူဝ်
ၵေႃႇၵုမ်း လုမ်းလႃး ပႅၼ်ႁွင်းမူး ၸၼ်ႇတႃႇ ၵႃႇရိၵ
ထဝ်ႈမိူင်းဢွင် ဢၼ်ၼလႈ တၢင်ႇထီး ယဝ်ႉတူဝ်ႈ– ပႅၼ်ပွႆး
ၶူးမေႃလူႇဝ်ႈၵၼ်ယူႇ ၵူႈၶူပ်ႇ ၵူႈပီယဝ်ႉ။

ပိုၼ်းၵိပ်ႈ ၶူးမေႃၵဝ်ႈထဝ်ႈ

လိၵ်ႈမၼ်းလဝ်ႈ တႅမ်ႈၵွၵ်ႇ,တင်းသိင်ႈ ထေမီးမွၵ်ႈ
သွင်ပၢၵ်ႇ,လိူဝ်ယဝ်ႉ။

ၶႅမ်ႉ.ၵုၢမ်းၵၢၼ်မၼ်းလဝ်ႈတႅမ်ႈ
ၶိုၼ်းသွတ်ႉထိသေႇ,ၶႄ- ၶၢင်းလမ်ႇ,ပူႇလၢႆ

လင်ႇ,ၶၼ်ႉ မႃးၵေႃႈ မႃးတႃႉ ဝႃႈတီႈမင်း သႃးၵႃႈတႃ ၽွင်ယႃၶၢင်းသူလိုဝ်း ဝႆႉ.ၵဝ်လုပ်ႈ ၽူၶၼ်တႃးၵၢၶႄႇ။ ၵႃႈပဵၼ်သဵတ်ႉ.သီး ၵျီးၸေ, မၢၵ်ႇ,မႆႉ မၢၵ်ႇ,တွၵ်ႇ, တၢင်းမွၵ်ႇ, တၢင်ႈမၢၵ်ႇ, လုၵ်ႈ လဵၵ်ႉ လုၵ်ႈယိူင်ႇ, ပိတ်းသႂ်ႇ,သႃႉ ၸူတ်ႇ,ပဵတ်ႈၸလႈ လမ်ႇ,ပူႇ,လၢႆ, ၸမႃးလဵဝ်ႈ ၵဝ်မႃး ယဝ်ႉ.ၶႄႉ။ ၶႄ,ရိ, တဵင်ႈၶိုၼ်း သူ,လမ်ၶႆႈ ႁႃၶွၼ်ႈယဝ်ႉ. တိူင်,ၵွၼ်ႈ ၵတ်းၽွၵ်ႇ, ၵႂၢမွၵ်ႇ, ၶႅမ်ႉ.ၽူ,ၶိုၼ်ႈ ၵုၶၼ်းႁႃႇ, ပေႃးၵုမ်ႈ ယမ်းတူဝ်ယဝ်ႉ။ ၸႁ,မ ဝၶၼ်,တႃႇ, ထေႃးၵလၢပ်ႈၶၼ်ႉ ၵွႆးမီး တၢင်းၶုင် တၢင်းၶၢင်း ၶႅမ်းသၢင်းၽူဝ်တွင် ပေႃးမွင်လွႆႉဝွႆႉး ၵွႆးၵုၶၼ်းၵျူၶၼ်းႁႃး လႃႇ,မုင်းႁျူဝ် ၵၶၼ်လွတ်ႈတၢင်း ၶႅမ်ႉ.ၶၢႆးသုမ်ႇ, ပူၵုမ်ႈၶၼ်ႈၶေၶႄႈ။ ပိၵ်ႉ.ဝႃႈပဵၼ်ႁိုဝ် သေၵေႃႈ ၽွႆႉၵမ်ႇ, လွမ်းႁၶၼ်ႁႃးၶႄး ဝႃႈတီႈ ၶုၶၼ်မင်းသႃးၵူလွႆႉ..... သၢင်းလေး ႁွတ်ႈတူၵ်း တူဝ်လူဝ်းရိင်ႇ။ ၸႁ,မဝၶၼ်,တႃႇ, တွင်,ထေႃး လၢပ်ႈၶၼ်ႉ ဝႆႉ.ႁွၵ်ႈထၢင်ႉ.လိူင်ႇ, ဝူဝ်းလိူင်ႇ, ပိူင်ႇ,ပိူင်ႇ,

လုင်းၶုၶၼ်မႁႃႇ,တႅမ်ႈ

တင်းၵျႃႉၶၼ်ႉ ထိုၼ်ႈႁူၺ်ႈလွႆလိင်ႈ- ၽွၵ်ႇၵမ်ႈပဵၼ်
ထိုဝ်ႉ ပဵၼ်တိုၼ်းၵျႃးၶႄႈ။

သွတ်ႉထိသေၶတွပ်ႈ။

တေႃႉၶၼ်ႉ ထွမ်သေၸျႃႈတ လမ်ႈပူႈလႃႈ ၵိုၺ်ႉ သႃႈၶႃႈမ်ႉဂိင်ႈၶိုတ်ႈ ပဵၼ်တီႈၶူၵ်ႉမိုတ်ႉ ၽိုဝ်လႃႈ ၽူၺ်းၵေႃၶႄႈ။ ယႃမ်းတေႃႉလဵဝ်ၶၼ်ႉ တူၶၼ်ႈမၶၼ်း ၵေႃႉလွၵ်ႈ မွၵ်ႈမၶၼ်းၵေႃႉဝႃး ၵိမ်းၶႃး တႃမူၺ် လူဝ်းသူင်း ၵွၼ်ႈၵိုတ်းတေႃ-ၶွင်ၶူၵ်ႉတၵ်းပႃႈ ယႃၶၼ်ၽႃတ်ႈ သေတီႈမၶၼ်း ယဝ်ႉ။ ပဵတ်းၶမ်းတၵ်းယႃၶၼ်ၶွင်ၵေႃႈ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈ ၽူၶၼ်ၽွင်မူဝ်းၸလႃး ဝမ်းၸပႃးၽွၵ်ၽွၵ်မၶၼ်းမၶၼ်းမူၵ်ႉ လိုမ်းၵေႃ ပႃႈသိုင်ႈ။ ယေႈၵႃၶၼ်ႈ ၶမ်ႉၶွင်ႁိင်ႈ ယဝ်ႉ ၽူၶၼ်ၵေႃႈသမ်ႉၵမ်ႈထိင်ႈသၵ်းႁႃႈ တပျႃႈ ပမ်ႈသုၶၼ်ႈ ၵုင်ၵူမ်ႈ ၶမ်ႉလႃဝ်ႈလႃဝ်ႈ ၵျႃၶၼ်ႈ ၵိုင်ႈ ၵိုတ်းၵွၼ်ႈႁိၶၼ်သီႇး ၵွႆးၸၶႄႈ။ ၵေႈသ ရႃႈလႃႈ တၵ်းၵွၵ်ႈပႃႈ သေထမ်ႈၵေႃႈ ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈ ၵျွၵ်ႉၵူႈၵူးမႃင်ႈ မဝ်ႈပႃင်ႈ ပိၵ်ႉႁပ်း လပ်းသိင်ႈ ထမ်ႈမိင်ႈၵပ်ႉ ၵွမ်ႈၵမ်ႈ ၵူင်လိုင်ႈ တုႃင်းၸထး ယဝ်ႉ။ ၵူၶၼ်းတၵ်းယႃၶၼ်သေၵျူၶၼ်းၵေႃႈ ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈ ၸပလိုၶၼ်းသဝ်လူင် ႁူၶၼ်းတူင်တပ်းၶႃး ယွၵ်းမႃး ၵျႃမ်ႈပွင်ၸမး ပုတ်ႈလႃႈ မၶၼ်းယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈ

သုတ ကဂျုး ကမျၢင်ႇ, တၢင်းလဂ်း တၢင်းလဵမ် ဂဵမ်တူဝ် သုတ်းဝိတ်း မူတ်းပိတ်း ငူၼ်ႈတပႄး တဂ်းယၢတ်ႇသြူႇၼ်ႉ။ ငူဂ်ႈတဂ်းၶႃႉ ေသတၢတ်ႇ ေဂူႈ ဂွပ်ႈပူဝ်ႈတိုင်းႁၢတ်ႇၼမ်ႉမဝ်ႇလိုဂ်ႉ ယူပ်ႈ ယွမ်းဂူႇ ပပႃႈႁူႁူးမၶၼ်းယဝ်ႉ။ ဂုင်ႇႄသႇၶႃႉ ေသ တီႈထွင်ႇၸူႉ ႁူလိုဝ်ႈေဂူႈ ဂွပ်ႈပူဝ်ႈ သီႃ လဵတ်ႇပြၢင်းပူႇ မႅႉကမ်ႇႁူမ်ႈ ယူဝ်ကူႇလူးလူး ယဝ်ႉ။ ႄမးတဂ်းယၢၶ်ေသယူဝ်ေဂူႈ ဂွပ်ႈပူဝ်ႇ တူဝ်ၶဝ် ဂူၼ်းထႃး သုတ်းတိၼ် သုတ်းမိုဝ်း ယွဂ်ႈ ယၢၼ်သူး ၶဝ်ၶႃႈ ယွၼ်းပဵတ်ႈ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ကိတ်ႉထိပူတရ ယူႈယိင်းယုတ်ႇ ယူႈယိင်းမူဂ်ႈ ၼႅႉ.... ၶဝ်ႈပိၼ်ကေယး ႄယးလူင် လွမ်ၶူင်တၢင်း ၼၢင်း ပုၼ်ႈငူးပူး ႁူႈတၢၶ်ႇ။ တၢင်ႇေသ ႄယး မ်ႉ ႄယးတွဂ်ႇ ႄယးႁွဂ်ႇ ႄယးလၢပ်ႇ ႄယးဂွင်ႈ ႄယးၼေတ်ႈ ပိၼ်ႈတၢင်ႇေဂူႉ ပူႈၶွဂ်ႈ လွမ်ႈ ရၢၼ်ႇ ႄယးၼမ်ႉ ႄယးယွႆး လူးဂွၼ်ႈ။ ပုရိေသ ၼ ထႃးလုမ်ႈယွူႉထမ်ႉ ဂူႇမဂုင်ႇ ကူႈရိုင်ႇပွင်ႉ ထုင်ႇမၢဂ်ႈ ယၢင်ႁၢၼ်ႇ ဂူမ်လိုင်းယဝ်ႉ။ မူဝ်ႈလွင် ကုထ်ႉထူႇ သိင်ႈယဝ်ႉ မဝ်ႇဂိုတ်း မဝ်ႇဂျၢၼ်ႇ တဂ်းပွႆးလဵင်းႁၼ် ႁူဝ်ထွင်ႄမးၼၢင်းသွမ်ႇကိုင်ႁိုင်း မူၼ်ေမူႈဂူႆႁွမ်ႈဝႆႉကူလိုပ်ႉ။ ၼၢင်းထမ်ႇပူႇလူႇ ကူလိုပ်ႉ.... ၼႅႉေဂူႈ ကၶူးမၼ်း မူၼ်ၼၼ်ယဝ်ႉ။

သၢမ်ၵၢၼ် ႁူၵ်းလိူတ်း ပိူတ်းၶမ်း တၵ်းယၢၼ်ၶွင်
သုၺ် ၶုၼ်းယွင်း မိၵျွင်းငိူၵ်ႈတၵ်းၶၢႆ.ႁၢႆတိုင်းတီႈယိူဝ်ႉ။
ယူဝ်ႇၸလႈၸမ်းၼိူဝ်ႉ ၵမ်ႉယူႉ လူၺ်ႈၵၼ်လိူဝ်ႈၵေႈ
ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈတုၵ်ႉ.ၶ ႁၢင်ႈလၼေႉၼေ ႉလမ်ႉပူႉလေႉ
လင်ႉမႃႈ ယူဝ်ႇမုၺ်ႉ ပိူင်းၵိုမ်းယဝ်ႉ။ ၼၢင်းလၵ်း
မွင်းယၢၼ် ယူဝ်ႇယၢၼ် ၵုၼ်းၵိူၼ်း ပေႃးမိူၼ်
ၵိူတ်ႉ.မဝူၼ်ႉလုဝ်ႉ မွင်းယၢၼ်မိုဝ်းမၼ်းၵုၼ်းၶိူၼ်
မူးသိုဝ်း ၵွၵ်ႉသေၶိုမ်းတူင်ႉႁူတ်ႈ ၼၼ်ႉ.ယဝ်ႉ။

☆ ☆ ☆

ယဝ်ၤဧခဝၢၤဒမိး

လဝ်ႈၶေႃႇၶမ်း

လိၵ်ႈၵူႈ............ ၶုၼ်သၢင်ႇပၼ်ႇလၢႆႇ ႁူင်ႉ-
ႁဵင်ပၼ်ႇလၢႆႇ။

လိၵ်ႈၸမႈ............ ၶေႃင်းၶမ်းၶၢႆႇ။

ပီၵူတ်ႇ............ ၵႄႃးလၢႆႇ- 1218 ၶၼ်ႈ။
လူၼ်သိပ်းၵဵတ်း မွႆႇ(7)ၶမ်ႈ၊
ဝၼ်းသဝ်။

တီႈၵူတ်ႇ............ ပွၵ်ႉတၢၼ်းလွႆ၊ မိူင်းၶဵမ်၊
ၵူင်ႇၸၵႃးသီး။

လိၵ်ႈမူဝ်ႈလိၵ်ႉ.... ထုၼ်းလၢႆႉ။

ၵႃႇယုလ်ႈ(7)ၶူပ်ႇ ယူႇၵျင်းမိူင်းၶဵမ်၊ ပဵၼ်ၵပ်ႉပီႇ
ဝႃႇၶိုင်ႈ၊ ၶုင်ႈသၢင်ႇလ်ႈလိၵ်ႈ ၶဝ်ၶၼ်ႇတီယ။ သိပ်ႇႁဵၼ်း
လိၵ်ႈထမ်း- လၼ်ႉငဝ်ႈ၊ လၼ်ႉၵၢင် တေႃႇလၼ်ႉသုင်
ၵႃႇယုႆႇ ထၢၼ်ႇႁူဝ်ၵေႃႈ တၢင်းႁူႉ တၢင်းမေႃယႆႇ
လွမ်းမူၼ်ၵၼ်၊ သွၼ်ၵၢဝ် သတ်ႉတႃႇ သၢင်းၵျူဝ်ႇ လွင်ႈ
လ်ၢး ၵပျႃႇ လင်ႇၵႃႇ လ်ၢးလၢပ်ႈၶမ်ႉၵၢမ်း လိၵ်ႈယွႆႈ
လိၵ်ႈလူင်ၸလႈ ယိုၵ်းတၼ်းလိၵ်ႈလ်လိဝ်းၶ်ႉယဝ်ႉ။ ယွင်း
ယၢမ်းၶ်- လဝ်ႈသေႃးယိၼ်ႇၶ မူင်းၶွင်ၵေႃႈ ၶ်ၢႉမႃး

ယူႇႁူမ်ႈၼႄႈ ၶိုၼ်ႈလိၵ်ႈၶိုၼ်ႈၶႅင်ႇ သူႇရသတ်တီႇထွမ်း
ၵၼ်ယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၶိုၼ်ႈ သူႇရသတ်တီႇ ၵိၼ်ၵၢင်းၼႄႈ ဝႆႉၵတိ
သၸ်ႉၸႂ်ႇဢၼ်ၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈသႂ်းၽိၼ်ႇဢၼ် မိူင်းၼွင် သိၼ်
ႁႃႈသႅၼ်ႈ– ၵမ်သၢမ်သႅၼ်ႈ၊ ပႅတ်ႈသွင်သႅၼ်ႈ။ ၸဝ်ႈ
ဢၼ်ၼၼ်ႇတိယ ၵမ်တင်းႁႃႈသႅၼ်ႈ၊ ၵမ်ႇဝႆႉ ၵမ်ႇၽႂ်ႈသေ
သႅၼ်ႈၼႄႈ– ထွင်ႇဝႂ်ႈ ၵျႂ်ႉၶွင်ႇ လိူဝ်တွၼ်း၊ ၶုၼ်ႁၵ်ႉ
ဢၼၢင်းႁၵ်ႉ ၸုၵ်ႈလၢပ်ႈႁႅင်း၊ ဢၼ်မ်ႉၵူၢမ်းလီ၊ သႅင်လီ–
ၸိုဝ်ႈယိူင်ႇႁူင်လိုဝ်း ၽေႃႇယၢမ်းလႅဝ်ၼႆႉယဝ်ႉ။

ၸဝ်ႈသႂ်းၽိၼ်ႇဢၼ် မိူင်းၼွင် ၵွၵ်ႇၶိူင်း သၢင်ႇ
ၵၢၼ်းၵွၼ်တၢင်း။ ဝႆးလိုၼ်း ၸဝ်ႈဢၼ်ၼၼ်ႇတိယ ထွင်ႇ
ၵွၵ်ႇ မႂ်းၶၢႆလိၵ်ႈ ယၢတ်ႇဢၼ်မ်ႉ ပွႆးလိူၼ်သီႇ မိူင်းၵိုင်။
ၵူးၵျီးလူၼ်း တွင်းပၢၼ်ႇလိၵ်ႈမႂ်ႇမူႇဢိုင်ႈ ၵဝ်ၸိုဝ်ႈသႅင်
လင်ထိုင်ၸဝ်ႈယႂ်ႉ မိူင်းၵိုင်ၼႄႈ– ၸဝ်ႈယႂ်ႉၶုၼ်သၢင်ႇ
ႁုၼ်း ႁူင်ႉၵဝ်ႁႅတ်း ထေးၵွၼ်ႇ ၶိုင်းႁူႂ်၊ ပၢၼ်တူဝ်
ပႅၼ်မၢဝ်ႇ ပႅင်းၵၼ် တင်းလုၵ်ႈထၢႆးၸဝ်ႈယႂ်ႉ ၵႅမ်မိူင်း
ၸဝ်ႈၶုၼ်မိုင်ႇ၊ တင်းသွင် ၵဝ်ပႅၼ်ၵူလၢႆးလီ ၵေႂ်ႉသေႈ
ၵၼ်ယဝ်ႉ။

မဝ်ႇႁိုင်– ၶုၼ်ႁူဝ်ၶမ်းမင်းတုင်း ႁူင်ႉၵဝ်ၵႅမ်မိူင်း
ၸဝ်ႈၶုၼ်မိုင်ႇ မိူဝ်းယူႇၶိုင်းႁူဝ်ၶမ်းမၢၼ်းတၼႄး၊ ထွင်ႇ
ၵဝ်ဢၼ်ၼၼ်ႇတိယသိူဝ်ႇႁိူဝ်ႇထွမ်းႁႅတ်းၵေႂ်ႉၵၼ်။ ၸဝ်ႈယႂ်ႉ

ၶုၼ်သၢင်ႇၵွၼ်း ၶွၼ်ၶိုၼ်းၽႃး၊ ၸဝ်ႈႁေႃၶမ်း ပွႆႇၸဝ်ႈၵိမ် မိူင်းၶိုၼ်ႈမႃးပုတ်ႈႁိုတ်းၸဝ်ႈၾႃ။ ၶိုၼ်းမႃးယူႇၸွမ်း ၵၼ် ၶႅင်ႇၵဝ်ႇယဝ်ႉ။

မဝ်ႇပေႃးႁိူင် သမ်ႉလႆႈပိၼ် ပီႈၼူၺ် ၸဝ်ႈၾႃ ၶုၼ်မိုင်ႇၽလႈ ၸွင်ႇတၢင်ႇလိူဝ်ႈဝႂ်ႈ– ၸဝ်ႈၶေႃႇၶမ်း ၼႆယဝ်ႉ။ ပူႇၵွၵ်ႇ တင်းသွင် မီးလုၵ်ႈယိင်းၵေႃႉၼိုင်ႈ၊ လႆႈလိူဝ်ႈ ၸဝ်ႈၶုၼ်လူႇၼႆယဝ်ႉ။

ထိုင်မႂ်း ၵႂ်ႇယူ ၸဝ်ႈၶေႃႇၶမ်း ၶူးမေႃလူင်ႁဝ်း လႆႈ (39) ၼွင်းပီပုတ်ႉထ– 2459။ ပီၵေႃးၸႂ်ႇ– 1277။ ၼွင်းလူၼ် သိပ်းၵႅတ်းမွၼ်ႇ (7) ၶမ်ႈ၊ ဝၼ်းသဝ်– သိၼ်ႈ ၵၢမ်ႇသုတ်းမုၼ်ၵႂ်ႇ တီႈႁူၼ်းမၼ်းၸဝ်ႈ ၼွင်းဝဵင်းမိူင်းၵိုင် ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

လိၵ်ႈမၼ်းၸဝ်ႈတႅမ်ႈဝႆႉ

1။ ပေႃးၵၼီႇတီ။
2။ သီႇလဝိၼီသႂ်ၸႂ်။
3။ ႁႂ်ႇလႁီႇတတီႇပၼီႇ။
4။ ႁႂ်ႇပေႃးဝႂ်ႇတႃ
5။ လိၼတ်ႉထပၵႂ်ႇသၼီႇ။ (ယၵ်ႉၵႂ်ႇၽၼ်း မွၵ်ႇမႆႇလူႇ)
6။ လိၼတ်ႉထ ပၵႂ်ႇသၼီႇ သူၺ်ႇပေႇဝၢင်ႇ (ၸဝ်ႈၾႃႉဝၢၼ်ႈၸၢမ် ၽၵ်းသီးလူႇ)

7. ဝူလ်ႇသၼ်ႇ တြႃႇ ၼမ်ႉၵၢမ်းပွတ်း။
8. ဝူလ်သၼ်ႇ တြႃႇ ၼမ်ႉၵၢမ်းယၢဝ်း။
9. မႃႇႁႃႇလၼၵ်ႉၵ။
10. ၶၼ်ႇထတီႇပေႇတ သၡူႇပၵျၢမ်း။
11. ၶၼ်ႇထတီႇပၼီႇ ၸမႇတေႃႇ ၺွတ်ႈၶၢၼ်း။
12. ရႃႇႁူႉၸမႇတေႃႇ ယသေႃႇ ၺွတ်ႈၶၢၼ်း။
13. တေႃ၊ လ၊ သု၊ ၼေ၊ မ ႁႃႈယိုၼ်လပ်းၵၼ်။

ၼုင်းလိၵ်ႈလူင်ၼႆႉ ၵၼ်ပႆႇႁၼ် မီးထိင်ႈၵွၼ်ႇယဝ်ႉ။ လိုဝ်သေၼ်ႉ- လိၵ်ႈယွႆႈ မီးထိင်ႈ လိၵ်ႈယၢတ်ႇၼမ်ႉ။ လိၵ်ႈမၢၵ်ႇသၢင်ႇလွင်း။ လိၵ်ႈမၢၵ်ႇမိူင်း ႁွင်ႉရႃႇလဝၢင်ႇ မိူင်းၼၢႆး။ လိၵ်ႈၼိဝ်ႈ ၼၢင်းထီးလႃး- လဝ်ႈယႃႉၵိင်းၶမ်း လီၼ်ႈၵၼ်။ လိၵ်ႈယၢၵ်ႇတွၼ်ႈ ၼၢင်းမေး မိူဝ်ႈယူႇ ၸၵ်းသီးသေ တိမ်ႈလူးမိူင်းၵိုင် လိုဝ်းၼႆႉယဝ်ႉ။ မၼ်း လဝ်ႈၼႆႉ- လိၵ်ႈယွႆႈ ၵွၵ်ႇၼမ်သေ လိၵ်ႈလူင်ယဝ်ႉ။

ထမ်ႇမယၢၼ်ႇတႃႇ ၵႃႇရိၵလေႇတီႇ= သၢင်းၶိင်း မၼ်းလဝ်ႈ၊ မီးဝႆႉ ႁူမ်ႈၵၼ် တင်းပႃႇႁဝ်ႈ လိုဝ်ႉၶိုဝ်း လဝ်ႈၶဝ် ယႆၢႇႁွင်ႈၶူဝ်ၼမ်ႉၵု၊ ဝၼ်းၵွၵ်ႇ တၢင်းလူင်။ ယႆၢႇလၢၼ်းၵွင်းမူးမိူင်းၵိုင်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈပီ ပုတ်ႉထ- 2505။ ပီၵေႃးလႃႇ- 1323။
ၼုင်းလိုၼ်လိၼ်၊ လုင်းၶုၼ်မႁႃႇ တွင်ႇၵျီး ၼၢမ်းႁူဝ်-

လုင်းၶုၼ်မႁႃႇတိမ်ႈ

1. လုင်းၶုၼ်မႁႆႇ။

2. လုင်းဩႆႇၶမ်းၵူ။

3. ပူႇထၢင်းပၼ်ႇၺႆႇ။

4. လုင်းဝူၼ်ႇၼ (ၵၶုၼ်ႇ ၵမၢတ်ႈ)

5. ထႃးသၢင်ႇသႆႇ (လၢၼ်ထဝ်ႈမိူင်းၶွင်)

6. ထဝ်ႈပႆႈလႅင် (လၢၼ်ထဝ်ႈၶေႆႇၶမ်း)

7. ပႆႈယွတ်ႈ။

8. လုင်းထရေးႁူးလႆး (တၸပ်းထဝ်ႈၵမၢတ်ႈ
   လူင် မိူင်းၶွင်)

ႁဵတ်းပဵၼ်မူႇထုမ်း ၵေႆႇၵုမ်း လုမ်းလႆးတင်းၼုမ်ႇ ႁႃးထႃးယိင်းၶဝ် ၼိုင်းဢိင်းမိူင်းၵိုင်၊ ၸမ်းပတ်းယဵဝ်ႈထၢၵ်ႇ ထွၼ်ႉသေ- တႆးထုၼ် လွမ်ႉႁူဝ်ႉ ၸမ်းတၢင်းၶဝ်ႈထူး၊ တဵမ်ႈသႂ်ႇထိုဝ်ႈဝႃႉ ၼိူဝ်သဝ်လၵ်း ယၵ်းတူ မၼ်းၸလႈ- ပဵၼ်ဝၼ်းပွႆးၶူးမေႆ ၵူႈပီယဝ်ႉ။

လိၵ်ႈၼဵဝ် ထဝ်ႈၶေႆႇၶမ်း တဵမ်ႈပၼ်
ထဝ်ႈယႆႉ ၵဵင်းတွင်း၊ ယၢၵ်ႇထဝ်ႈသၢဝ်-
ၼေၢင်းတိပ်ႉထီးလႆး ၵဵင်းတုင်-

ဝေဘူၶပၼ်း ၵၼ္ၼိုင်ပြိုင်ၼၼ်းၵ စိမ့်စမ်းရိပ်
စေ ရွှေဂုံတာရာ ရေသီပမာန ချမ်းမြကြည်ဖြူ
ညစ်ညူမရှိ ဝီဓိသုံးတန် သာမန်ရပ်က စိတ္တက္ခဏ
ဝုဓော ဇောနှစ်ဘုန် သဒ္ဒါရုံနှစ်ချက်ကျ ယ်ၶၼ်း
ပိၼ်ပိယ ငႃးယုင်ႇ, ၵႃႇရုင်ႇ, ၼျၵ်ႉၶု လုၶျႃၵ်ႈ
ထိင်းၵုၵ်ႉမၶၼ်ၼ်ႇ, ၵျႃဝ်းလၼ်ၼ်ႇ,ရိတ်ႈသေ, ပိငေ,
သိင်ႇ,ၶေႇ,ႁ ၵထွင်ႇ,ၵယႃႇ,မၵ တတႃပ်ႈလွႆး
ယႃၶၼ်, ၶျႃၶၼ်ႇ,တေႃႇ, ၵူးယ်ၶၼ် ပႃၶၼ်းလိၶၼ်,
ပၼ်ၼ်ႇ,လီ, သီ,လုင်ႇ,ဝႃႇဝႃႇ, မီတ်ႉတႃႇ, သွႆႈယၶၼ်,
ဝူတ်ႈသၶၼ်, သႃင်ႉလီ,ၶျႃပ်ႈ ၵႃပ်ႈထႃပ်ႈၶၼူၶၼ်း
လီ, ႁိဝ်းၶူဝ်ႈ မၼ်ၼ်းတွမ် ႁူမ်တူဝ်ႈမိုၶၼ်းၵႂ် လေး
လိင်ႇ,ၵွၵ်ႉယုင်ႇ, ၵႃႇရုင်ႇ, ၵျႃၶၼ်းၵႃႇမ လၶၼ်,
လုမ်ႈ မွၵ်ႇ,လုမ်ႈ လေႃးၵီ, ႁိဝ်းသွႆႈ လႃမ်းမႂ်
ႁၵ်ႉၵူလ်ႉ။

ဝႃႈၵႃႈပႃၶၼ်းပွင်း ၶူဝ်ႈလူမ်းသႂ် ၶၼူဝ်ႁိဝ်း
ၼဝ်လိင်းၶေႃး.... ၶၼ်ႉလမ်ႉ ၵိၶၼ်ႇ,သွင်း သိင်း
သႃၶၼ်းပႂ်ႇ သႂ်ၵိဝ် မႂ်လိဝ်တႃင်းပၼ်ၼ်း ပီႈလဝ်ႈ ၵႃဝ်
ပိၶၼ် ပႃၶၼ်းလိင်း ႁိင်ၵေႃႇ သူလ်ႇလေႃႇ လူၶၼ်ႉယူး
မူလ်းၵျူးသီႇသိၼ်ဝ် ႁွႆႈမၶၼ်းႁွမ်ယၼ်ဝ် လုၵ်းၶႃၶၼ်း
လႃမ်မြႃၶၼ်း မူလ်ႉယႃႇ လိၼ်တ်ႉၽြႃႇ ပျူဝ်ႇ,ထုႃး
ၵသႃး ၵူမ်တၶၼ် ယီလၶၼ် ၵွၶၼ်မွၶၼ် ၶွၶၼ်ၶၼ်ၶၼ်
လိၼ်တ်ႉယုင်း ၵုင်းတိၶၼ်လႃႇလီ ၶတ်ႉတီပူဝ်းလူၶၼ်း

လုင်းၶုၶၼ်မႁႃႇ,တၼ်မ်ႈ

ငယးခူၼ်း ၶၢဝ်တၼ် ယၢၼ်ၵၼ် ၶၢဝ်းတၢင်း ၼၢင်းၼုၼ် လွ်ႈလုၼ် တတ်းယွင်း လွၵ်းမွၢင်း ၶၢၼေပ တူၼေလ တတ်ႈင်း ၼင်ႉႁိူဝ် တၵ်းတေၶဝ်ႈ ပိၼ် ၵျွင်းယိၼ်း သမ်ယၢ သၵ်ႉလၢ လၢင်းယူး ၵွင်းမူး ပီလမ် ၵမ်ပိုၼ် ယၵ်းမၼ်း လမ်းလၼ်း ၵေၢၼ်ိဝ် လိဝ်းလီယိၼ်းမၢး ၵၵျွင်းၼိတ်ႉမျူဝ်း ၵၵျူဝ်း ၼိတ်ႉပၢး တၶျၢး တယၢတ်ႈ တပြေႉ တမြေႉ ပိူဝ်ႈမၼ်းၶၢတ်ႉၶၢဝ်းယၢဝ်ၼေလႈ.... ယဝ ၵတိၵ်ႈ ႁိၵ်ႈၵူဝ်ႉ ၵုသူဝ်ႉ တၵ်းပၢႉ မဝ်ႉပၢႉ တၵ်းမၢၼ်ႉၵမ်ႉမၢၼ်ႉ ၺၢၼ်ႉယၢမ်း ၵွႆႈလၢမ်း သွတ်ႉႁၢငဝ်ႈ မိၵ်ႉဝူၺ်ႉ သူၺ်ႉလေၢး သယေၢး တေၢႉလုၵ်လဝ်ႈ ၶုၼ်ပီႈ ယင်းပႆႉ လိုမ်းလႆႈ သူး ပၢၼ်ႉတိၵ်ထၢၼ်ႉ သလ်ႉလၢႉ မိတ်ႉတၢႉယေႉ ၶျၢၼ်း ဝူၺ်ႉပြၢၼ်း ပြၢၼ်ႉလွင်း သုတွင်းႁိူႈ ၵၼ် ၼိတ်ႉယီႉၺီႉလ ၼမေ လိင်းယေၢႉ သုမျေၢႉ သူၺ်ႉတုၢင်း လွတ်ႈသၢင်း ႁိူႈၼၢင်း ပူၼ်ႉသေ လွင်ႈတၢင်းယၢပ်ႉ တၢင်ႈမႆႈၼၼ်ႉယဝ်ႉၶမ်းႁၵ်ႉ ႁဝ်းၵူၺ်ႉ။

☆ ☆ ☆

ၶႂၼ်းလိၵ်ႈလိၶေတ်ႉထ ပၵႃႇသၶီႇ

သူၺ်ႇပြေႇဝၢင်ႇၶၢၼ်း

ၵုတုၵိင်ႇမၢၼ်ႇ ပုတ်ႈပၼ်ႇ ပိၼ်ႇလျႂင်း ပျႂင်းလ ၵႃႇလ သမယၶိင်ႇ မိင်ႇရႃႇသီႇၵူး ၶႃႇထူးမိူဝ်ႈယၢမ်းၶေၶၼ်ႉလမ်ႉ— တၵ်းမႃးတူၺ်း လူ ၶူင်းလမ်ႉတီႇပမ်ႇ လမ်ႇပူႇ လူႇၶိတ်ႈၶီႈၶေတ်ႈ ၶၢဝ်းပျေႃႇ ၶၼူၵ်ႉသေႃႇ ၶၼူၵ်ႉႁူၼ်ႈ မြူးမူၼ်ႈ သိူဝ်းသုၢင်ႇ ၶေႃႈယႃႉ လႆးလၢင်ႇ ႁိတ်းပၢဝ်ႇ ပိၼ်တီႈ ႁိတ်းၵီႈပိၼ်ယႆႇ ထႂမ်းလႆႇ ႁူဝ်ႁူၺ်ႈ ၺျႂင်းလိင်ႇ ၵႂႆပိၼ်ႁိဝ်းၵိင်ႇ သၶႂပ်ႈ ၵီႇလႂပ်ႈၵလု မႂၵ်ႇမု မႂၵ်ႇဢေႃႈ လေႃႈယႂတ်ႈ ယင်မၢတ်ႇ ၶူမ် ယၢတ်ႇယၵ်းလိူဝ်ႇ ယိူဝ်မူၼ်ႇတူၼ်ႈၶုမ်ႇၶုမ်ႇၶူင်ႈ ပိင်းပၢင်ႇ ပၢၼ်းတၢင်ႇ သၢင်ႁႃႈ ႁုၢႉၵိ ယုၢႉယိ ယင်ယူင်ႇမႆႉၶိမ်ပူင်ႇ ယိူဝ်လိူမ်ႈယၢတ်ႈယၢတ်ႈ.... ယၢမ်းၶႃႇ ရႃႇသီႇ လဝ်ႈတူၼ်မြၢတ်ႈ ၺျႃးယဝႃး လၢၵ်ႇတေႃႇ သူၺ်ႇလၵျႃႇ–တမ်းပြႃၼ်ႉၶိုၼ်းႁႃ မိူင်းလဝ်ႈႁဝ်း မြၵ်ႈသုၢင်းၶိတ်ႉသူဝ်ႇယႃႇ ဝုၼ်း ပႂၵ်ႈယုၢႆးလႃ ယဝ်ႉၵိူၺ်း။

ၺႃးဢေႃႈၶႂင်တၵ်းၺႃးယၢၼ် သၢၼ်သၢၼ် လူမ်းထူဝ်း ဝလူဝ်းၵုဝ်းၶမ်း လပ်းၶိူဝ်ပဝ်းလမ်း ဢေႃၵိင် ထိင်ၵၼ် မြူးၶၼ် သိူဝ်းလၢၼ်း ၵၶၢၼ်း

လုင်းၶုၼ်မႁႃႇတိမ်ႈ

လိူၼ်သႅင် ဝၼ်းၶႅင်ႁူမ်းႁၢင်း ၵေႃသၢင်းႁၼ်မွင်
ယိူဝ်တွင် ပိဝ်တူၵ်းရၢ်းရၢ်း ဝၢ်းသေ ၶိုၼ်းမုၼ်း
သုၶၼ်ၶုၼ်း သွတ်းႁွတ်း ၼွတ်းၼုတ်း ယုတ်းပႅၼ်
မႅၼ်းပွမ် တူဝ်တွမ်ပၢၼ်းမြူဝ်း လူမ်းထူဝ်းယွင်
လိၼ် ယွႆးၵိၼ် လၢမ်းၵုင်း ယႃႈယုင်း ယၢၼ်ဝိုဝ်
သုၼ်မႃးသိမ်ႁိမ်း ၵိမ်းၵႅမ် ၵႅင်လႅမ် ယေႃးသေႃး
တေႃးငူၼ်း တွင်တူၼ်း မႅင်လူၼ်း ထိူၼ်ႇယုမ်း
ၼႃ- ပုတ်ႈပဵ,ထဵ,ပွႃင်း ၵႁွင်းယိူဝ်မူၼ်ႇ,လူၼ်ႇ,
လူင်း သမ်ႉပူင်းပူင်ႇ ထိမ်ထႅင်ႈ ယူၺ်ႈယူၺ်ႈ....
လွမ်းရတူးၼူၺ်ႇ,ၵူး ၶွပ်ႈၶိင်ႇ,မိင်ႇ,ၼွၼ်း ၼႃႈ
ဝၼ်းလိင်ႇ, သူၺ်လူၺ်ႈ.... ၶၢဝ်းၼူၵ်ႉၵုဝ်းၶၼ်
ၵိုတ်ႇ,ပိုတ်ႇ,ပိုဝ်းႁွင်ႉထွမ်းဝၢဝ်ႇ,ႁၢင်ႁွင်ႈႁူဝ်ႁူၺ်ႈ
ၼဵ်ႉၵူၺ်ႈ။

☆ ☆ ☆

တင်္ပှဝေါးရငမ။

လဝ်ႈဝေႃးရႄၶႉ

ၸိုဝ်ႈၵူႈ.................. လုင်းၽိတ်ႈ။
ၸိုဝ်ႈမႄႈ.............. ပႂ်ႈၶေႃင်းယၶၼ်ႉ။
ပီၵိူတ်ႉ.............. ၵေႃးလႂ်ႉ– 1251 ၶဝ်ႈ။
လိူၼ်သိပ်းသွင်မႂ်ႉ (8) ၶမ်ႈ၊
ဝၼ်းပုတ်ႉ။
တီႈၵိူတ်ႉ.......... ၶူင်းဝဵင်း ယွင်ႈႁူၺ်ႉ၊ ပွၵ်ႉ
ၶၼ်ႉတၢၼ်ၶၼ်ႉ၊ ၽၢႉလၢၶၼ်း
ၵျေႃလဝ်ႈၽွႂ်ႉ။
ၸိုဝ်ႈမူဝ်ႈလိၵ်ႉ....... လၢႆးလႂ်ႉၶိၶၼ်ႉ။

ၵႂ်ႉယု(7) ၶူပ်ႉ ယူႉၵျင်း သူလ်ႉၵူႉ၊ တမ်ႈတီႈ
ၶျႂ်ႉလဝ်ႈလူင် ၵူးၵွၶၼ်းတလ်လ၊ ပႅၶၼ်ၵပ်ႉပီ၊ ဝႂ်ႉၶိုင်ႈ
လင်ႉၶၢမ်ႉ ပႅၶၼ်လဝ်ႈသၢင်ႉ၊ လ်ႈလိုဝ်ႈ– ဝႂ်ႉရိၶၼ်ႉတ
ၶၼ်ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈသၢင်ႉ ဝႂ်ႉရိၶၼ်ႉတၶၼ်ႉ ၺၢၶၼ်ႉၵေႂ်ႈၽၢ
ၵျၢႉၵျၢႉ လူၶၼ်းလူၶၼ်းၼလႈ– ၵမ်ႈၽွင်ႈႁူင်ႉ သၢင်ႉလူၶၼ်း
ၶၼ်ယဝ်ႉ။ ၵႂ်ႉယုၼၵႉမႂ်း ၺၢၶၼ်ႉၼၵႉမႂ်း၊ ပေႂ်းသွၶၼ်
ၵျၶၼ်းလိၵ်ႈထမ်း သတ်ႉတႂ်ႉ သၢင်းၵျူဝ်ႉ သုတ်းယဝ်ႉ၊
သိုပ်ႉၵျၶၼ်း လွင်ႈလၢး ၵပျႂ်ႉ လင်ႉၵႂ်ႉ တႂ်ႉပႅၶၼ်ၶူးမေႂ်
တမ်ႈလိၵ်ႈတမ်ႈတီႈ လုင်းၵတၢင်းဝူၶၼ်ႉလဝ်ႈၽွႂ်ႉ ႁူင်ႉ–
(လဝ်ႈတၢင်းဝူၶၼ်ႉၶမ်းႁိူင်း) ၶၼ်ယဝ်ႉ။

လွင်ႈဝဵင်းယွင်ႈႁူၺ်ႈ

ၶူင်းဝဵင်းယွင်ႈႁူၺ်ႈ မိူင်ႈၶၼၶၼ်ႇ တင်းယၢမ်းလိၵ်ႉ–ပိူင်ႈၵၼ် ပူၼ်ႉတီႈၼၼ်ႉ။ မိူင်ႈၶၼၶၼ်ႇလိူင် ၶူင်းဝဵင်းၼႆႉ ပဵၼ်တႆးလွၼ်ႉလွၼ်ႉ၊ လၢတ်ႈၵႂၢမ်းတႆး မေႃလိၵ်ႈတႆး၊ ထွမ်ႇလိၵ်ႈတႆး၊ ႁိူင်ႈငေႈတႆးတင်းလူင် တၢမ်ထုၼ်းငလႈ လၵ်းလၵ်ႉ လၵ်ႉတိၵ်းသိၵ်းငတႉငတႉ။ ၶူင်းပိုၼ်း ၵႂၢမ်းယႂ်ႇ မၢၼ်ႈ ပေႃးဝႃး (ဗမာညောင်ရမ်း=သျှမ်းမှာညောင်ရွှေ) ပဵၼ်တီႈ ယွင်ႈၵၢမ်းဝႆႉ သေယဝ်ႉ။

မိူင်ႈလိၵ်ႉလိူင်– ပေႃးၵူႈ ပွႆးပြႃး ယွင်ႇတေႃႇၵူး လိူၼ်သိပ်းၵိတ်းလိူဝ်၊ ၵူႈဝႆႉပြႃး ၶူင်းၶွင်ၵၢင်းလေးလိူဝ်၊ ပေႃးၵမ်ႇမေႃ ၵႂၢမ်းမၢၼ်ႈ ၵႂၢမ်းၶွင်ၶဝ်လိူင် ႁႃသိူဝ်ႉ ၵိၼ်သင်ၵေႃႈ ယၢပ်ႇလိူဝ်၊ ၶူင်းဝဵင်းယွင်ႈႁူၺ်ႈ ၵူႈပွၵ်ႉ ၵူႈယွမ်ႇ တႆးယဵၼ် ဝိင်းဝိင်း၊ ႁိူင်ႈငေႈတႆး တင်းလႆႈ ႁူတ်ႇႁဵင်ႈမူတ်းယဝ်ႉ။ တႆးၶူင်းယွင်ႈႁူၺ်ႈ ၵၼ်ပႆႇယဵၼ်း မီးတႆးဝၢၼ်ႈၶၼ်ႉႁူး ၶူင်းၶွင်ၵၢင်းလေး ၵၼ်ပွႆႉပြႃး လဝ်ႈ ယွင်ႇတေႃႇၵူး ၶၼၶၼ်ႉၵွႆး။ ပေႃးလေႃႇ တေႃႈလိၵ်ႉ လွင်ႈဝႃႈ မီးမေႃတၵ်ႉမ်ႈလိၵ်ႈၶၼ်ႉ ယွႆႈၵေႃႈတေၵမ်ႇယုမ်ႇ လႆႈယဝ်ႉ။

လဝ်ႈဝႃႇရိၼ်ႇတၵေႃႈ ပၼ်လၢႆႇတၢင်းႁူႉ တၢင်း မေႃတၢမ်ထုၼ်းယဝ်ႉ လွင်ႇထုၵ်ႈလူင်းၵျင်းမုၼ်လဝ်ႈသေ ၶိုၼ်းငမးသိူပ်ႇႁဵၼ်း ၵျင်းပၼ်ႇလၢႆႇ ၵူၼ်းႁူၼ်းတီႈဝဵင်း

တွင်ႇၵျီးထိူင်ႈ ၽဝ်ႇၶိုင်ႈယဝ်ႉ။ ထိုင်မျႃးပွႆးမင်းလိူင်ႇ ၸဝ်ႈၽွႃ.ၶဝ် ႁဵတ်းပၢင်တုမ် တင်းၶုၼ် ၵဵင်းၵလဵတ်ႈၶဝ် ၶူပ်ႇပီၶိုင်ႈပွၵ်ႈၶဵၶၼ်ႉ ၸဝ်ႈၽွႃ.မိူင်းလွၵ်ႉလွၵ်ႇ ၶႂ်ႈလႆႈ ၸေႊ ၵၼ်မေႊလိၵ်ႈမၢၼ်ႈ လိၵ်ႈတႆးပႃႇ လိလိူဝ်းၶဝ်ႉ ၼႆဢေလႈ ဝႃႇရီၼ်ႇတၵေႃႈ လွမ်းမိူဝ်းၵူႇ ႁဵတ်းၸေႊ လုမ်း တီႈဝဵင်းလွၵ်ႉလွၵ်ႇယဝ်ႉ။

ၶူင်းပီၼႆႉ လုင်းယိူတ်ႈ ပႃႈၶၢင်းယဵၼ်ႇ လႆႈႁၼ် လုၵ်ႈထၢႆး မီးၵၢၼ်ယဝ်ႉၵေႃႈ- လွင်ႇၶိုင်ပွင် တႃႇပဵၼ် ၶႃႈႁူၼ်းၵိုၵ်းၵၼ် တင်းၶၢင်းၶမ်းလူၼ်ႉ။ ယိင်းသၢဝ် ၵူၼ်းၶူင်းပွၵ်ႉၶိုင်ႈ ဝဵင်းလဵဝ်ၵၼ်ၶၼ်ႉ။ လွင်ႇႁွင်ႉၵၢဝ် ၶုၼ်ၸေႊဝႃႇရီၼ်ႇတ ဝဵင်းလွၵ်ႉလွၵ်ႇ မျႃးၵိၼ်ၶိူၵ်ႇၵၼ် ပဵၼ်ၵူပ်ႉၵူႈသေယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ လူင်ပွင်လိုင်ႈ ၵဵင်းၵလဵတ်ႈၶဝ် လူဝ်ႇ ၵၢပ်ႈၸေႊ ၵေႃႉၶိုင်ႈ တီႈထႃႇၶႃႇၸယး မုၼ်ၼမ်း ဝဵင်းတွင်ႇၵျီး ၼႆဢေလႈ- ဝႃႇရီၼ်ႇတ ယွၼ်းၵွၵ်ႇၵၢၼ် ၸဝ်ႈၽွႃ. လွၵ်ႉလွၵ်ႇသေ ပူႇၵွၵ်ႇတင်းသွင် ၶိုၼ်ႈမျႃး ႁဵတ်းၵၢပ်ႈၸေႊ ယူႇဝဵင်းတွင်ႇၵျီးယဝ်ႉ။

လုၵ်ႉဝဵင်းတွင်ႇၵျီးသေ သမ်ႉၶႆႈ.မိူဝ်းႁဵတ်းၸေႊ လူင်တီႈၸမ်ႈႁဵၵ်ႇၽၢႆလွင်းမိူင်းယၢင်းလိူင်။ ပူဝ်ႈဝႃႈလိုဝ်ႈ သိူင်တၢင်းႁဵတ်း ၵတ်ႉၶိူၼ် လီတွၼ်းၶၼ်ႉ။ ၸဝ်ႈၽွႃ. လူင်ၵၼ်ႇတႃႇရဝတီႇ ဝဵင်းလႆႈၵေႃႇ လွင်ႇယုၵ်ႉၶိုၼ်ႈပဵၼ်

မျူဝ်ႉၵုၵ်ႉ မိူင်းဝေႃးရၼ်ၶႃႉၼေး ယႃႇလွင်း။ ႁူင်ႉဝႃး–
မျူဝ်ႉသွင်ၵိူင်ႈၼၼ်ယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၼၼ်ႉ ပုၼ်းတႃႈၼႃးၵၢၼ် ဝၢၼ်းမိူင်းၵေႃး ႁိတ်းယူႈယဵဝ်ႈၼိုင်း။ ၼႃးၵၢၼ်သႃႈသၼႃႈ လိၵ်းလၢႆး ၵေႃး–ၶိုင်ပွင်ယူႈတၢင်းၼိုင်းၼၼ်ႉ၊ ၵမ်းယွင်းႁူင်ႉဝႃး ထဝ်းထရေးမျူဝ်ႉၵုၵ်ႉၼၼ်ယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉလူလ်း မၼ်း ထဝ်းတၢမ်းထုတ်ႈ ၵွၵ်ႈမႃး လိၵ်းၼိပ်ႉပၢၼ်ႈ လၢၼ်း ပွၵ်းႁူင်ႉ "ၵျၢမ်းၸၼတၢင်းၼိပ်ႉပၢၼ်ႈ" ၼၼ်ႉၶမ်ႉလိပ်း လိၼႃႈ၊ ၵဝ်လိုဝ်းသိင် ႁူင်လိုဝ်း ထွတ်ႈတူဝ်း မိူင်းတၢႆး ယဝ်ထိုင် မိူင်းထၢႆးယဝ်ႉၵေႃး ထပ်းလိုဝ်း ပိၼ်ၵူႈထဝ်း ဝေႃးရၼ်ၶႃႉၼၼ်ယဝ်ႉ။

လိၵ်းမၼ်းထဝ်းတၢမ်းၵၼ်လႆးလူႈမၼ်းၼၼ်ႉ

1. ထႃႈတိတုၵ်ႉၶ သၢင်ႈဝူလ်ႈၵၶၢၼ်း။
2. မင်ႈၵလႃႈသုတ်းလူင်။
3. လိၵ်းထဝ်းမၢၼ်ႈထၢတ်း။
4. ၵျၢမ်းၸၼတၢင်းၼိပ်ႉပၢၼ်ႈ။

ၵၼ်ၵမ်ႈလႆးႁၼ်ၵေႃး တေမီးထင်းယူႈ။

ပေႃးထိုင် ႁိုင်မႃး ၼႃးၵၢၼ် လေႃးၵုတ်ႉတြႃႈ ယႃႈဝၼႃႈ ၵမ်ႈမထၢၼ်း ႁိၵ်းယႅဝ်ႈမႃး တိၵ်းတိၵ်းၸလး ထွင်ႈယွၼ်းၵွၵ်ႈ ၵၢၼ်မြူဝ်ႉၵုၵ်ႉယဝ်ႉ ၶိုၼ်းမႃးယူႈ

လုင်းၶုၼ်မႁႃႈတၢမ်း

ၶိုၼ်းဝဵင်းတွင်ႇၵျီး ၶုင်းပွၵ်ႉ ၸႃၵုင်းၶၼၶၼ်ႉ– ယၢမ်းၶၼ်ႈ
ပိုၼ်ႈႁွင်ႉ "လုင်းယူဝ်းၶိုၼ်ႇ" ပႃႈၶေၢင်းလူၼ်ႉ.ၶၼ်ႈယဝ်ႉ။

ပေႃးၵၢင်ဝၼ်း ပႃႈၶေၢင်းလူၼ်ႉ ငူႃႇၶင်ႈၶၢၶူဝ်း ယွႆႈၶူဝ်းယဵမ်း ပဵၼ်ယိုၼ်ယဝ်ႉ.ၶၼ်ၶၼ်ႉ.ၼလႈ ၵိႈယႃ ၵၼ် လုင်းယူဝ်းၶိုၼ်ႇပွင်း။ ယႃလိူတ်ႈ၊ ယႃငၢၼ်း၊ ယႃလူမ်း ပဵတ်ႇသိပ်း၊ ယႃတွင်ႇလုင်းၵျႃႇ ထိူဝ်းၶၼ်ႈ. ပဵၼ်ၵေႃ. ႁႃလိင်.ၶၼႃႈႁူၺ်ၶၼ်းၼလႈ လုင်းယူဝ်းၶိုၼ်ႇ ပွင်းၵိႇယွင်း ၵိႇယႃႇ။ ယုၵ်ႇသွမ်ႈမၢၵ်ႇယိူတ်ႉ၊ မၢၵ်ႇၶူဝ်၊ ၵူလ်ႈ၊ ၵွႆႈ၊ လုမ်းလႃးသူၼ် ၵုပ်ႇၶဵၵ်ႇ ပိႈၶွင်. မႃးထၢမ်လွင်ႈၵၢၼ် ပရိယၢတ်ႈ ပတိပၢတ်ႈ ႁဵတ်းထိူင်.ၶၼ်ႈ– လုၵ်ႈထၢႆး လုၵ်ႈ ယိင်းမီးႁိုဝ် ၵမ်ႇမီးမဝ်ႇလႆႈႁူႉ။

ထိုင်မႃႈ ပိပုတ်.ထ– 2446။
ပိၵေႃးၸႃႇ– 1304။

ၵႃႇယု ပၢၼ်တူဝ် မၼ်းလဝ်ႈ လႆႈ (53) သဵင်ႈၵၢမ်ႇ သုတ်းမုၼ်ငႃႇ တိႈႁိူၼ်း မၼ်းလဝ်ႈ– ၶုင်းပွၵ်ႉ.ၸႃၵုင်း၊ ဝဵင်းတွင်ႇၵျီး၊ ႁူမ်ႇပႃႇႁဵဝ်ႈ ၵူၼ်းမူင်း တိႈဝၼ်းတူၵ်း ဝဵင်းၶၼၶၼ်ႉ– ၶုမ်မၼ်းလဝ်ႈ ၵေႃႇၵုတ်ႇ လိၵၢမ်းၼလႈ တဵမ်ႈဝႆႉ. ထိုဝ်ႈသဵင်၊ ၵႃႇယု၊ ပိ၊ လူၼ်၊ ဝၼ်းၶွႆႈ မၼ်း လဝ်ႈတဵမ်ထူၼ်ႈ မီးဝႆႉ.လိၵၢမ်းယူႇယဝ်ႉ။

ၶေမ်ႉ ၵႂၢမ်းလဝ်ႈဝေႃးရၸၶႉတ်ႇမ်ႈ

ၵျၢမ်းၸၶေတၢင်းၶိပ်ႉပၢၶ်ႉ ၶ်ႂ်းၵၶ်သၢမ်ၶေၶ်ႉ

ၽဝ်ႉၶေၶ်ႉ ၵၶ်ပဵၶ် ၵႃႉလႃႉရိယ မႁႃႉ သီႉဝ တူၶ်သိၶ်သမႃးၵျီးၵေႃႈ သတီးၶုၵ်းထူပ်း ၵမ်းလဵဝ် ထွမ်းၷူဝ်မထၢၶ်း ၵၵျွင်းဝႃႈ ပႆႉထိုင် ၵိင်းၶၢၶ်း ၵတ်းယဵၶ် ပႆႉပဵၶ်ရႁၢၶ်းတႃႉၽုင်း ႁဵင်းၶေၶ်ႉ လဝ်ႈၵေႃႈၷုလႅင်းမီးႁၶ် လင်ႉတၵ်း ႁဵတ်းဝႆး ၵျူဝ်းၶၶ် ယၢၶ်ေသ လုမ်းလၢင်း တၢင်းလူင် လတ်းႁႃလွႆၵူင်တွင်တႂၢင်း တီႈၵၶ်လီ ၵျၢင်းၵမ်တူဝ် တူလၢ်းၷူဝ် မထၢၶ်း တီႈလီလီး ၽုႃၶ်းၵတ်းလွႆ ၵူၶ်းလွႆဝူလၢ်းဝူလၢ်း ၽူလၢ်းမုင်း ၽိူဝ်သၢၶ်သီးဝၢၶ်ပေႃးမျႃးပေႃးလႆႈသုင်းလႃး ယႃလွႆ ဝၶ်းၶ်ႂ် ၵျူဝ်းတဵင်း တီႈၵၶ်လွႆလူင် ၷူးလႅင်း လိူင်ႉမုၵ်ႉၵုၵ်ႉသုမ်ႉ ၷူမ်ႉလူင်း ၵသုင်း လီႉတင်းလူင်ၸလႈ.... ၶမ်းလဝ်ႈၶဝ်ႈၶေင်ႈ တင်ႈ ၸတႉ ၸၽႉၶေူၶ်း ၵဝူၶ်းၵေႃႉၵူင်ၵႂၢင်ႈ ၵႃႈႁိမ်း ပၢတ်ႈၸလႉ ပဵၵ်ႉလဵၶ်ႉ ပိၶ်ႉပွျင်း တပွင်းမိင်ႉ ရႃႉသီႉ ပဝ်းလီႉၵီႈလူင်ႉပူင်ႉပႂၢင်း လွမ်ႉၶၢင်း ၽင်ႉလွႆၶၢင်ႈ– လၢၶ်းယေႉၵျွင်း လွင်ႈလူင်း မူႈယူင်းၽိူၵ်ႉမိူၶ်တၢင်ႈ ဝႆႉၸၶေႈ။

လုင်းၶုၶ်မႁႃႉတ်ႇမ်ႈ

မိူဝ်ႈၶၼၼ်ႉ လဝ်ႈမၢႆႇသီႇဝ တူၼ်သိၼ်
ရႁၢၼ်း ၵၢၼ်းၸဢႃႈလိူင်ဢွင်ၵေႃႈ ပွင်ၵဝ်ၵျူဝ်း
လႃး လင်ႇတၵ်းလၢတ်ႈဝႃႈ ၶၼ်ႇၵႃႈ ၵိလိယႃႇ
ပုၵ်ႈ လေးပႃးၶႆ။ ၵဝ်ၵမ်ႇၶၼ်ႈ ၵဝ်ၵမ်ႇၶွၼ်း
ၵဝ်တၵ်းယႃႈလၢင်းၵျၢၼ်ႇ သေၸလႈ ၵႃးထုၵ်ႈ
တြႃးယဝ်ႉ ထိၵ်ႉတႃးမီးၶႆ— ၸမးမ်ၵၢၼ်းၶမ်း
ယုၵ်ႉတမ်းသွင်တိၼ် ၵႃႈၶိုၼ်းၵူင်ႁိၼ် ယႃၶေႃး
ႁိူင်းၵၼ်ပိူင်းၶျႃး လၢၼ်းၵၢင် ႁူဝ်ႁၢင်မၶိၼ်း
မဝူၺ်း လၢမ်းတူၺ်းပႅၢ တႃလွမ်လွမ်းၶိၼ်း ယုင်း
ၵျီးလဝ်ႈပႃးမြၢတ်ႈၵျၢင်းႁူင် တီႈၶိုၼ်းၵူင် တုၢင်း
ထမ်ႈယြူႇ မုၵ်ႈၵူႇႁႃႇ— ၵုၵ်ႉၵေႃး မေႃးၵုင်း
ယုင်းၶမ်းယၢင်ႈတမ်း ၵႃႈႁိမ်းထမ်ႈငဝ်းလွႆႈ ၵိုဝ်း
ဝူဝ်း မူဝ်းပၶၼ်း ႁူၶၼ်ႈၶၼၶၼ်း သိတ်ႈလွမ်း ၶၼုၵ်ႉ
ၶၼၢင်းၵွႆႈ ယူၺ်းတူၶၼ်ႈ ငူၺ်ႇလၵဝႃႇ— ပဝ်းႁိူင်း
ပိူင်းလူး ၶၼႃႈႁူးထမ်ႈတုၢင်းႁႃႉ လၢၼ်းယႃ မူၺ်း
ၶၼၢၼ်း ပၢၼ်းပွင်း မိူင်းၵွင်း တွၼ်ႈၶိုၼ်းယုၢၵ်ႈ
ၶၼူၼ်းဝႃႇ ပူင်းပုၵ်ႉပူင်ႇသွႆႈလူႇၵႃႇ။

ပေႃးၵၼ်ၵိူၼ်ႇလဝ်ႈ တူၵ်းႁွတ်ႈလွတ်ႈပွင်ႇ
တီႈႁိမ်းၶျႃးမွင်ႇႁိုၵ်းႁႃ။ ၵမ်ႇၶျႃ။ၵမ်ႇယွၼ်ႇ
လွင်ၵွၼ်ႇ ထိၵ်ႈသိူၼ်ႈ လိူၼ်ႈလူၺ်ႈ မျူဝ်းရုပ်ႈ
တူဝ်ၶၼၢမ်ႇ ၶၼ်ႇထႃႇ ယႃႇဝၶေႃႇ တွတ်ႈတွတ်ႈ
ၵိူၼ်ႇလဝ်ႈပွႆႉၶျၢင်း မိုင်ႉလွတ်ႈသေႇသေႇမၸၶေႇ

မၶျူႉ ၶၼ်ႇၵိူဝ် ပေႊတေလိူဝ်ႊၵျူႉ လိူဝ်ႊၵွင်ႇ ၵျၢမ်ႇသွင်ႇ ၵႂ်ႉၵူႈမိူဝ်ႈ ႁိုတ်းယႁႇဝၶေႇ ၶတ်း ၵျၢင်ႉၵမ်ၵျၢင်း တၢင်းတီႈၶိူင်းႁႃႉ ႁိူၵ်းႁူလၢႆႈယႁ ၶေႊ– ႁူထွမ်ႇလွမ်ဝႆ, လႆၽႆ,မႆႉၵႆႇ,ၶိုတ်ႈ ဂိင်ႇယိုတ်ႈ ယူလၢႆးယူၵ်ႇ,ၶမ်ပိူင် သိူင်တုမ်ႉၵူၶၼ် မေႊ– လီမိုတ်ႈတွၶၼ်း တီႈၶွၶၼ်း လဝ်ႈဂိုတ်း ယၢတ်ႈသဝ်း ႁူမ်ႇငဝ်း လုၵ်ႈလွႆတေႊၶၼ်ၶၼ်ႉ။

လဝ်ႈဝေႊရၸၶႉၶၼ်ႉ ၶေႁႈၵၢၶၼ်ပရိယၢတ်ႈ ပတိ ပၢတ်ႈၵေႁႈၸပႉလီၶေႇ၊ တူဝ်မၶၼ်းလဝ်ႈၵေႁႈ ၵျၢင်ႉၵမ် ၵွႆးၵမ်ႇၵႊ ပႆသမ်ႉၵျေႊလၢတ်ႈ သင်ႇသွၶၼ် ၵွၶၼ်ႁိုတ်း ၶေႁႈၵၢၶၼ် ပတိပၢတ်ႈသမထ ဝိပသိႉသၶေႇ ယႁႈဝၶေႇ ၵမ်ႇမထၢၶၼ်းၵွၶၼ်ႇယဝ်ႉ။

☆ ☆ ☆

ထဝ်ႇၶမ်းပၢင်ႇ

ၸဝ်ႈၶမ်းပၢင်ႇ

ၸိုဝ်ႈၵူႈ............ ပူႇလွႆၵျွင်း။
ၸိုဝ်ႈမႄႈ............ ၶဵၢ်းလွႆယွတ်ႈ။
ပီၵိူတ်ႇ............ ၵေႃးလၢႆႇ– 1247 ၶဵ်ႈ။
လိူၼ်လိူင်မူၼ်း၊ ဝၼ်း–
ၵႃးတိတ်ႉ။
တီႈၵိူတ်ႇ............ မိူင်းယေႃ၊ သဵၼ်ႈဝီႁူင်ႇ။
ၸိုဝ်ႈမိူဝ်ႈလဵၵ်ႉ..... ၸၢႆးၵွင်ႇပၢၼ်း။

ပေႃႈမႄႈ ၵွၼ်ၶႃႉ မႃးယူႇ ဝၢၼ်ႈလူင်ႁူဝ်ယၢႉ မိူင်းယႆ၊ ၸမ်မိူဝ်ႈၵႃႇယု(1)ၶူပ်ႇပီ၊၊ ၵႃႇယု(6)ၶူပ်ႇပီ ယူႇၵျွင်းလူင်ႁူဝ်ယၢ၊ ပႅၼ်ဢပ်ႉပီႇဝႃႇၶိုင်ႈ၊ၶၢမ်ႇႇသၢင်ႇ လႆႈၸိုဝ်ႈ– ၵေႃးဝႃႇတ၊ ၵႃႇယုလႆႈ (17) ၸႃႇႁဵၼ်း လွင်ႈလၢႆးၵပ်ႉလင်ႇၵႃႇ တီႈသြႃႇၸဝ်ႈၵျွင်းတူၼ်ႈၵဵင်း၊ ၵူင်ႇပုင်ႇဝူဝ်း ႁၢႆးၵုၺ်၊ ဧလႈတွၼ်ႈ သီႇပေႃႉ၊ လႆႈသွင် ဝႃႇ၊ ၶႃႉလူင်းမိူင်းမၢၼ်ႈ ၶိုၼ်ႈႁဵၼ်း သတ်ႉတႃႇ သၢင်း ဝႃႇ၊ ၶႃႉလူင်းမိူင်းမၢၼ်ႈ ၶိုၼ်ႈႁဵၼ်း သတ်ႉတႃႇ သၢင်း ၵျူဝ်ႇ ပႃႇလိပိတၵတ်ႈတီႈ(ၵျွင်းမူဝ်းထိတူၵ်ႈ)ဝဵင်းမၢၼ်း တလေး– ႁိုင်သီႇဝႃႇ၊ ၶႃႉမႃးယူႇၵျွင်း "တေႃလွၵ်ႇ ႁၢႆးၶမ်း" ၵူင်ႇလွႆလူင် ၶမ်ႉသၶဵ်ႇ။ လိၶ်းၶၶဵ်ႉ– ၶႃႉမႃးယူႇႁၢႆးပု၊ ဝၢၼ်ႈၶႃႇ၊ ၵျွၵ်ႉမႄး၊ ၵူင်ႇသီႇပေႃႉ။ ပူၼ်ႈႁူင်ႉဝႃႈ– သၢင်ႇၵွၼ်ႇႁၢႆးပုၶဵ်ယဝ်ႉ။

လုင်းၶုၼ်မႁႃႇတၢမ်ႈ

ၵေႃႉႁၵ်ႈၽိုၵ်းတေမ်ႈလိၵ်ႈ ဝၢၵ်ႇၵုၵ်ႇဝႃႇ– (ၶၼမ်ႉ
ၵၢမ်းလူင်) ၵူၼ်းသူင်ၶၼမ် မီးလိုဝ်ႈသိင်ၶၢဝ်ႇ လိုဝ်းလင်၊
မိူဝ်းထိုင်လဝ်ႈၶုၼ်ၸေႇ ႁူင်ႉ– (သႃႇလေႃးၸေႇ) ဝိင်းသီႇ
ပေႃႉၸလႈ လူင်ႇၽိတ်ႈမႃးယူႇ– ၵျင်းၶမ်း၊ ၶိူင်းဝိင်း။
ဝႃးသုမ်းၶိူင်ယဝ်ႉ ၵူႈဝၼ်း၊ ၽိတ်ႈလဝ်ႈသၢင်ႇမႃးသုၼ်
ပၼ်လိၵ်ႈတႃႇၸလႈ လိၵ်ႈထမ်း ၽႃႇပႃႇလီ ၵူႈဝၼ်း။
ၵိၼ်သုမ်းဝၼ်းၶိူင်းၵျေႃ လိုဝ်ႈၵိပ်ႉၶိုၼ်ႈ– ဝႃးဝၼ်းသိုပ်ႇ
သုၼ်ထိုင်သၢမ်မုင်း လူင်ႇၶိုၼ်းမိူဝ်းၵျင်းယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈယူႇႁႃးၶမ်း၊ ပိူၼ်ႈႁူင်ႉသၢင်ႇၵုၼ်ႇႁႃးၶမ်း။
မႃးယူႇ– ႁႃးပုၵေႃႈ ပိူၼ်ႈႁူင်ႉ– သၢင်ႇၵုၼ်ႇ ႁႃးပု။
ဝႃႈလုမ်း လၵ်ႉၶၼေႃႇ ႁၢင်ႈၽၢင်တူဝ်ၶိင်းယဝ်ႉ။

ႁၢင်ႈၽၢင် တူဝ်ၶိင်းသေးၽုမ်၊ ၵမ်ႇတမ်ႇ ၵမ်ႇ
သုင်၊ ၶၼႃႈတႃ၊ တိၼ်မိုဝ်း၊ ၽိဝ်ၶိူဝ်ႉ ၽိဝ်ၶၼင်၊ တၢင်း
ယၢင်ႈ တၢင်းၵူႇ မိူၼ်ပိူင်ၽႃႇဝ ၶၼၢင်းယိင်းမူတ်းမူတ်း
ၸလႈ– လရေးႁၢင်ႈၶၼၢင်း ၶၼ်ၵေႃႈ ဝႃႈယဝ်ႉ။

မၼ်းလဝ်ႈ မီးၽၢင်ႁၢင်ႈလီ၊ ရၢၼ်ႇလီ၊ တၢင်း
လၢတ်ႈလီၸလႈ လဝ်ႈၽွႃႉလူင်ၵေႃႈ ႁၵ်ႉၸတႉယဝ်ႉ။
မိူၼ်ၶၼင်ႇၶၼၼ် ၶၼၢင်းၽွႃႉၶဝ်ၵေႃႈ ႁၵ်ႉယဝ်ႉ။ ပိူဝ်ႈၼၼ်ႇ
တီႈႁူင်ႈသုၼ်လိၵ်ႈၶၼၼ်ႉ လဝ်ႈၽွႃႉ ၵဝ်တႃၶႃႇလိၵ်း
တတ်းၵၢင်ဝႇ၊ ယူႇၵေႃႉၽႃႇ သုၼ်မိင်ႇၵၼ် ၼၼ်ယဝ်ႉ။
ဝႃးလိုၼ်း လဝ်ႈၽွႃႉလူင်ၵဝ်ၵုၵ်ႇ ၶိူင်းသၢင်ႇၵၢၼ်းသေ

ပိုၼ်းၵိပ်ႈ ၶူးမေႃၵဝ်ႈလဝ်ႈ

ပၼ်ၵၢၼ်ႁဵတ်းလေရးၶိုင်းႁေႃ၊ ၸူႉသူး မိတ်ႈၵုမ်ႇၶမ်း
ငႃးလၢင်ႉမၢၵ်ႈၶိုင်ႈလႄႈ တၢင်ႇပၼ်လိုဝ်ႈမွႆႇ ႁိူႈဝႃႈ–
လေရးၶမ်းပၢင်ႇ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ႁဵတ်းသင် လုၵ်ႈဝၼ်းတီတႃႉ၊ လိူင်ဝႃႈ– ၶမ်းပၢင်ႇ

ႁူင်ႉလွမ်း (1) မၼ်းလဝ်ႈ မီးၶေႃႈပၢင်ႇ ႁၢင်ႈလီ
လိုၼ်ႈသုင်။

(2) ၵမ်ႇႁူလႄႈ တွင်ႈထၢမ်၊ မေႃလၢင်ႈ
ပိုတ်ႇပၢင်ႇ သပ်းလိၼ်းၸၼ်ၶႅၼ်ႈယွၼ်ႉၼၼ်ႉ
လႄႈ ပၼ်လိုဝ်ႈ လွမ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

လဝ်ႈႁူဝ်ႉႁၵ်ႉတေႃႉလႆႈမိတ်ႈၵုမ်ႇၶမ်း။ ၼၢင်းႁူဝ်ႉ ႁၵ်ႉသမ်ႉတေႃလႆႈလုပ်ႈ လႆႈၵမ်း၊ တေႃၵမ်ႇမီးထမ်းလႄႈ လဝ်ႈႁူဝ်ႉ ၵမ်ႇဝႃႈသင်တေႃၵေႃႈ လဝ်ႈလေရး ယိၼ်း ပိၼ်ယူႇယၢပ်ႇမႃးၶိုၼ်းလိုၵ်းတိၵ်းတိၵ်း။ ၼၢင်းႁူဝ်ႉၶဝ်ၵေႃႈ ယုင်ႈယၢင်ႈ မႃးတိၵ်းတိၵ်း။ ၵဝ်ၸိၵ်ႉၵပ်းမုၼ်း၊ မုၼ်းၸိၵ်ႉ ၵပ်းၵဝ်၊ မၢင်ၵေႃႉ မၢင်ၼၢင်း ပေႃးမဝ်ႇလႆႈႁၼ်– လေရးၶမ်းပၢင်ႇ ပေႃးၵမ်ႇလၢင်ႈယူႇၵေႃႈမီး၊ ပိၼ် မႃးထၢၼ်ႇၼၼ်ႉ။ လဝ်ႈလေရး လွင်ႇယွၼ်းၵၼ်ၶိုင်ႉလဝ်ႈ ႁူဝ်ႉလူင် ယၢတ်ႇယၢၼ် ပိင်းသိုႇပေႃႉ ၶိုၼ်ႈမႃးၶိုင်းၵူင်ႇ ပိင်းသိၼ်ႈပီႁူင်ႇ၊ ႁႃႁဵတ်းၵၢၼ်လိၵ်ႈ ၵၢၼ်လေရးၵေႃႈ လိူဝ်ႈသိင်ပႆႇၵုၵ်ႇလႄႈ– မၢင်ပွၵ်ႈ ႁႃၵိၼ်လၢင်ႈ ႁူၼ်း ယိူၼ်းပိုၼ်ႈၵေႃႈမီးယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈပွၵ်ႈၶိုၼ်ႈ ယဵဝ်ႉမိူဝ်းတၢင်းၵွၼ်းလိူဝ်ႇ၊ ဝၢၼ်ႈပဵင်း ၵိူင်ႇလႃႈသိဝ်ႈလူင်၊ ပဵၼ်ၶၢဝ်းပၢတ်ႇၶဝ်ႈ လႆႈမိူဝ်းပိုင်ႈ ၵိင်ႁိူၼ်းလုင်းပၼ်ႇတီ ပႃႈၶေၢင်းလၢမ်ႇ၊ လွႆႈထဵမ်ပၢတ်ႇ ၶဝ်ႈ ယဝ်ႉတူဝ်ႈ တေႃႉယိူင်းၶိုၼ်ႈၵၢင်ႉ၊ လၢႆးၶမ်းပၢင်ႇ ၶတ်းလိုၵ်သုၵ်ႇႁဵင်း မဝ်ႇလႆႈလၢတ်ႈသင်သေပိူင်။ လၢင်ႈမေႃ ယုမ်ႇယမ်ရတၼႃႇ သၢမ်ပိူင် ၵူၼ်းထဝ်ႈ ၵူၼ်းၸၵႇၸလႈ လုင်းပၼ်ႇတီ ၶႃပူႇၵွၵ်ႇ ယိၼ်းပဵၼ် ထုၵ်ႇလုဝ်ႉယဝ်ႉ။ မိူၼ်ၶႄင်ႇၶႄၼ် ၵေႃႉပဵၼ်လုၵ်ႈ ယိင်းသၢဝ် (ၶေၢင်းၶမ်း ထိူင်ႇ)ၶဝ်ႈတူင်ႈလူင်းၶႃး ၵႃႇမႃး လွမ်းၵၼ် တၢင်းလၢႆး ၶမ်းပၢင်ႇ ၵသႂၢင်ႇ မိုတ်ႈၶႄမ် လမ်လုၵ်ႉယွၵ်ႇ ယဝ်ႉ လၢတ်ႈယႂ်ႈ ယႂ်းယေး ၶီးၶေး တေႃႇၵၼ်၊ ႁဵတ်းထိူင်ႉ ၶၼ်ၵေႃႈ ပေႃႈမႄႈတင်းသွင် လွင်ႇၵဝ် ၵိၼ်ၶၵ်ႇၵူပ်ႉ ၵူႈၵၼ်– (လၢႆးၶမ်းပၢင်ႇ၊ ၶေၢင်းၶမ်းထိူင်ႇ) ၶၼ်ႉ ပဵၼ် ႁိူၼ်းသေယဝ်ႉ။

ၶိုၼ်းပီၼႂ်ႉ ၶေင်ႇၵဝ်ႇ လမ်ထိုင် ႁူဝ်ယူၼ် ႁူဝ်ၶႃး တင်းသွင်ပူႇၵွၵ်ႇ၊ ယွၼ်းၵၢင်ႉ ၶႃႉလူင်းမႃးယူႇလွမ်း ပေႃႈမႄႈ၊ တီႈဝၢၼ်ႈလူင်ႁူဝ်ယ မိူင်းယႆ။ ယူႇႁိူင် ထိုင် ထုၼ်ႈ မီးလုၵ်ႈ (2) ၵေႃႉ၊ ၵမ်ႇလပ်းသေၵေႃႉ၊ လုၵ်ႈႁႃ တၢၼ်ႇႁႂ်ႇသေယဝ်ႉ။

လိူၼ်းၶႅၼ်ႇ ပီၶိုင်ႈ လၢႆးၶမ်းပၢင်ႇ လွင်ႇတေႇ ၶႃႈႁိူၼ်းထဵင်ႈ တၢင်း (ၶေၢင်းပူင်ႇ ႁွင်ႉ– ၶေၢင်းယွတ်ႈ)

ႁူမ်ႈဝၢၼ်ႈၵၼ် ဝၢၼ်ႈလူင်ႁူဝ်ယၼ်ႉ— မၼ်ႈၵိုမ်းၵိုၵ်းၵၼ် တေႃႇထဝ်ႈ ႁူဝ်ၶၢဝ်၊ မီးလုၵ်ႈလၢင်း–

1. ၵႃႈသွႆႈ၊ လႆႈ (2) ၶူပ်ႇ၊ တႃႇသေ။
2. ၶေႃင်းၶမ်းယႂ်ႇ၊ ပဵၼ်ႁူၼ်း မီးတေႃႇထဝ်ႈ။
3. ၶေႃင်းထွၼ်း၊ လႆႈ (2) ၶူပ်ႇ၊ တႃႇသေ။
4. လႃးၵျႃႇထုၼ်း ႁွင်ႉ– ၶမ်းသိုဝ်ထုၼ်း၊ မီးယူႇ တေႃႇထဝ်ႈ။
5. ၶေႃင်းသဵင်ၶမ်း၊ လႆႈ (4) ၶူပ်ႇ၊ တႃႇသေ။
6. ၶေႃင်းၵိူင်ႇ၊ လႆႈ (1) ၶူပ်ႇ၊ တႃႇသေ။
7. လႃးၶမ်း၊ တႃႇပိမၢၼ်ႈတႃး– တိုၵ်းၵၼ် တီႈလွႆႈ ပၢင်ပွႆး။
8. ၵေႃးလဵင်၊ ၵူတ်ႇမႃး ပႃးတႃႇ။

လဝ်ႈလေလေးၶမ်းပၢင်ႇ ၶူးမေႃၵေႃႉၼႆႉ ၵႂ်ႈၶႃး ၵႃႉၶႃႇ တိုၼ်းၵမ်ႇၵိူတ်းသေမဵဝ်း။ လႆႈၵိၼ် လႆႈလူႇ ယူႇလူၺ်ႈတၢင်းမေႃလိၵ်ႈတႃးလဝ်ႈ၊ ပိုင်ႈႁူမ်ႈယွင်ႈငႅၼ်ႈ တေႃႇသဵင်ႈ သုတ်းပၢၼ်ယဝ်ႉ။

ၶိုၼ်းၶႄႈၵၢၼ် တၢင်းၵိူတ်းသႃႇသၶႄႇ လိၵ်ႈလႃး မၼ်းလဝ်ႈၼႆႉ— ပေႃးတူဵၵ်ႈတႃႇၶပ်ႉတူလွၼ်း ႁူဝ်ပီ၊ တီႈ ၵေႇသုတ်း တဵမ်ႈလိၵ်ႈမွႆႇ တင်းၶိုၼ်း ထုတ်ႇၵွၵ်ႇ မူႇၵဝ်ႇ ၶၼ်ႉသဵင်ႈၵူႇ လေႈသႃတႃးႁဝ်း၊ ၽူပ်ႇပီ (5000) ပပ်ႉ (12)လူင်ႇ ၵူႈပီယဝ်ႉ။ လိၵ်ႈမူႇလဵၵ်ႉ ၵေႃႈမီး၊ မူႇယိူင်ႇ

ၵေႃႈမီး၊ ပေႃးယၢတ်ႉၶိူင်ႈၵၢၼ် ဝႆႉၶိုၼ်ႈမူႇ လေႈ(50)၊ ၶူပ်ႇပီ မိူၼ်ႈၵူႇ– မူႇလိၵ်ႈပွင်ႈ (250) ယိုၼ်ၼေလႈ ပဵၼ်ႉ (12) လူင်ႇယဝ်ႉ။

မေႃတႅမ်ႈလိၵ်ႈၶွင်းႁိူၼ်း မၢင်ပီၵေႃႈၼမ်၊ မၢင်ပီ ၵေႃႈဢေႇ၊ ပေႃးယၢတ်ႉၶိူင်ႈၵၢၼ် ၶူပ်ႇပီ ၵူၼ်းတႅမ်ႈလိၵ်ႈ သၢမ်ၵေႃႉ ၵမ်ႇယၢတ်ႇသေပွၵ်ႈယဝ်ႉ။

ၵူၼ်းၵဝ်ပုၼ်ႈယွၼ်းႁၢပ်ႇလိၵ်ႈ ၵွၵ်ႈႁႃၶႃ၊ ထွတ်ႇ တူဝ်ႈမိူင်းတႆး ပွတ်းႁွင်ႇ၊ ပွတ်းလၢၼ်း ၵဵင်းတုင်၊ မိူင်း သၢတ်ႇ၊ တေႃႇဝေမႈႁွင်ႈသွၼ်၊ မိူင်းပၢႆး၊ ၶွင်းမိူင်းထႆး၊ မိူင်းယၢင်းလႅင် ၵူႈတီႈလမ်ႉ–

ယူႈတၢင်တူဝ်ၶႃလိၵ်ႈ

1. ပူႇလွႆႈလိုၼ်ႈ ၶေႃးလၢင်ႈ မိူင်းယႆႈ။
2. လေးရေႃးလေႈပွင်ႇ ၶေႃးၶေႃင်း မိူင်းယႆႈ။
3. ပူႇၵျိင်း ၶွင်ၵိုတ်ႇ ဝဵင်းပၢင်လူင် လႆးၶေႃႈ။
4. ပူႇၺေႃႇမိူင်းလူင် သီႇပေႃႉ။
5. သၢင်ႇၵေႃး ၶမ်ႉလၼ်ႈ မိူင်းယႆႈ။
6. သၢင်ႇလၢမ်ႇ ၶွင်ၶမ်း မိူင်းလူၼ်း။
7. ၶေႇလိၼ်ႇတ လၵ်းလၢင်ႉ မိူင်းယႆႈ။

ၵူၼ်းလိုဝ်းၶဝ်ႉၵေႃႈ– တိုၼ်းၵမ်ႇၸၢတ်း ႁႆႈၶေႃး၊ ႁူဝ်ႁၢၵ်ႉလိၵ်ႈ လဵင်ႉၶေႃႈႁူၼ်းၶပ်ႉယဝ်ႉ။ လိၵ်ႈၶိုင်ႈမူႇ

ၼၼ်ႉ မၢၼ်းလဝ်ႈ ၶပ်ႉထွၼ်ၵွၵ်ႇဝႆႉ ၵူႈၶေႃႈ၊ ၵူႈ
မိူင်း၊ ၵူႈတမ်ႈသေ လိူဝ်ၼၼ်ႉ ၵဝ်ၵမ်ႉမေႃလႃတ်ႈ
မေႃၶႆႈ၊ ပၼ်ၵူႈယၢပ်ႇငလႈ ၵူႈႁၢပ်ႇ ၵူၼ်းၵူႉၶဝ်
ၼႆယဝ်ႉ။

မၢၼ်းလဝ်ႈ သိင်ႈၵၢမ်ႇ သုတ်းမုၼ်ၵူႇ– မိူဝ်ႈပီ
ပုတ်ႉထ– 2498။ ပီၵေႃးလႃႇ– 1316။ လိူၼ်သိပ်း
ၵိတ်းမွၵ်ႇ (14) ၶမ်ႈ၊ ဝၼ်းၵူးတိတ်ႉ၊ ယၢမ်းဝၢႆးဝၼ်း
(4) မွင်း၊ ယွင်ႈမိူဝ်ႈ ၵူႇယူမၢၼ်းလဝ်ႈ လႆႈ (69) ပီ
ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပိူင်လီၵၢမ်း။ ၼႂ်းမၢၼ်းလဝ်ႈတေသိင်ႈၵၢမ်ႇၼႆႉ
ၵွၼ်တၢင်း 2၊ 3 ဝၼ်း၊ သိူဝ်ႁွင်ႉ ပေႃးႁွပ်ႈဝၢၼ်ႈ
တၢင်းသီႇၼႂ်းမိူင်း၊ ၵၢင်ၶိုၼ်း ပႆၶဝ်ႈမႃး ၼွင်းဝၢၼ်ႈ၊
ၵူၼ်းၵိူဝ်ႇ ထွမ်းၵိဝ်ႇ ယင်းၵႆႉႁူပ်ႉ တူၵ်းလွင်ႈ ၶိုဝ်းၶိုဝ်း။
ဝၼ်းၵၢၼ်ပူင် ၶုၼ်ၶိုင်းမၢၼ်းလဝ်ႈ ၶဝ်ႈႁဵဝ်ႈၼၼ်ႉ ယူၼ်
လူင်တူၵ်းႁႃႇယွႆႇၼႂ်ႇမိူင်းပေႃးလပ်းသိင်ႇ၊ ၼမ်ႉၵႂႃႈ
ၼွင်း၊ သိူဝ်ၵေႃႈႁွင်ႉ၊ ၵူၼ်းထွမ်းသူင်ႇမႂ်ႇသႂ်ႇ ထၢၼ်ႈ
ပေႃးလီၵူဝ်ၼႆယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶုတ်းၶုမ် ၵမ်ႈယွင်ႈႁၢတ်ႇၼမ်ႉ
ပဵတ်ႈ ၵမ်ႈယွင်ႈၶုတ်း။ ပေႃးယဝ်ႉ ၼမ်ႉတဵမ်ၼွင်ႉၶုမ်၊
ပေႃးလႆႈတိူၵ်းၵွမ်ႇထူမ် ထူမ်လိၼ်ထွမ်းၼႆယဝ်ႉ။

လီၵၢမ်းထိင်ႈလွင်ႈၶိုင်ႈ။ ယႆႇႁွင်ႇႁိူၼ်းမၢၼ်း
လဝ်ႈၼၼ်ႉ မီးတူၼ်ႈယၵ်ႉႁိူဝ်းတူၼ်ႈၶိုင်ႈ၊ ၸွမ်ႇငၵႇမၢၼ်း

ႁူင်ႈမူတ်းယဝ်ႉ၊ ပႆႇမီးၵူႇလႅမ် သေၵိတ်း၊ ပႆႇတၢၼ်ႇ လီပူင်ႇ။ ပေႃးမၼ်းလဝ်ႈ သႅင်ႈယဝ်ႉ ၵူၼ်းမႃးပၢင်သွမ်း မၼ်းလဝ်ႈၼၼ်ႉ ယွႆႉႁၼ်တူၼ်ႈယၵ်းႁိၵေႃႈ ဝႃႈၵၼ်— "လဝ်ႈလၶေးလူင်ႁဝ်းၼႆႉ ၵမ်ႇၵိင်ႇပႅၼ် ၵူၼ်းမီးပၼ်ႇ ၺႃႇလူင် ယၢင်းပႆႇမေႃတႆႇ ၵိတ်းၶိုင်ႈၼလႈ— သၢင်ယူၼ်ႉ ပွင်ႉႁိုၵ်ႈယၵ်းႁိၼ်ႈ ပူင်ႇယဝ်ႉသေ လွင်ႇတႆႇၼပႈ... ယၵ်း လႅင်ႉပၢင်သွမ်း လၢင်ႈလႆႈမႆႈလွင်ႉသၢင်" ႁႅတ်းၼႆႈ ၵဝ်ဝႃႈ မွင်းဝႃႈ။ ထိုင်မႃးဝၼ်းတေပူၼ်ႉမၼ်းလဝ်ႈၼၼ်ႉ ယၵ်းႁိ ႁႈၵေႃႈ ပူင်ႇဝႆႉ တၢင်းတူၼ်ႈ၊ ၵူၼ်းၵႂၼ်ၵၼ်ၵၢမ်း လႆႈၶိုၼ်ႈလၢၼ်းၵဝ် ၵႅပ်းလႅင်ႉပၢင်သွမ်းမၼ်းလဝ်ႈၼတႉ ၼႆယဝ်ႉ။

လိၵ်ႈမၼ်းလဝ်ႈတႅမ်ႈဝႆႉ ၵၼ်လႆႈႁၼ်

1. လိၵ်ႈဝၢၵ်ႇၵႂၵ်ႇဝႃႇ [ႁူဝ်ငဝ်ႈမိုဝ်း]
2. ၵေႃႇလေႃးသႅင်မိၼ်။
3. ၵလွင်းမွၵ်ႇၶႅင်းသီႇ။
4. ပတိၵ်ႈၶၢတ်ႈယၢၼ်ႇလူဝ်း။
5. သထေးၼၼ်ႇတိယ။
6. ထမ်ႇမပတ လေႃးတိၵသထေး။
7. ပရိမိတ်ႉတ လႃႇရသုတ်ႈ။
8. သီႇလ သမ်ႇမႃႇထိ ဝိရိယၵၺူဝ်း။
9. လိၵ်ႈမင်ႇၵလႃႇ သိပ်းသွင်။

10◦ ဝိသုတ်ႉထိ မၵ်ႉၵတီႇပၶီႇ။

11◦ ၵလွင်းယႂ်ႇယၢင်။

လိူဝ်ၼႂ်ႉ– ၵၼ်ၵၢမ်ႇ ပႂ်ႇႁၼ် မီးတင်းၶၼ်မ်လူး ႁွၼ်ႇယဝ်ႉ။

သိူၵ်ႈပိုၼ်း ၶူးမေႁုဝ်း ၸဝ်ႈၶမ်းပၢင်ႇႁူဝ်ယၼ်ႉ– ၶၼ်ႇႁိုဝ် ပေႃးတေပဵၼ်မႃး မၼ်ႈၵိုမ်းဝႆႉၶၼ်ၼ်ႉ– မိူဝ်ႈပီ ပုတ်ႉထ–2513။ ပီၵေႃးၸႃႇ– 1331 ၶႅၼ်ႈ။ လိူၼ်ႁူၵ်း လွင်ႈသိပ်းၶမ်ႈ။ ဝၼ်းသဝ်၊ မႄႈၼမ်ႈဝၼ်းၵၢတ်ႇ ႁူဝ်ယႃ။ လုင်းၶုၼ်မႁႃႇ တွင်ႇၵျီး ႁွင်ႉ– လုင်းမႁႃႇ ဝၢၼ်ႈမုၶၼ်ႈ မိူင်းယႂ်ႇ။ ထိုဝ်ႈပႂ်ၵမ် ႁွင်ႉ– (ထႂ်းပိုၼ်းမိူင်း) လွင်ႇယႅဝ် မိူဝ်းတီႈႁူၼ်း ၸဝ်ႈၸရေး ၶမ်းပၢင်ႇ၊ မိူဝ်းၵုပ်ႇၵုမ် တွင်ႈထၢမ် ပႃႈၸရေး ၶမ်းပၢင်ႇ၊ ၶေၢင်းပူင်ႇ ႁွင်ႉ– (ပႃႈလွႆယွတ်ႈ)။ ၵေႃႉပဵၼ်မေးၿလႈ.... ၶေၢင်းၶမ်းယႂ်ႇ၊ လုၵ်ႈယိင်းလူင်။

ထႂ်းၵျႃႇထုၼ်း ႁွင်ႉ–ၶမ်းသုၼ်ထုၼ်း၊ လုၵ်ႈထႂ်း။ လွင်ႈသိူၵ်ႈပိုၼ်း ပိူင်ပဵၼ်မၼ်းၸဝ်ႈ ပႃႈၸရေးၿၶလႆႈ ပိူင်ပဵၼ်– "တင်ႈၵဝ် ၶေၢင်းၶမ်းထိုင်ႇ သုတ်းသိူင်ႈယဝ်ႉ၊ မႃးသိုပ်ႇထိူင်ႈ ၵဝ်ၶႃႈၶေၢင်းၶမ်းပူင်ႇ လူင်းမႃးတေႃႇ တႂ်ႇယၢတ်ႇၵၼ်– ၵၼ်ၵိုတ်း ပွတ်းငဝ်ႈၶၼ်ၼ်ႉ ၵဝ်ၶႃႈ ၵမ်ႇလႆႈႁူႉ"ၼႂ်ယဝ်ႉၵေႃႈ– သိုပ်ႇလၢတ်ႈၿၶ လွင်ႈတေ လုမ်းလႃး သၢင်းၶိူင်းမၼ်းၸဝ်ႈ ႁဵၼ်ႈပေႃးပဵၼ်ၶုမ်ၵုတ်ႇ

တၢင်ႇပျၢတ်ႈသၢတ်ႈဝႆႉ တေႃႇထူၼ်ႈ မိူဝ်းၶေႃႈၶၼ်ၶၼ်ႉ–
ၼႆႉလႄႈ၊ လႆၢးၵျေႃႇထုၵ်း ႁၢင်ႉ–ၶမ်းသုင်ထုၼ်း၊ လူႇငိုၼ်း
သီႇၶၼ်။ ၵွၵ်ႇမႃးၸဝ်ႉ ႁူၼ်းလဝ်ႈမူင်ၶုၼ်ႁႅင်း– တွင်ႈ
ထၢမ်ပိုၼ်းလဝ်ႈလဵဝ်း "ၵမ်ႇလႆႈႁူႉ" ဝႃႈၼႆ၊ "ငိုၼ်း
တၢင်းလူႇၸတႃ တေလွႆႈယိမ်ႉ လူႇတၢၼ်းယူႇ" လႆႈၵတိ
ယဝ်ႉ ၵွၵ်ႇမႃးလူး လဝ်ႈသျႇၵူးၶၼ်ၶၼ်ႇတိယ ႁႅင်းလူင်
ႁူဝ်ယ၊ လဝ်ႈၸၼ်လဝ်ႈသျႇ ၶၼ်ႇႁိုဝ်တေပၢၼ်ၶုမ်ၵုတ်ႇ
ႁိူႈလႆႈတိမ်ႈလိုဝ်ႈဝႃႈ(ယၶၼ်ႇတႃႇၵႃႇရိၵလေႇတီႇ)ၶၼ်ၶၼ်ႉ
ပိုင်ႈၵိုင်သျႇလဝ်ႈႁဝ်း ၵွၼ်ႁူဝ် ၵေႃႇသၢင်ႈ သေၵမ်း
ၼႆႉလႄႈ– သျႇလဝ်ႈၵေႃႈ ႁပ်ႉငၢမ်းသေယဝ်ႉ၊ ငိုၼ်း
တႃႇၶၼ် ၶမ်းသုင်ထုၼ်း သီႇၶၼ်၊ လုင်းၶုၼ်မႁႃႉယိင်ႈ
သိပ်းၶိုင်ႈ၊ ပၼ်ႁႃႈၶၼ်။

လင်ႇၵၢပ်ႈဝႆႉတီႈသျႇလဝ်ႈသေ သိုပ်ႇၽူၼ်ႉႁႃသိုၵ်ႈ
ပိုၼ်းမၼ်းလဝ်ႈ။ သျႇလဝ်ႈၶႆႈၸၼ်ပူင်ပၼ် လၢၵ်ႇလႆၢး
တႃႁၼ်တူဝ်ထူပ်း–

(1) သိူဝ်ႁၢင်ႉ။

(2) ယူၶၼ်လူင်တူၵ်းႁႃႇယွႆႉ မိူင်းပေႃးလပ်းသိင်ႉ။

(3) ယၵ်းႁိုဝ်းပႆႉ တၢၶၼ်ႇပူင်ႇ ၸလႈပူင်ႇ ၶိုၼ်းလိဝ်
လႆႈလိင်ႉ ပၢင်သွမ်း။ လိူဝ်ၶႆႉ ၵမ်ႇလႆႈႁူ
ၶႆယဝ်ႉ။

လင်ႇၼႆႉ မီးလဝ်ႉလၢင်း ၵႃႇၵၼ်ႇတူ တူၼ်ၼိုင်ႈ
လိုဝ်ႈ ၵူးသေႃးလိၼ်ႇၼႆႉ။ ယူႇႁူင်းပၢင်လၢင်း၊ ၵူင်ႇ
ႁူဝ်ၵိုတ်ႈ၊ မိူင်းသီႇပေႃႉ။ ၵႂၵ်ႇလုၵ်းမႃးလူး၊ ထၢမ်ဝႃႈ
"ၵုပ်ႇၵၼ်သင်" ၼႆႉ- လဝ်ႈၸၼမၼ်းလဝ်ႈ ပိုင်ၵၼ်ၼႂ်ႈ
ႁူႉၸလႈ- မၼ်းလဝ်ႈ လင်ႇသိုပ်ႇလၢတ်ႈၸၼ- ပိုင်ပိၼ်
သၢင်ႇၵႂၼ်ႇ ႁၢႆးၼမ်း= သၢင်ႇၵႂၼ်ႇ ႁၢႆးပု= လၵေႃး
ၼမ်းပၢင်ႇ။ မိူဝ်ႈယွင်ႈယၢမ်းၼၼ်ႉ လိုဝ်ႈသိင် သၢင်ႇ
ၵႂၼ်ႇႁၢႆးပု လၵေႃးၼမ်းပၢင်ႇၼႆႉ လိုဝ်းတူဝ်ႈ ၼွင်းတူင်ႇ
ဝဵင်းသီႇပေႃႉ၊ ၵေႃႉၵမ်ႇႁူႉ ၵမ်ႇမီး၊ ပေႃးထၢၼ်ႇ
(လၢင်ႉသၢမ်ငႃး၊ ၼၵ်းၵႃးသၢမ်ႁူဝ်) ၵူဝ်ႈ၊ ပေႃးၼႂ်ႈ
ႁူႉၵေႃႈ.... လၢတ်ႈၸၼၵေႃႇ တင်းၼမ် လေးလေး
လွတ်ႇလွတ်ႇယဝ်ႉ။

တင်းၵႃႈ ႁူမႃးႁႃဝႆႉလႆႈတီႈလႆႈၵၼ်၊ ၵဝ်ၶိုၼ်း
ၶူၼ်းလေႃးၵပ်းၵၼ် ပိၼ်ၵၼ်တိမ်ထူၼ်ႈမူၼ်ႈလွင်ႈ မိူၼ်
ၼင်ႇၼႆႉယဝ်ႉ။

ၼွင်းပီၵေႃးလႃႇ- 1331 ၼႆႉ ႁွႆးၼင်ႇၵဝ်ႇ၊ လဝ်ႈ
ဩႃႇလူင် ႁူင်းႁူဝ်ယၵေႃႈ မီးၵၢမ်းမိတ်ႉတႃႇ မွၵ်ႇထိုင်
တၵ်ႉၵႃႇတင်းလႆႈၶဝ် လွင်ႈလူလႂ်ႈၵႃႇလႃႇရိယၵုၶေႃး
ၵၼၼ်ႇတေႃး ၵုင်ႇၸၵႈလူးၶူးဩႃႇၸလႈ ႁဝ်းလႆႈလုမ်း
လႃးဩႃး ထမ်ႇမ သင်ႇၶ ယၼ်ႇတႃႇၵႃႇရိၵ လေႇတီႇ
လိုဝ်းၼႆႉ- ၵုသူဝ်ႇမၼ်းႁႅင်းၶႄႇ၊ ပိုဝ်ႈၼႆႉ ႁဝ်းလူဝ်ႇ

ႁႂ်မ်းႁၢင်း ႁႂ်မ်းလွင်ၵၼ် ၵေါႉသၢင်ႈ– (ယၼ်ႉတါႉၵါႉရိၵ
လေႉတီႉ)လဝ်ႈၶူးမေါၶမ်းပၢင်ႉၵဝ်းၼႆႉ တီႈၵၢင်ႈမၼ်း
လူႉၶၢမ်ႉငိုၼ်းၶိုင်းဝါႉသၢမ်လိူၼ်ၵူႈသိၼ်၊ ပေါးၵႂ်ၵ်ႉဝါႉ
ယဝ်ႉ မီးငိုၼ်းယႂ်ၼ်းသႂ်င်ႁၢင်ပႃႈ– ၵေါႉတင်ႈ သိုဝ်ႉထုၼ်၊
သိုဝ်ႉၵုတ်ႉ၊ သိုဝ်ႉၵၢင်း။ ၵမ်ႈယႂ်င်ႈလူႉသႃး၊ မၢင်ၵေါႉ
လူႉႁၢင်း၊ မဝ်ႉပေါးႁိုင်ၵါႈႁိုဝ် ပိၼ်မါးၶုမ်ၵုတ်ႉ ပျၢတ်ႈ
သၢတ်ႈၼလႈ တမ်ႉတိူင်းၵုတ်ႉယဝ်ႉတူဝ်ႈလီငၢမ်း၊ သိင်ႈ
ၵါႉငိုၼ်း– သႂ်င်ႁၢင်ပႃႈ သၢမ်ႁၢင်ယႂ်မ်းယႂ်မ်းယဝ်ႉ။

★ လရေးၶမ်းပၢင်ႉ၊ သၢင်ႉၵႂ်ၼ်ႉႁႃးပု၊
ၵေါႉၵမ်ႉႁူႉ ၵမ်ႉမီး။

★ လိုဝ်ႈလိုဝ်း ပေါးထၢၼ်ႉလၢင်ႉ သၢမ်ငါး၊
ပေါးထၢၼ်ႉၼၵ်ႉၵါး သၢမ်ႁူဝ်ယဝ်ႉ။

☆ ☆ ☆

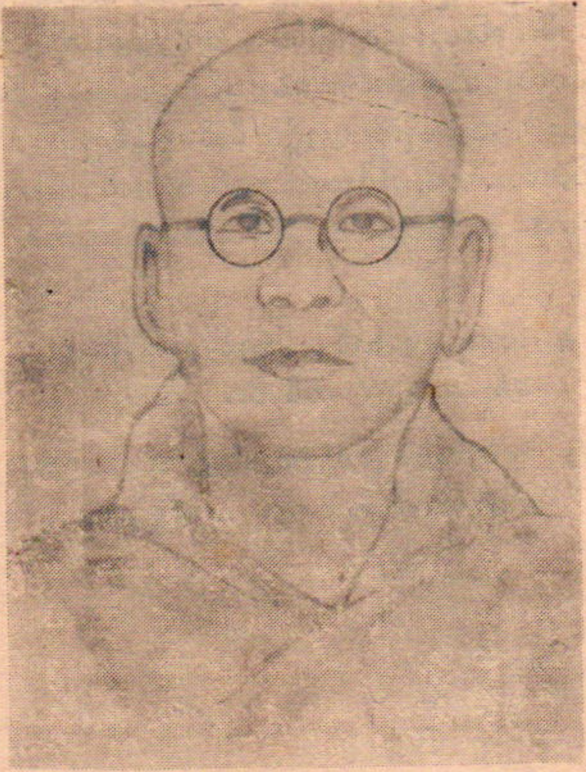

လဝ်ႈပၺ်ႈရႃႈယေႃးၵ

ၸဝ်ႈပၼ်ႇၺႃႇၽေႃးၵ

ၸိုဝ်ႈၵူႈ........... ၽြႃးတၢင်ႇၵႃႇယွတ်းၶမ်း။

ၸိုဝ်ႈဢမႈ........ ၽြႃးတၢင်ႇၵႃႇၶၢႆးယွတ်းၶမ်း။

ပီၵိူတ်ႇ.......... ပီပုတ်ႉထ- 2435 ၶႅၼ်ႈ။

ၵေႃးၸႃႇ- 1254 ၶႅၼ်ႈ။

လိူၼ်သီႇလွင်ႈ (1) ၶမ်ႈ၊

ဝၼ်းၽတ်း။

တီႈၵိူတ်ႇ......... ဝၢၼ်ႈပႃႇဢၵႃႇ၊ မိူင်းၶၢင်၊

ၵိူင်ႇမိူင်းသူႈ။

ၸိုဝ်ႈမိူဝ်ႈလိၵ်ႉ.... ၸၢႆးပၢၼ်းၸိူင်ႇ။

ၵႃႇယူလ်ႈ (14) ၶူၼ်ႈယူႇၵျူင်း ဝၢၼ်ႈမိူင်းၶၢင်၊ ႁဵတ်းၵပ်ႉပီႇ လ်ႈသွင်ဝႃႇ၊ ၶုင်ႈသၢင်ႇၵၢၼ်း လ်ႈၸိုဝ်ႈ- ပၼ်ႇၺႃႇၽေႃးၵ၊ ယူႇၵပ်း ၵုပ်ႉထ်ႉသေႃႇ၊ ၸဝ်ႈလဝ်ႈ ဝႃႇၶိုင်ႈ၊ ၵႃႇယူလ်ႈ (17) ၶႃႉမိူဝ်းယူႇၵျူင်းဝၢၼ်ႈယူၵ်ႇ၊ ၵိူင်ႇမိူင်းဢၵးသီး ဝၢၼ်ႈလၢမ်။ တမ်ႈတီႈၸဝ်ႈလဝ်ႈလူင် ၵူးဝၼ်ႇၶႅ။ ႁဵၼ်းၵဝ် တၢင်းမေႃ လိၵ်ႈလၢႆး ၵပျႃႇ လင်ၵႃႇ၊ ယႃႇသႃႇတၢင်းမေႃတ်း ယူႇႁိူင် ထိုင်ထူၼ်ႈ- (3) ဝႃႇ။ ၵႃႇယူတ်ႉမ် (20) ၶူင်းပီၵေႃးၸႃႇ- 1274 လိူၼ်သၢမ်မူႇ (7) ၶမ်ႈ၊ ၽြႃးတၢင်ႇၵႃႇ ပူႇလႂ်မၢၼ်ႇသဵင်

ၶၢႆးလွႆမၢၼ်ႇသိူင်၊ ၶေႃင်းသူလ်ႇၶဝ် ယွၼ်းၶၢမ်ႇပိၼ်
ရႁၢၼ်း တၵ်ႉၵႃႇၼႄႈ လဝ်ႈၸႃႇလူင် ၶမ်ႉပၢတ်ႇပိူၼ်း
ႁိတ်းၵုပိလိသေႇၸႃႇသေ လႆႈယုၵ်ႉပိၼ် ရႁၢၼ်း ၶိုၼ်း
သိမ်ႇ ဝၢၼ်ႈယူၵ်ႇ၊ လႆႈလိုဝ်ႈ ပၼ်ႇလၢႇယေႃးၵၼ်ယဝ်ႉ။

ပေႃးယဝ်ႉ လဝ်ႈလၢင်းႁဝ်း သမ်ႉၶႆႉမိူဝ်းႁိၼ်း
သတ်ႉတၢႇ သၢင်းၵျူဝ်ႇ တီႈဝတ်ႉၵျွင်း သူလ်ႇၵျိၼ်ႇ
တေႃးယ ဝၢၼ်ႈၶၢႇ ၵျွၵ်ႉၼေမး ၵိူင်ႇမိူင်းသီႇပေႃႉယဝ်ႉ။
ဝႆးၶၼၼ်ႉ– လင်ႇၶႆႉ လူင်းမိူဝ်း ႁိၼ်းထမ်း ပိတၵတ်ႈ
ယၢႇသၢႇပၢႇလိ မၢႇၵထ ၶိုၼ်းမိူင်းမၢၼ်ႈ မၢၼ်းတၼေလႈ၊
ယၼ်ႇၵုင်ႇ။ ၵိၼ်ႇလဝ်ႈႁၵ်ႉလူလ်ႈ လွင်ႈလၢင်ႈတၢင်း
မေႃ မဝ်ႇၵိမ်ႇ မဝ်ႇတိူၵ်ႈ၊ မိူၼ်ၵူၼ်း လေႃးယႁၢႉယုၼ်ႇ
ႁၢႇလွင်ႈမၢၵ်ႈမီး မဝ်ႇၵိမ်ႇမဝ်ႇတိူၵ်ႈ လိူဝ်းၶၼၼ်ႉ ႁွင်ႉလိုၼ်
သမ်ႇမၢႇသၼ်ႇတ လေႇတသိၵ်ႈ။ ၵွႆးၵၢႈ လိုၼ်လိူဝ်ႉၶၼင်ႇ
လဝ်ႈပၼ်ႇလၢႇယေႃးၵ ႁၢတၢင်းလၢင်ႈ တၢင်းႁူ မဝ်ႇ
သုတ်း မဝ်ႇဝႆး ၶႆႉလိုၼ်၊ ယူႈႁၵ်ႉ တၢႇၶ သိၼ်ထမ်း
မဝ်ႇၵိမ်ႇ မဝ်ႇတိူၵ်ႈ ၶၼၼ်ႉလိုၼ်၊ မဝ်ႇလိုၼ်ႈ လေႃးယႁၢႉ၊
ႁွင်ႉဝႃႈ သမ်ႇမၢႇသၼ်ႇတလေႇတသိၵ်ႈ။ လိုၼ်ႁၵ်ႉၵုသူဝ်ႇ
ပၼ်ႇလၢႇ ၵၢၼ်လီ ၵၢၼ်မြၢတ်ႈ ၶၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ယွၼ်ႉလူလ်ႈ လိုၼ်ပုလ်လသမ်ႇယၢႇရ ဝၼ်းလင်သေႃႇ
သူၼ်းၶၼၼ်ႉ ၵိၼ်ႇလဝ်ႈ သမ်ႉၵွၵ်ႇသေမိူင်းမၢၼ်ႈ၊ ၶဝ်ႈ
မိူဝ်းၶိုၼ်းမိူင်းၵိၼ်ႇတိယ၊ သိုပ်ႇတၢမ်ၶဝ်ႈၵူႇ– ၶိုၼ်းၵုၼ်
သီႇႁူဝ်ႇ လင်ႇၵႃႇ သွၼ်ထမ်း ပိတၵတ်ႈ၊ ယၢႇသၢႇ

ၶႄႇၵရိ ႁိၼ်ႇတီႇ ပၼ်ႇလႃႇ လိၵ်ႈလၢႆး တၢင်းမေႃ မိူင်း
ပိူၼ်ႈ ၵမ်ႇလိုဝ်ႈ ၵမ်ႇသဝ်း ၶူပ်ႇထူၼ်ႈ ပီၼိုင်ႈ၊ လင်ႇ
တၵ်း ပွၵ်ႈဝၢႆႇ ၼိုၼ်းတဝ်ႈ ၶဝ်ႈမႃး မိူင်းတႆး တမ်ႈတီႈ
ၶူးၵဝ်ႇယဝ်ႇၵွၼ်ႇတေႃးယ ဝၢၼ်ႈၶႃႇ ၵျွၵ်ႉၸမ်းယဝ်ႉ။

ၸဝ်ႈၾႃႉလူင် မိူင်းသူႈလႆႈယိၼ်းၶၢဝ်ႇ ၸွင်ႇၵႂႃႇ
ၽိတ်ႈမႃးၶဝ်ႈၵျွင်း၊ ႁႅင်းၵၢၼ် ၶႅမ်ႉပၢင် ၶႅမ်ႉယူမ်း
ပွင်ႇၵၼ်၊ ႁူင်ႉဝႃႈ- "ၵျွင်းယူမ်းပွင်ႇ" သေ ယုၵ်ႉပႅၼ်
ၵူင်းၶျွၵ်ႈသျွႇတေႃႇငမ်းပၢႆးလူင်သေယဝ်ႉ။

ပေႃးယဝ်ႉ ၵႅၼ်ႇၸဝ်ႈ ပိုတ်ႇပႅၼ် ဝတ်ႉႁႅၼ်းလိၵ်ႈ
ထမ်း ႁူင်ႉ "ၵျွင်းပရိယတ်ႈ" ၼႆ- သွၼ်ပၼ် တၢင်းႁူႉ
တၢင်းမေႃ ပရိယတ်ႈ၊ ပတိပတ်ႈ၊ ပိတကတ်ႈထမ်းၸဝ်ႈ
လၢႆပိူင်၊ ၶူပ်ႇပီ ရႁၢၼ်း သၢႇမၶေႇ၊ ၸဝ်ႈၸၢင်း၊
ၸဝ်ႈသၢင်ႇ တၢင်းၶႅမ်ႉ မီးပၢၵ်ႇပၢႆ- တေႃႇ သွင်ပၢၵ်ႇ၊
လိုဝ်ႈလိုဝ်း ႁူင်တူဝ်ႈ လိုင်ႈတႆး ၵူႈၸွၼ်ႈယဝ်ႉ။

ထိုင်မႃး ပီပုတ်ႉထ- 2501။ ပီၵေႃးၸႃႇ- 1319။
မိူင်းတႆး ပတ်းပိုၼ်ႉ- ရႁၢၼ်း သၢင်ႇၶႃႇ၊ တၵ်ႉၵႃႇ
ၵူၼ်းႁူၼ်းၸေႈ ၸဝ်ႈယႁူဝ်ႉ ၶမ်းသိူၵ်ႈ- ယွင်ႈႁူလ်ႇ၊
ယွမ်ႉၵၼ်သေ ၽိတ်ႈမႃး ၶၼ်ႈၵျွင်းပိတကတ်ႈ ပၢင်လူင်။
ယုၵ်ႉမၼ်းၸဝ်ႈ ၼိုၼ်ႈပႅၼ်- သၢင်ႇၶမႁႃႇၶႄႇယၵလူင်
ၶေႃမ်းႁူဝ်ရႁၢၼ်း ၽူႈမီးပၼ်ႇလႃႇ တၢင်းမေႃၶဝ်ၸဝ်ႈ၊
ၸွၼ်ၵဝ်ၽႃႇသၢႇပႃႇလိပိတကတ်ႈ၊ ပိၼ်ႇပႅၼ်ၽႃႇသၢႇ
ၽႆႇတႆးယဝ်ႉတူဝ်ႈ တၢမ်ထူၼ်ႈလီငၢမ်းယဝ်ႉ။ ထိုင်မႃး

ပီပုတ်ႉထ– 2515။ ပီငဵုးၸႃႇ– 1333။ လိူၼ်သိပ်း ၵဵတ်းလႂ်င်ႈ (14) ၶမ်ႈ၊ ဝၼ်းလၼ်၊ ၵႃႇယုလဝ်ႈထိုင် ထူၼ်ႈ (79)။ လပ်ႉလႂ်ႈငိုၼ်း လႂ်ႈၶမ်း လႂ်ၼ်ႇၵူႇ တီႈၶိူဝ် ႁူင်းယႃ "မြရတၼႃႇ" ၶိူင်းဝဵင်းယၼ်ႇၵုင်ႇ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပႃႇသႃႇ တၢင်းမေႃ ၵဵၼ်ႇလဝ်ႈ

1. ပႃႇသႃႇ တႆးႁဝ်း ၵူႈလႂ်င်ႈ ၵူႈလၢႆး။
2. ပႃႇသႃႇ ပၢႆႇမႃၼ်ႈ၊ လေႃးၵီႇ လေႃးၵုတ်ႉ ၵူႈပိူင်ပိူင်။
3. ပႃႇသႃႇ ပႃႇလိ ပိတၵတ်ႈ ထမ်းလဝ်ႈ။
4. ပႃႇသႃႇ မႃႇၵထ။
5. ပႃႇသႃႇ သၵ်ႉၵတ။
6. ပႃႇသႃႇ ၶေႃႇၵရိႇႁိၼ်ႇတီႇ။
7. ပႃႇသႃႇ ၵဵင်းၵလိတ်ႈ။

လိူဝ်သေၼၼ်ႉ ၵၢမ်းပူးရႃႇၶေ၊ ဝေႃးႁႃႇရ မိူဝ်ႈၵႂၼ်ႇ၊ ယၢမ်းလဵဝ်၊ ၵဵၼ်ႇလဝ်ႈ ၸၵႈလိတ်ႈလႆႈဝိသေလ်ႉလၶေႃႇ ပုလ်ႉသႃႇ– ပိူင်ၵမ်၊ ၵၢမ်းထၢမ်၊ ၵၢမ်းတ၊ ၵတိတ်ႈ၊ ၶိမိတ်ႈ၊ တပႂင်ႇ၊ လၸၶေး၊ ပဝေႃး၊ မေႃႁေႃး မေႃလၢတ်ႈ ဝိပၢတ်ႈ သတ်ႉတႃႇ ၶမ်ၶေႃႇ လၢႆလိူဝ်ႉ လၢႆမဵဝ်း။ တၢင်းၵျၢင်ႉ တၢင်းၵမ် ဝိၸၶေးသိၵ်ႉၶႃႇလီၶေႃႇ တဵမ်ထူၼ်ႈၸတႉၸတႉ။ ပူၼ်ႈတၢမ်ႈပိုၼ်းၼၼ်ႉ ပဵၼ်တႃႁၼ် တူဝ်ထူပ်းယဝ်ႉ။

လုင်းၶုၼ်မႁႃႇတဵမ်ႈ

လိၵ်ႈလၢႆးၵၢၼ်ၶၢၼ်ႇလဝ်ႈ တၼ်ႈၵႂၢၵ်ႇ
ႁၢၵ်ႈတၢ်းဝႆႉ တၢင်းလၢႆ

1. ၵမ်ႇပေႈလႁိတ ယူႇသီႇၵျၢမ်း။
2. ထမ်ႇမလၵျူႇ ထၢမ် တွပ်ႇ။
3. သူႇထုဝိလူႇသိၶီႇ တြူးတီး။
4. လဝ်ႈသၢင်ႇတိုဝ်းၵမ် ပူႇလိငယတ်း။
5. လဝ်ႈသၢင်ႇတိုဝ်းၵမ် ထၢမ် တွပ်ႇ။
6. ပူႇတိမွၵ်ႈငယတ်း။
7. ၶုတ်ႉတ သိၵ်ႉၶူႇ။
8. မူႇတိၵူႇ ထူႇတု ၵထူၵျၢမ်း။
9. ၵထိၶၼ်ႇ ထၢမ် တွပ်ႇ။
10. သတ်ႉတူႇပုၼ်ႈထိတ်ႈ ယေတ်း။
11. မူႇလသိၵ်ႉၶူႇ။
12. ပူႇလိပၵုၶၼ်။
13. မင်ႇၵလူႇသုတ်ႈ ပူႇလိငယတ်း။
14. မင်ႇၵလူႇသုတ်ႈ ထၢမ် တွပ်ႇ။
15. ၵထ်ႉငလးသတ်ႉတူႇ ငယတ်း။
16. သၢင်းၵျူဝ်ႇ ငယတ်း။
17. ၵမ်ႇမဝူႇလူႇ ငယတ်း။
18. သွင်ယူႇသူႇ ၵိမ်မိုဝ်း။ မၢၶၼ်ႈ+တ်း။
19. ၵွၶၼ်ႁူဝ်သင်ႇၶူႇ ထိုင်ႈတ်းပိၶၼ်ႇဝ်ႉ ပိတၵတ်ႈ
သၢမ်ၵွင်ပူႇလိ ငယတ်း။

လိူဝ်သေၼႆႉ ပပ်ႉယႂ်ႈ လေႃးၵီႇ လေႃးၵုတ်ႉတြႃႇ ပုၼ်ႈတႃႇလိၵ်ႉ တင်းလၢႆ မီးတင်းၼမ်ၵႂၼ်ႇယဝ်ႉ။

ၶေႃႈၶၵ်းလိုၵ်ႉတွၼ်း ၶူးမေႃၸဝ်ႈ
တင်းလၢႆ ၼေၼ်ႉ—

ပိၼ်လွင်ႈ ၵႂၼ်ႁူဝ် ႁဵတ်းပၼ်ဝႆႉ- တႆးႁဝ်းလႆႈမီး ထမ်းသၢမ်ၵႂင် ပိတၵတ်ႈ ထမ်းၸဝ်ႈ ပိတ်ႇမိုၼ်ႇသီႇႁဵင် သူႇ တဵမ်ထူၼ်ႈ ၵိုၵ်းလိူဝ်ႉၸၢတ်ႈ- ၸၢဝ်းတႆး ၶိုဝ်းတႆး တင်းလၢႆ- ၵိုၵ်းၵမ်ႇပႃႇ ၼႆႉယဝ်ႉ။ တူဝ်ရူဝ်ႈၶၢပ်ႈ ၵၼ်ႇၸဝ်ႈ တီႈယၼ်ႇၵုင်ႇ ၵဝ်တၢင်ႇ ႁူဝ်းမိၼ်မႃးလူင်း ဢမ်ႉၸၢင်သေ ၵႃႇႁပ်ႉ ပၢင်းမႃးဝႆႉ ၵႂၢင်းၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ ဝဵင်းပၢင်လွင်၊ ႁိမ်းၵႂၢင်းမူၺ်ႇ တေႃႇဝႃႇၶိုင်ႈ ၸွင်ႇသၢင်း ၵျူဝ်ႇ၊ ႁဵတ်းဝႆႉ- ထႃတု ယၼ်ႇတႃႇၵႃႇရိၵ ၼၸႇတီႇ မၼ်းၸဝ်ႈ (ၵႂင်းမူး မႁႃႇၶႄႇယၵ) မီးယဝ်ႇၸၢၼ်း ၵႂၢင်းပိတၵတ်ႈ ဝဵင်းပၢင်လူင်ႉဢၼ်ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ဢပ်ႉယမ် ဝႆႈၵုင်ႇၸဝ်ႈၶူးမေႃႁဝ်း တင်းသိၼ်ႈ—

[ၶုၼ်မႁႃႇ]
1◦ 2◦ 86